

Udkast til

Enhed
Valgenheden

Sagsnr.
2017 - 2891

Doknr.
482383

Dato
06-02-2018

Forslag
til

Lov om ændring af lov om kommunernes styrelse, lov om kommunale og regionale valg og regionsloven
(Bindende kommunale folkeafstemninger)

§ 1

I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 2 af 4. januar 2018, foretages følgende ændring:

1. Efter § 9 a indsættes:

»**§ 9 b.** Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om at afholde bindende folkeafstemning om en beslutning, som kommunalbestyrelsen træffer i en sag, som kan gøres til genstand for forhandling i kommunalbestyrelsen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Der kan ikke afholdes bindende folkeafstemning om

- 1) en beslutning om sager, der vedrører statslige eller regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning,
- 2) en beslutning i sager, hvor afholdelsen eller resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen,
- 3) en beslutning efter kapitel V, §§ 57-59 og regler fastsat i medfør heraf,
- 4) en beslutning om skatter, afgifter og gebyrer, og
- 5) en beslutning, der udelukkende afgør en sag over for enkelte fysiske eller juridiske personer, medmindre beslutningen afgør en sag over for kommunen selv eller over for et selskab, hvori kommunen har bestemmende indflydelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende folkeafstemning efter stk. 1. Formuleringen af spørgsmålet skal være dækkende for den beslutning, der afholdes folkeafstemning om efter stk. 1.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om dagen for folkeafstemningens afholdelse. Folkeafstemning afholdes inden for kommunalbestyrelsens funktionsperiode og tidligst 2 og senest 6 måneder efter kommunalbestyrelsens beslutning efter stk. 1.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsens beslutning om at afholde folkeafstemning efter stk. 1 og kommunalbestyrelsens beslutninger efter stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., træffes i samme møde som den beslutning, der skal afholdes folkeafstemning om. Kommunalbestyrelsen kan ikke efterfølgende ændre de i 1. pkt. nævnte beslutninger.

Stk. 6. Forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1 kan stilles senest på det møde, hvor den beslutning, der skal afholdes folkeafstemning om, vedtages. Stilles der forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1, kan den beslutning, der fore-

slås afholdt bindende folkeafstemning om, ikke vedtages, førend kommunalbestyrelsen har behandlet forslaget om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om et forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1, selv om der ikke er indhentet erklæring om forslaget fra vedkommende stående udvalg og fra økonomiudvalget, jf. § 18, stk. 2.

Stk. 7. Når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter stk. 1, orienterer kommunalbestyrelsen straks Økonomi- og Indenrigsministeriet herom og om tidspunktet for afholdelsen af folkeafstemningen.

Stk. 8. Folkeafstemning afholdes efter reglerne i kapitel 12 a i lov om kommunale og regionale valg.

§ 9 c. Den kommunalbestyrelsesbeslutning, der afholdes folkeafstemning om efter lovens § 9 b, stk. 1, er endeligt vedtaget, såfremt flere vælgere stemmer for end imod beslutningen. Ellers er beslutningen bortfaldet.

§ 9 d. Er der afholdt folkeafstemning efter § 9 b, kan kommunalbestyrelsen ikke træffe en beslutning i strid med resultatet af folkeafstemningen i kommunalbestyrelsens funktionsperiode uden at afholde en folkeafstemning efter §§ 9 b og 9 c om den pågældende beslutning.«

§ 2

I lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 1089 af 26. september 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 50 indsættes efter »Regionsvalgbestyrelsen«: »henholdsvis kommunevalgbestyrelsen« og efter »regionsrådsvalget«: »henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget«

2. Efter kapitel 12 indsættes:

»Kapitel 12 a

Bindende kommunale folkeafstemninger

§ 109 a. Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter §§ 9 b og 9 c i lov om kommunernes styrelse.

§ 109 b. Enhver, der på dagen for folkeafstemningen har valget efter § 1 til kommunalbestyrelsen og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemningen.

§ 109 c. Kommunalbestyrelsen bekendtgør senest 4 uger før dagen for folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser en meddelelse om det eller de spørgsmål, der skal afholdes folkeafstemning om, jf. § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, samt dag og tid for afstemningen.

§ 109 d. Når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 2 for kommunale valg, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Stk. 2. Afholdes en kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende folkeafstemning, skal valgkortene til den kommunale folkeafstemning have en anden udformning end de valgkort, der benyttes ved de øvrige afstemninger.

Stk. 3. Folkeafstemning foregår i de samme afstemningsområder som valg til Folketinget.

Stk. 4. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valget efter § 1, stk. 2, om disse personers anmeldelse af tilflytning til en anden kommune og fraflytning til udlandet. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler for udarbejdelsen af valglisten og disses indretning.

§ 109 e. Når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, vælges valgbestyrelse, valgstyrere og tilforordnede vælgere i overensstemmelse med reglerne i kapitel 3 for kommunale valg med de opgaver, der er nævnt i dette kapitel, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Valgbestyrelsen skal vælges senest 4 uger før afstemningsdagen.

Stk. 2. Valgbestyrelsen fører en valgbook, hvori alle væsentlige oplysninger om afstemningen og resultatet heraf indføres. Valgstyrerne fører en afstemningsbook, hvori alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet og resultatet heraf indføres. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om valgbookens og afstemningsbookens indhold og udformning.

§ 109 f. På stemmesedlerne ved folkeafstemninger skal klart adskilt være trykt ordene »Ja« og »Nej«.

Stk. 2. Stemmesedlerne skal være påtrykt det spørgsmål, der stemmes om, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 3.

Stk. 3. Afholdes en kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende eller anden kommunal folkeafstemning, skal stemmesedlerne til den kommunale folkeafstemning have en anden farve end stemmesedlerne, der benyttes ved de øvrige afstemninger.

Stk. 4. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning.

§ 109 g. Afstemningen på afstemningsdagen og forberedelsen hertil finder sted i overensstemmelse med reglerne i § 50 og kapitel 5 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2-8.

Stk. 2. En vælger kan efter ansøgning afgive sin stemme på afstemningsdagen på et andet afstemningssted i sin kommune end det, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten, jf. § 109 d, stk. 1, såfremt ændringen af afstemningssted er begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førerlighed. § 53 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Ansøgning kan tidligst indgives 4 uger før afstemningsdagen.

Stk. 3. Ved stemmeafgivningen sætter vælgere, der stemmer for beslutningen, et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod beslutningen, sætter et kryds ved ordet »Nej«. Ved opslag i stemmerummet skal der gives vælgerne vejledning herom.

Stk. 4. Afholdes en eller flere kommunale folkeafstemninger samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende folkeafstemning, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmelokaler, stemmerum, valgborde og stemmekasser.

Stk. 5. Afholdes flere kommunale folkeafstemninger samme dag, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmekasser til brug for hver folkeafstemning. Vælgeren modtager en stemmeseddel til hver folkeafstemning. Vælgeren skal tage samtlige stemmesedler med ind i stemmerummet og efter stemmeafgivning lægge dem i de dertil beregnede stemmekasser.

Stk. 6. I stemmelokalerne skal der være opslag om det eller de spørgsmål, der stemmes om efter § 9 b i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 7. De personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen.

Stk. 8. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

§ 109 h. Ved folkeafstemning kan der brevstemmes i overensstemmelse med reglerne i kapitel 6 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2-11.

Stk. 2. Brevstemmeafgivning efter § 59 kan kun finde sted i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner.

Stk. 3. Brevstemmeafgivning på sygehuse efter § 60, stk. 1, kan kun finde sted på sygehuse beliggende i den region, hvor kommunen er beliggende, og efter aftale med vedkommende regionsråd i andre regioner.

Stk. 4. Brevstemmeafgivning i de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, kan kun finde sted i boformer og boliger m.v. beliggende i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner.

Stk. 5. Brevstemmeafgivning på de institutioner, der er nævnt i § 60, stk. 3, kan kun finde sted på institutioner beliggende i den region, hvor kommunen er beliggende, og efter aftale med kriminalforsorgen på institutioner uden for den region, hvor kommunen er beliggende.

Stk. 6. Anmodning om at brevstemme i hjemmet efter § 60, stk. 4, kan tidligst indgives 4 uger før afstemningsdagen og skal indgives senest 12 dage før afstemningsdagen. Hvis 12 dage før afstemningsdagen er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommande mandag kl. 12. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelse af anmodningen efter 1. pkt., dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen.

Stk. 7. Brevstemmeafgivning efter § 59 og § 60 kan finde sted de sidste 3 uger før afstemningsdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen.

Stk. 8. Brevstemmeafgivning efter §§ 63 og 64 kan ikke finde sted.

Stk. 9. Ved brevstemmeafgivning skal anvendes særligt brevstemmemateriale, der er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen. Brevstemmematerialet består af en stemmeseddel med tilhørende konvolut, et følgebrev og en yderkuvert. Brevstemmesedlen udformes i overensstemmelse med § 109 f, stk. 1-3. Brevstemmematerialet skal senest 3 uger før afstemningsdagen være klart til brevstemmeafgivning.

Stk. 10. Brevstemmeafgivningen foregår som angivet i § 109 g, stk. 3.

Stk. 11. Stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen.

Stk. 12. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om brevstemmematerialets indhold og udformning. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

§ 109 i. Afslutningen af afstemningen på afstemningsstedet og den foreløbige og endelige optælling af stemmerne sker i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. En stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, er ugyldig, såfremt

- 1) den er blank,
- 2) den ikke er afkrydset i overensstemmelse med § 109 g, stk. 3,
- 3) det må antages, at stemmesedlen ikke er udleveret på afstemningsstedet,
- 4) det må antages, at brevstemmesedlen ikke er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen,
- 5) en konvolut ved brevstemmeafgivning indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, eller
- 6) der er givet stemmesedlen et særpræg.

Stk. 3. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om bedømmelsen af stemmesedler.

§ 109 j. Valgbestyrelsen opgør resultatet af folkeafstemningen senest dagen efter, at fintællingen har fundet sted.

Stk. 2. Sammenpakningen og afleveringen af afstemningsmaterialet, herunder valgbogen, efter den endelige stemmeoptælling foregår i overensstemmelse med § 88, stk. 1 og 2, med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Stk. 3. Senest dagen efter afstemningens opgørelse sender valgbestyrelsen en kopi af valgbogen til økonomi- og indenrigsministeren.

§ 109 k. Enhver vælger kan klage over afstemningen. Klager skal indgives skriftligt til kommunalbestyrelsen senest ugedagen efter afstemningen. Klager afgøres på et møde, der afholdes snarest efter klagefristens udløb.

§ 109 l. Afgørelser efter § 109 k kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren af enhver vælger i kommunen senest 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren.

§ 109 m. Hvis den endelige afgørelse af en klage over afstemningen går ud på, at afstemningen erklæres ugyldig, skal der snarest muligt afholdes afstemning på ny.

Stk. 2. Ved afholdelse af ny afstemning kan kun de personer, der havde valget og var optaget på valglisten på den almindelige afstemningsdag, afgive stemme. En ny afstemning afholdes i øvrigt efter samme regler som afstemningen på den almindelige afstemningsdag.

§ 109 n. Kommunalbestyrelsen bekendtgør resultatet af folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser, når klagefristen er udløbet, jf. § 109 k, og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse vedrørende eventuelle klager over afstemningen.

§ 109 o. § 106, stk. 1, 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse på folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

§ 109 p. Udgifterne ved folkeafstemningen afholdes af kommunen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Udgifter til porto til forsendelse af brevstemmer afholdes af den myndighed eller institution, som stemmemodtageren repræsenterer.

§ 109 q. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes den, der overtræder § 109 g, stk. 1, jf. § 57, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, § 109 g, stk. 7, § 109 h, stk. 1, jf. § 68, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, eller § 109 h, stk. 11, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Stk. 2. I regler, der udstedes efter dette kapitel, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne.

§ 109 r. Justitsministeren kan fastsætte regler til sikring af, at der ikke på eller ud til offentlig vej eller plads udøves valgagitation ved folkeafstemningen på en måde, der forstyrrer den offentlige orden. I reglerne kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne.«

§ 3

I regionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 2018, foretages følgende ændring:

1. I § 12, stk. 1, ændres »§§ 9-15« til: »§ 9, § 9 a og §§ 10-15«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2018.

Stk. 2. Loven har virkning for folkeafstemninger om beslutninger, der vedtages i kommunalbestyrelsen efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Baggrund
3. Lovforslagets indhold
 - 3.1. Udskrivelse af en bindende kommunal folkeafstemning
 - 3.1.1. Gældende ret
 - 3.1.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 3.1.2.1. Generelle overvejelser
 - 3.1.2.2. Anvendelsesområdet
 - 3.1.2.3. Kommunalbestyrelsens beslutning om at udskrive en kommunal folkeafstemning
 - 3.1.2.4. Genstanden for en kommunal folkeafstemning
 - 3.1.2.4.1. Kommunalbestyrelsesbeslutninger i sager, der kan gøres til genstand for bindende folkeafstemninger
 - 3.1.2.4.2. Kommunalbestyrelsesbeslutninger, der ikke kan være genstand for bindende folkeafstemninger
 - 3.1.2.4.2.1. Beslutninger om sager, der vedrører statslige og regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig
 - 3.1.2.4.2.2. Beslutninger i sager, hvor afholdelsen eller resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen
 - 3.1.2.4.2.3. Beslutninger efter reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel V, §§ 57-59 og efter regler fastsat i medfør heraf
 - 3.1.2.4.2.4. Beslutninger om skatter, afgifter og gebyrer
 - 3.1.2.4.2.5. Beslutninger, der udelukkende afgør en sag over for enkelte fysiske eller juridiske personer
 - 3.1.2.4.3. Beslutninger efter reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel V, §§ 57-59 og efter regler fastsat i medfør heraf
 - 3.1.2.5. Folkeafstemningens resultat
 - 3.1.2.6. Den bindende virkning af en kommunal folkeafstemning
 - 3.2. Afholdelse af folkeafstemningen
 - 3.2.1. Gældende ret
 - 3.2.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 3.2.2.1. Generelle overvejelser
 - 3.2.2.2. Valgret
 - 3.2.2.3. Brevstemmeafgivning
 - 3.2.2.4. Øvrige regler om afholdelse af afstemningen
 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
 6. Administrative konsekvenser for borgerne
 7. Miljømæssige konsekvenser
 8. Forholdet til EU-retten
 9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
 10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Efter de gældende regler kan en kommunalbestyrelse alene udskrive en vejledende folkeafstemning. Efter vedtagelse af lovforslaget vil en kommunalbestyrelse fortsat kunne udskrive vejledende kommunale folkeafstemninger.

Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) har den 5. februar 2018 indgået aftale med Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet om bindende kommunale folkeafstemninger.

Lovforslaget udmønter den politiske aftale og giver hjemmel til, at et flertal i en kommunalbestyrelse kan udskrive en bindende folkeafstemning om et kommunalt anliggende.

2. Baggrund

Den bestående mulighed for at udskrive vejledende folkeafstemninger ikke har været brugt særlig ofte. Der har i forbindelse med gennemførelse af strukturreformen i 2005 været afholdt en række vejledende folkeafstemninger om, hvilke kommuner der skulle sammenlægges og om navnet på den fremtidige kommune. Det seneste eksempel, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har kendskab til, er Holstebro og Struer kommuners folkeafstemning den 3. december 2015 om, hvorvidt de to kommuner skulle sammenlægges. I begge kommuner blev resultatet et nej. I Struer Kommune var stemmeprocenten 81,1, mens den i Holstebro Kommune var 71,6. Den vejledende folkeafstemning blev afholdt samtidig med den landsdækkende folkeafstemning om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning.

Med aftalen ønsker aftalepartierne at sætte fokus på muligheden for at inddrage vælgerne ved folkeafstemninger. Det er partiernes opfattelse, at muligheden for at udskrive bindende kommunale folkeafstemninger er et godt supplement til de eksisterende værktøjer, som kommunerne råder over i forhold til borger- og brugerinddragelse, herunder bl.a. brugerundersøgelser, fokusgrupper, høringer m.v. Formålet er at øge den lokale borgerinddragelse og skabe et alternativ for de mange vælgere, der er interesseret i politik, og dermed også at mindske kløften mellem de folkevalgte og vælgerne. Det er endvidere partiernes opfattelse, at muligheden for at udskrive bindende kommunale folkeafstemninger ikke rejser principielle problemer i forhold til det repræsentative demokrati.

Ved at anvende de eksisterende regler om kommunale og regionale valg med de nødvendige tilpasninger sikres det, at procedurerne ved folkeafstemningerne er sikre og velkendte for såvel kommunerne som vælgerne.

Aftalen indeholder følgende elementer:

Efter aftalen får kommunalbestyrelserne ret til på et møde ved simpelt flertal i overensstemmelse med reglerne i den kommunale styrelseslov at træffe en beslutning om at afholde en bindende kommunal folkeafstemning.

Der skal alene kunne afholdes bindende kommunale folkeafstemninger om en beslutning, som kommunalbestyrelsen lovligt har truffet om et spørgsmål, der lovligt kan gøres til genstand for forhandling i kommunalbestyrelsen, og vælgerne skal ved folkeafstemningen godkende eller forkaste beslutningen.

Af aftalen fremgår det endvidere, at det med inspiration fra grundlovens § 42 om bindende landsdækkende folkeafstemninger fastsættes, at en række nærmere angivne

beslutninger ikke skal kunne undergives en bindende kommunal folkeafstemning. Det drejer sig om beslutninger om sager, der vedrører statslige eller regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning, beslutninger i sager, hvor afholdelse af en folkeafstemning eller resultatet heraf kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen, beslutninger om kommunens budget, årsregnskab og økonomiske forvaltning, beslutninger om kommunalt fastsatte skatter, afgifter og gebyrer samt beslutninger om afgørelser over for enkelte fysiske eller juridiske personer, medmindre beslutningen afgør en sag over for kommunen selv eller over for et selskab, hvori kommunen har bestemmende indflydelse.

Der skal efter aftalen tidligst kunne afholdes en bindende kommunal folkeafstemning 2 måneder efter, at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning herom, og folkeafstemningen skal senest være afholdt inden 6 måneder. Derudover skal bindende kommunale folkeafstemninger senest være afholdt inden for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Ifølge aftalen skal kredsen af personer med valgret til en bindende kommunal folkeafstemning afgrænses på samme måde som til kommunale valg.

Endvidere følger det af aftalen, at de nærmere valgtekniske regler om afholdelse af folkeafstemningen med de nødvendige tilpasninger skal tage udgangspunkt i de tilsvarende regler om afholdelse af kommunale og regionale valg og landsdækkende folkeafstemninger. Det indebærer bl.a., at bindende kommunale folkeafstemninger skal afholdes som almindelige fremmødevalg med mulighed for forudgående brevstemmeafgivning. Der vil dermed ikke være mulighed for, at kommunerne kan afholde bindende folkeafstemninger som digitale valg, hverken som internetvalg eller digitale fremmødevalg.

Det fremgår desuden af aftalen, at resultatet af en kommunal folkeafstemning skal være bindende indtil udgangen af valgperioden med den virkning, at kommunalbestyrelsen ikke inden for valgperioden kan omgøre resultatet af en kommunal folkeafstemning uden at afholde en ny kommunal folkeafstemning.

Endelig fremgår det af aftalen, at der ikke skal ændres ved kommunalbestyrelsens mulighed efter gældende lovgivning for at afholde en vejledende kommunal folkeafstemning.

Lovforslaget udmønter elementerne i denne aftale.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Udskrivelse af en bindende kommunal folkeafstemning

3.1.1. Gældende ret

Lov om kommunernes styrelse indeholder ikke bestemmelser om kommunale folkeafstemninger. Efter § 2 i lov om kommunernes styrelse styres kommunernes anliggender af de kommunalbestyrelser, der vælges efter lov om kommunale og regionale valg. Derfor kan kommunalbestyrelsen ikke udskrive kommunale folkeafstemninger, hvis resultat er bindende for kommunalbestyrelsen. Det antages imidlertid, at kommunalbestyrelsen i sager, der ikke angår myndighedsudøvelse, kan beslutte at afholde en vejledende folkeafstemning.

3.1.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3.1.2.1. Generelle overvejelser

Efter de gældende regler kan en kommunalbestyrelse alene udskrive en vejledende folkeafstemning. For at kunne udskrive en bindende folkeafstemning kræver det således hjemmel i lovgivningen. Med lovforslaget fastsættes der hjemmel til, at et flertal i en kommunalbestyrelse kan udskrive en bindende folkeafstemning om et kommunalt anliggende.

Det danske kommunestyre er baseret på et repræsentativt demokrati med en folkevalgt forsamling, der inden for kommunens generelle kompetenceområde har beføjelse til at udøve kompetence på vælernes vegne. Det er således den folkevalgte kommunalbestyrelse, der inden for kommunens generelle kompetenceområde har ansvaret for at træffe beslutninger om kommunens forhold.

Det er afgørende for et velfungerende lokaldemokrati, at den politiske styreform har vælernes opbakning, og at kommunalbestyrelserne har fokus på samspillet mellem lokalpolitikere, forvaltningen og borgerne.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at borgernes deltagelse og engagement i lokaldemokratiet bør styrkes i perioden mellem valgene af medlemmer til kommunalbestyrelserne hvert 4. år. Afholdelsen af en folkeafstemning om en konkret beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet, kan være en god platform for lokalpolitikere til at diskutere politik med vælgerne og til i øvrigt at synliggøre kommunalbestyrelsens arbejde og beslutninger.

Kommunalbestyrelsen bør gives adgang til at afholde bindende kommunale folkeafstemninger for at højne respekten for vælernes afgørelse. At afholde folkeafstemningen som en bindende afstemning må antages at sætte mere fokus på afstemningen, idet den bindende virkning vil understrege afstemningens alvor og dermed i sig selv tilskynde vælgerne til at deltage i afstemningen på en anden måde end, hvis der var tale om en vejledende folkeafstemning.

Med indførelsen af reglerne om bindende kommunale folkeafstemninger fastholdes det udgangspunkt, at kommunalbestyrelsen som hovedregel træffer beslutning i en sag ved almindeligt flertal, dvs. at en beslutning skal have flere stemmer for end imod for at blive vedtaget. På samme måde som et flertal i kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning vedrørende en sag, kan et flertal i kommunalbestyrelsen således træffe beslutning om at udskrive en bindende folkeafstemning om den pågældende sag. Kommunalbestyrelsens generelle kompetenceområde udvides dermed ikke med lovforslaget, idet der alene er tale om, at en kommunalbestyrelse kan træffe beslutning om at lægge et spørgsmål ud til vælgerne i en sag, der allerede er undergivet kommunalbestyrelsens kompetence.

Kommunalbestyrelsen har således ved udskrivelse af en bindende folkeafstemning selv pålagt sig den begrænsning af kommunalbestyrelsens beslutningsrum, en sådan bindende folkeafstemning medfører.

På baggrund det ovenfor anførte er det Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at indførelsen af muligheden for at udskrive bindende kommunale folkeafstemninger er et værdifuldt supplement til det repræsentative kommunale demokrati i den form, vi har det i dag.

3.1.2.2. Anvendelsesområdet

Med lovforslaget skabes der alene hjemmel til, at der kan afholdes bindende folkeafstemninger i kommunerne, men ikke i regionerne. Baggrunden herfor er karakteren og

omfanget af regionernes myndighedsopgaver, regionernes manglende skatteudskrivningsret og det forhold, at en folkeafstemning i givet fald vil skulle afholdes af kommunerne.

3.1.2.3. Kommunalbestyrelsens beslutning om at udskrive en kommunal folkeafstemning

Med den foreslåede § 9 b, stk. 1, får en kommunalbestyrelse adgang til på et møde i overensstemmelse med reglerne i den kommunale styrelseslov at træffe beslutning om, at der skal afholdes en bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning truffet af kommunalbestyrelsen.

Det foreslås, at beslutningen om at afholde bindende folkeafstemning træffes ved simpelt flertal i kommunalbestyrelsen, jf. § 11, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse. Det samme gælder beslutningen i den sag, der skal afholdes folkeafstemning om, medmindre noget andet følger af regler, der gælder på det pågældende opgaveområde.

Beslutningen om at afholde en bindende kommunal folkeafstemning om en indholdsmæssig beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet, udgør et vilkår for sidstnævnte beslutning. Den indholdsmæssige beslutning kan således alene gennemføres, såfremt beslutningen også vedtages ved folkeafstemningen.

Ved lovforslaget får kommunalbestyrelsen adgang til at udskrive og afholde en bindende folkeafstemning i kommunen om en beslutning truffet af kommunalbestyrelsen. Afstemningerne skal afvikles efter regler svarende til dem, der gælder for regionale og kommunale valg. For at værne om alvoren af disse bindende afstemninger foreslås det, at kommunalbestyrelsen ikke efterfølgende skal kunne fortryde sin beslutning om at udskrive en bindende kommunal folkeafstemning og aflyse afstemningen. Kommunalbestyrelsen vil af samme grund heller ikke efterfølgende kunne ændre det spørgsmål, som man har besluttet at stille vælgerne, eller ændre datoen for en én gang besluttet folkeafstemning. Disse beslutninger skal således efter forslaget træffes i samme møde som beslutningen i den sag, der udskrives folkeafstemning om, og de kan ikke efterfølgende ændres.

Med lovforslaget lægges der af respekt for det lokale demokrati op til, at det inden for lovens rammer beror på kommunalbestyrelsens egen beslutning med hensyn til, i hvilke sager det er hensigtsmæssigt at udskrive og afholde en bindende kommunal folkeafstemning.

Det er dog fundet nødvendigt at undtage enkelte typer af sager på grund af de enkelte områders betydning for kommunernes samlede økonomi og med henvisning til andre tungtvejende samfundsmæssige interesser, jf. afsnit 3.1.2.4.

Det foreslås, at en bindende kommunal folkeafstemning skal afholdes inden for kommunalbestyrelsens funktionsperiode, således at et flertal i en kommunalbestyrelse ikke kan pålægge en efterfølgende kommunalbestyrelse at afholde folkeafstemningen.

Endvidere foreslås det, at en folkeafstemning tidligst kan afholdes to måneder efter, at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning. Dette foreslås først og fremmest for at sikre vælgerne rimelig tid til at sætte sig ind i folkeafstemningens tema. For at den lokale debat bliver tilstrækkelig udbredt og nuanceret er det endvidere vigtigt, at partierne og andre lokale aktører har tilstrækkelig tid til rådighed til at planlægge og udføre kampagneaktiviteter.

Endvidere vil det være nødvendigt, at Økonomi- og Indenrigsministeriet bistår med at danne udtræk fra Det Centrale Personregister (CPR) til brug for udarbejdelsen af valg-lister. Dette forudsætter, at der som minimum er to måneder til rådighed med henblik på at foretage de fornødne kvalitetssikringer, og idet det vil være nødvendigt at indhente oplysninger hos andre myndigheder om udlændinge, der ikke har valget efter lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 3. Endelig skyldes det, at kommunalbestyrelsen selv skal tilvejebringe stemme- og brevstemmematerialet inden brevstemmeperioden på 3 uger begynder.

Endelig foreslås det, at en folkeafstemning senest skal afholdes seks måneder efter, at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning. Dette fastsættes for at sikre effektiviteten i den kommunale beslutningsproces, og at en sag ikke udskydes unødigt lang tid, fordi der udskrives en folkeafstemning, der først afholdes langt ude i fremtiden.

3.1.2.4. Genstanden for en kommunal folkeafstemning

3.1.2.4.1. Kommunalbestyrelsesbeslutninger i sager, der kan gøres til genstand for bindende folkeafstemninger

Det foreslås i det nye § 9 b, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan udskrive en bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet i en sag, som lovligt kan gøres til genstand for forhandling i kommunalbestyrelsen.

Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen kan udskrive en bindende kommunal folkeafstemning om beslutninger i kommunale sager, dvs. sager, som falder inden for kommunalbestyrelsens kompetence. At en sag falder inden for kommunalbestyrelsens kompetence, kan følge af skreven lov eller af de uskrevne retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse (kommunalfuldmagtsreglerne).

Vælgerne vil således skulle tage stilling til en beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet, og der vil dermed altid være tale om, at vælgerne enten godkender eller forkaster en allerede truffet beslutning. Konsekvenserne af en sådan afstemning vil dermed være entydige.

Når folkeafstemningernes genstand afgrænses som i det foreslåede i § 9 b, stk. 1 og 2, kan der f.eks. afholdes bindende kommunale folkeafstemninger om en beslutning om placering af et nyt plejehjem eller andre kommunale institutioner, en beslutning om skolelukning, en beslutning om at overlade det til andre aktører end kommunen at udføre opgaver på beskæftigelsesområdet, en beslutning om, at andre kommuner kan foretage vielser i kommunen, en beslutning om indsendelse af en ansøgning til Økonomi- og Indenrigsministeriet om opdeling eller sammenlægning af kommuner osv.

3.1.2.4.2. Kommunalbestyrelsesbeslutninger, der ikke kan være genstand for bindende folkeafstemninger

Bl.a. med inspiration i grundlovens § 42, stk. 6 om de typer lovforslag, et mindretal i Folketinget ikke kan forlange skal gøres til genstand for en folkeafstemning, er det fundet nødvendigt at angive en række undtagelser til det overordnede udgangspunkt om muligheden for at afholde bindende kommunale folkeafstemninger om en kommunalbestyrelsesbeslutning.

Efter grundlovens § 42, stk. 6, kan der ikke afholdes landsdækkende folkeafstemninger om forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, normeringslove, lønnings- og pensionslove, love om meddelelse af indføds-

ret, love om ekspropriation, love om direkte og indirekte skatter samt love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser.

3.1.2.4.2.1. Beslutninger om sager, der vedrører statslige og regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig

For det første foreslås det i det nye § 9 b, stk. 2, nr. 1, i lov om kommunernes styrelse, at der ikke kan afholdes bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning om sager, der vedrører statslige eller regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning.

Denne undtagelse vedrører beslutninger, der vedrører opgaver på statsligt eller regionalt niveau, hvis gennemførelse afhænger af en eller flere kommuners medvirken. Dette kan skyldes, at projektet har en geografisk tilknytning til den eller de pågældende kommuner, og at kommunerne i den forbindelse skal bistå med f.eks. tilladelser, dispensationer, udlejning af ejendomme, ændringer af kommune- og lokalplaner m.m.

Der vil være tale om opgaver, som udspringer af beslutninger truffet af myndigheder, der efter lovgivningen har beføjelse til på denne måde at varetage statslige eller regionale interesser. Det er ikke hensigtsmæssigt, at kommunalbestyrelserne får adgang til at udskrive bindende folkeafstemninger om beslutninger, der vedrører eller har nær tilknytning til disse opgaver, idet beslutninger truffet af det respektive kompetente organ på statsligt eller regionalt niveau, ikke er egnet til at være genstand for en folkeafstemning på det lokale niveau.

Disse projekter er ofte båret af bredere samfundsmæssige interesser, f.eks. etablering af sygehus, anlæggelse af store infrastrukturprojekter m.m. Derudover kan disse typer af projekter have et længere tidsperspektiv og være afhængige af et godt samarbejdsklima mellem de statslige eller regionale aktører og de involverede kommuner. Tilrettelæggelsen af arbejdet risikerer at blive væsentligt besværliggjort eller forsinket i de tilfælde, hvor et projekt involverer en eller flere kommuner, og der udskrives en folkeafstemning i en kommune. De nævnte beslutninger er derfor ikke egnede til at være genstand for bindende kommunale folkeafstemninger.

Denne undtagelse vil også omfatte beslutninger, der træffes i tilknytning til eller som led i udmøntning af statslige anlægsprojekter.

Statslige anlægsprojekter kan ofte være omfangsrige og indebære betydelige økonomiske konsekvenser for staten, ligesom projekterne af samme grund ofte gennemføres over en længere tidsperiode. De vedtages normalt ved anlægslove og involverer ofte flere kommuner.

Statslige anlægsprojekter gennemføres således ofte i tæt samspil med de kommuner, hvor projektet anlægges. Kommunerne bidrager hertil med en række lokale administrative tilladelser, som meddeles som supplement til anlægsloven. Endvidere foranlediger statens større projekter ofte, at de berørte kommuner selv melder kommunale projekter ind til gennemførelse i tilknytning til de statslige projekter. Dette sker ud fra et hensyn om at få udført mest muligt i de lokalområder, hvor der alligevel skal bygges.

Som det fremgår, gennemføres statslige anlægsprojekter sædvanligvis på en sådan måde, at berørte kommuner bidrager til og i visse tilfælde får nytte af anlægsarbejdet – både fordi kommunerne benytter lejligheden til at gennemføre kommunale tilknytningsprojekter, men også fordi statslige anlægsprojekter typisk er i kommunernes egen interesse.

Gøres gennemførelsen af de statslige projekter afhængig af afholdelsen og udfaldet af en bindende kommunal folkeafstemning, bliver det markant vanskeligere at planlægge og gennemføre statslige anlægsprojekter i overensstemmelse med budgetter og tidsplaner.

Det bemærkes herudover, at større danske anlægsprojekter kan hvile på EU-støtte i såvel projekteringsfasen som anlægsfasen (TEN-T-støtte). En sådan støtte tildeles inden for på forhånd fastlagte rammer i forhold til økonomi og tidsplaner. En eventuel afholdelse af bindende kommunale folkeafstemninger undervejs vurderes i den sammenhæng at udgøre en væsentlig risiko i relation til, at projekterne gennemføres planmæssigt i forhold til rammerne for at modtage EU-støtte.

Borgerne inddrages desuden i den lokale planlægningsfase i forbindelse med mulige linjeføringer af et konkret projekt samt ved høring over VVM'er (vurderinger af et projekts indvirkning på miljøet). Borgerne har mulighed for at give deres mening til kende ved borgermøder og i forbindelse med høringer. Det vurderes således, at hensynet til inddragelse af borgerne i relation til statslige anlægsprojekter allerede er tilstrækkeligt varetaget i dag. Særligt berørte borgere inddrages i øvrigt i forbindelse med ekspropriationsforretninger, hvor borgerne har mulighed for at afgive bemærkninger til projektet.

Ud fra tilsvarende hensyn som de ovennævnte vil undtagelsen endvidere omfatte beslutninger, der træffes af Udlændingestyrelsen vedrørende indkvartering af asylansøgere m.v., som er en statslig opgave, der løses i samarbejde med kommunerne. Endelig vurderes det hensigtsmæssigt, at regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning – f.eks. placeringen af hospitalsbygninger eller lignende – ikke bør kunne være genstand for bindende kommunale folkeafstemninger ud fra samme hensyn som anført ovenfor.

3.1.2.4.2.2. Beslutninger i sager, hvor afholdelsen eller resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen

For det andet foreslås det i det nye § 9 b, stk. 2, nr. 2, i lov om kommunernes styrelse, at der ikke kan afholdes bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning i sager, hvor afholdelsen eller resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen.

Denne undtagelse vedrører to tilfældegrupper; enten at afholdelsen eller at resultatet af afholdelsen af en folkeafstemning om en kommunalbestyrelsesbeslutning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen.

Med hensyn til den første gruppe, hvor selve afholdelsen af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen, vil denne undtagelse f.eks. kunne angå sager, hvor der gælder en lovbestemt frist for kommunalbestyrelsens beslutning eller udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutning i sagen, der ikke er dispenseret fra, og hvor afholdelsen af en folkeafstemning vil indebære, at den pågældende frist ikke kan overholdes. Såfremt der i en sag gælder en lovbestemt frist, der ikke er dispenseret fra, og folkeafstemningen kan afholdes inden for fristerne i det foreslåede § 9 b, stk. 4, 2. pkt., således at den lovbestemte frist overholdes, vil den foreslåede undtagelsesbestemmelse i § 9 b, stk. 2, nr. 2 ikke være til hinder for afholdelsen af en folkeafstemning om den pågældende beslutning.

Med hensyn til den anden gruppe, hvor selve resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen, vil denne undtagelse f.eks. kunne angå det

tilfælde, hvor kommunen efter lovgivningen er forpligtet til at gennemføre en bestemt foranstaltning. Hvis et bestemt resultat af folkeafstemningen vil medføre, at kommunalbestyrelsen ikke kan udføre en foranstaltning, som den er forpligtet til efter lovgivningen, fastsætter den foreslåede undtagelsesbestemmelse i § 9 b, stk. 2, nr. 2, at en sådan beslutning ikke kan være genstand for en bindende folkeafstemning. Dette gælder også, selvom resultatet kan medføre – og at det mest sandsynlige resultat er – at kommunalbestyrelsen kan overholde sine forpligtelser. En sådan forpligtelse med hensyn til at udføre en foranstaltning kan f.eks. følge af offentligretlige regler, eksempelvis valg af kontrakt efter et offentligt udbud, hvor kommunen som udbyder efter omstændighederne kan være forpligtet til at kontrahere med en bestemt af de byden- de, eller hvor der af lovgivningen på et kommunalt opgaveområde følger en pligt for kommunalbestyrelsen til at udføre en bestemt handling eller varetage en bestemt op- gave.

3.1.2.4.2.3. Beslutninger efter reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel V, §§ 57-59 og efter regler fastsat i medfør heraf

For det tredje foreslås det i det nye § 9 b, stk. 2, nr. 3, i lov om kommunernes styrelse, at der ikke kan afholdes bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning efter reglerne i lov om kommunernes styrelse kapitel V, §§ 57-59 og efter regler fastsat i medfør heraf. Kapitel V og §§ 57-59 i lov om kommunernes styrelse og de regler, der er fastsat i medfør heraf, er de almindelige regler om kommunens økonomiske forvaltning.

Med afsæt i de samme hensyn, der begrundes, at der ifølge grundlovens § 42, stk. 6, 1. pkt., ikke kan afholdes bindende landsdækkende folkeafstemninger om lovforslag om økonomiske forhold, foreslås det hermed, at der ikke kan afholdes bindende kommunale folkeafstemninger om kommunens økonomiske forvaltning.

Kommunalbestyrelsen har over for borgerne ansvaret for kommunens samlede øko- nomiske forvaltning. Det er ikke hensigten med lovforslaget, at kommunalbestyrelsen ved at udskrive en bindende folkeafstemning helt eller delvis skal kunne lægge dette ansvar over på kommunens borgere. Derfor foreslås beslutninger herom undtaget fra muligheden for at udskrive bindende kommunale folkeafstemninger.

Undtagelsen af beslutninger efter den foreslåede bestemmelse omfatter alle beslutninger vedrørende kommunens økonomiske forvaltning. Den foreslåede undtagelses- bestemmelse omfatter således bl.a. vedtagelsen af kommunens årsbudget og fleråri- ge budgetoverslag, afgivelsen af kommunens regnskab til revisionen samt godkendel- sen af kommunens regnskab og alle andre beslutninger end vedtagelsen af årsbud- gettet, som kommunalbestyrelsen træffer som bevillingsmyndighed. Det forhold, at kommunalbestyrelsens beslutninger som bevillingsmyndighed ikke kan undergives folkeafstemning, er ikke til hinder for, at en folkeafstemning om f.eks. gennemførelsen af et større projekt i kommunen kan omfatte kommunalbestyrelsens principbeslutning om, hvordan projektet skal finansieres. Det er op til kommunalbestyrelsens flertal, om beslutningen skal omfatte finansieringss spørgsmål.

3.1.2.4.2.4. Beslutninger om skatter, afgifter og gebyrer

For det fjerde foreslås det i det nye § 9 b, stk. 2, nr. 4, i lov om kommunernes styrelse, at der ikke kan afholdes bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning om skatter, afgifter og gebyrer.

Med afsæt i de samme hensyn, der begrundes, at der ifølge grundlovens § 42, stk. 6, 1. pkt., ikke kan afholdes bindende landsdækkende folkeafstemninger om direkte og

indirekte skatter, foreslås det, at der ikke kan afholdes bindende kommunale folkeafstemninger om kommunalt fastsatte skatter, afgifter og gebyrer. Skatter, afgifter og gebyrer udgør et kerneelement i kommunernes finansieringsgrundlag, hvorfor det vil være uhensigtsmæssigt, hvis kommunalbestyrelsens beslutninger herom kan undergives en bindende kommunal folkeafstemning, jf. afsnit 3.1.2.6.

3.1.2.4.2.5. Beslutninger, der udelukkende afgør en sag over for enkelte fysiske eller juridiske personer

For det femte foreslås det i det nye § 9 b, stk. 2, nr. 5, i lov om kommunernes styrelse, at der ikke kan afholdes bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning, der udelukkende afgør en sag over for enkelte fysiske eller juridiske personer, medmindre beslutningen afgør en sag over for kommunen selv eller over for et selskab, hvori kommunen har bestemmende indflydelse.

Denne undtagelse foreslås af retssikkerhedsmæssige hensyn. Det er ikke hensigtsmæssigt, at kommunens borgere ved en bindende kommunal folkeafstemning f.eks. kan få adgang til at afgøre, om en konkret borger skal have tilskud til anskaffelse af en handicapbil, om en borger skal have kommunal hjemmehjælp, ansættelse af embedsmænd ved kommunen, eller om en virksomhed kan få tilladelse til at opføre en tilbygning.

Derimod ses der ikke at være de samme retssikkerhedsmæssige hensyn i forhold til kommunen selv og til selskaber, hvori kommunen har bestemmende indflydelse.

3.1.2.5. Folkeafstemningens resultat

Det foreslås i den nye bestemmelse i § 9 c i lov om kommunernes styrelse, at afstemningen afholdes som en almindelig simpel afstemning, dvs. at forslaget blot skal have flere stemmer for end imod for at blive vedtaget. Ellers er beslutningen bortfaldet. I modsætning til grundlovens § 42 stilles der dermed ikke krav om, at en bestemt andel af de stemmeberettigede vælgere skal have stemt imod forslaget, for at det bortfalder. Det indebærer, at valgdeltagelsen og blanke stemmer ikke vil påvirke afstemningens resultat. Endvidere vil det indebære, at det er muligt både at afholde folkeafstemninger om beslutninger, hvor der – f.eks. på grund af afstemningstemaets snævre emne – forventes en relativt lav valgdeltagelse eller om emner, hvor der forventes en højere valgdeltagelse, f.eks. på grund af afstemningstemaets mere almene karakter.

Den afgørende forskel på disse kommunale folkeafstemninger og folkeafstemninger efter grundlovens § 42 er, at kommunale folkeafstemninger udskrives af et flertal i kommunalbestyrelsen, hvorimod folkeafstemninger efter grundlovens § 42 udskrives på begæring af et mindretal. Eftersom kommunale folkeafstemninger udskrives af et flertal i kommunalbestyrelsen, vil der ikke være behov for at stille krav om at en vis andel af vælgerne skal stemme imod, for at forslaget bortfalder.

3.1.2.6. Den bindende virkning af en folkeafstemning

Det foreslås i den nye bestemmelse i § 9 d i lov om kommunernes styrelse, at de kommunale folkeafstemninger er bindende i den forstand, at de fører til vedtagelse eller forkastelse af en kommunal beslutning, og at kommunalbestyrelsen ikke kan træffe en beslutning i strid med resultatet af folkeafstemningen i kommunalbestyrelsens funktionsperiode uden at afholde en ny folkeafstemning om den nye beslutning.

En bindende kommunal folkeafstemning giver kommunalbestyrelsen mulighed for at inddrage vælgerne i en beslutning, som de er valgt til at træffe på vælgernes vegne. Vurderer kommunalbestyrelsen, at det er demokratisk formålstjenligt at høre kom-

munens vælgere i den pågældende sag ved en bindende folkeafstemning, bør kommunalbestyrelsen også være forpligtet af resultatet af afstemningen i kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Med den foreslåede ordning kan kommunalbestyrelsen udskrive en folkeafstemning om en kommunalbestyrelsesbeslutning til den samme kreds af vælgere, som har valgt den pågældende kommunalbestyrelse til at træffe beslutninger på deres vegne. På den baggrund er det naturligt at fastsætte den bindende virkning til kommunalbestyrelsens valgperiode, da vælgerne i forbindelse med nyvalg får lejlighed til at give deres mening til kende og evt. ændre sammensætningen af kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen får dermed alene adgang til at binde sig selv og ikke fremtidige kommunalbestyrelser.

Kommunalbestyrelsen kan således ikke træffe en ny beslutning i den samme sag i strid med resultatet af folkeafstemningen i kommunalbestyrelsens funktionsperiode uden at udskrive en ny folkeafstemning om det pågældende spørgsmål. Hvor længe denne binding gælder, vil derfor afhænge af, hvornår i kommunalbestyrelsens funktionsperiode folkeafstemningen afholdes, idet beslutningen alene er bindende for den siddende kommunalbestyrelse i den resterende del af dennes funktionsperiode.

Når en folkeafstemning udskrives som en bindende afstemning, må det antages at sætte mere fokus på afstemningen, idet den bindende virkning vil understrege afstemningens alvor og dermed i sig selv tilskynde vælgerne til at deltage i afstemningen på en anden måde end, hvis der var tale om en vejledende folkeafstemning.

Hvis en eventuel ny kommunalbestyrelsesbeslutning ønsker at ændre den beslutning, som vælgerne tidligere har truffet ved folkeafstemningen, som går ud på enten at vedtage kommunalbestyrelsens beslutning i en kommunal sag eller at forkaste denne beslutning, følger det af den foreslåede ordning, at kommunalbestyrelsen er afskåret herfra uden at afholde en ny bindende folkeafstemning. Denne begrænsning af kommunalbestyrelsens beslutningsrum forekommer naturlig, da den samme kommunalbestyrelse ved at vælge at afholde en bindende folkeafstemning selv har pålagt sig denne begrænsning i resten af valgperioden. Kommunalbestyrelsen får således adgang til at vælge at afholde en folkeafstemning, der vil få bindende virkning for resten af valgperioden. Som hidtil har kommunalbestyrelsen mulighed for at vælge at afholde en vejledende folkeafstemning, hvis kommunalbestyrelsen ikke ønsker at pålægge sig selv denne begrænsning.

Når kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at afholde en bindende folkeafstemning om en beslutning, forudsættes det, at kommunalbestyrelsen har overvejet den indskrænkning i kommunalbestyrelsens beslutningsrum, som en sådan afstemning vil indebære i forhold til den pågældende beslutning og de vilkår, der indgår i beslutningen.

3.2. Afholdelse af folkeafstemningen

3.2.1. Gældende ret

Lov om kommunale og regionale valg indeholder ikke bestemmelser om kommunale folkeafstemninger. Der er dermed ikke fastsat regler vedrørende valgret, valglistes, brevstemmeafgivning og gennemførelse af afstemningen m.v.

3.2.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3.2.2.1. Generelle overvejelser

Økonomi- og Indenrigsministeriet anser det for afgørende, at vælgerne har tillid til valghandlinger og gennemførelse af folkeafstemninger i Danmark. På den baggrund

har ministeriet overvejet, hvilke regler der skal gælde ved afholdelsen af bindende kommunale folkeafstemninger.

Det er et princip i dansk valglovgivning for at sikre stemmehemmeligheden, at en vælgers stemmeafgivning skal foregå overvåget på den måde, at en valgmyndighed skal være til stede og sikre sig vælgerens identitet, før denne får adgang til at afgive stemme, samt sikre, at vælgerens stemmeafgivning foregår, uden at andre kan se, hvordan vælgeren stemmer. Det gælder både ved stemmeafgivning på afstemningsstedet på valgdagen og ved brevstemmeafgivning. Foretagelse af stemmeafgivning, uden at andre kan se, hvordan der er stemt, er ikke blot en ret for vælgeren, men også en pligt. Pligten til at foretage stemmeafgivning, uden at andre kan se, hvordan vælgeren stemmer, fraviges kun i tilfælde, hvor vælgeren behøver hjælp til selve stemmeafgivningen. Med udgangspunkt heri foreslås det derfor, at bindende kommunale folkeafstemninger skal afholdes som fremmødevalg, hvor det ovennævnte princip er gældende for tilrettelæggelse af afstemningen.

Reglerne for afholdelse af kommunale og regionale valg er naturlige at tage udgangspunkt i, da reglerne omhandler de efter sagens natur bindende valg til kommunalbestyrelser og regionsråd. Reglerne lægger op til flere parallelle og efterfølgende procedurer med henblik på at sikre valgenes integritet ved brevstemmeafgivningen og på selve afstemningsdagen. Dette sikres bl.a. ved at afholde valgene med udgangspunkt i papirbaserede kontrolprocedurer for så vidt angår de enkelte afstemningssteder, den enkelte vælger og enhver stemmeseddel.

For det første vil anvendelse af reglerne for kommunale og regionale valg på bindende kommunale folkeafstemninger tilføre de nævnte afstemninger seriøsitet og integritet. For det andet må det anses for væsentligt, at de formelle rammer er betryggende og velkendte, så vælgerne bevarer deres tiltro til de andre valgtyper. Ved at anvende de eksisterende regler om kommunale og regionale valg med de nødvendige tilpasninger sikres det også, at procedurerne ved folkeafstemningerne er velkendte for såvel kommunerne som vælgerne.

I lov om kommunale og regionale valg indsættes der derfor et nyt kapitel 12 a om bindende kommunale folkeafstemninger, hvor det fastsættes, at bindende kommunale folkeafstemninger med de nødvendige tilpasninger skal afholdes efter samme regler som afholdelsen af kommunale og regionale valg.

For så vidt angår forholdet til persondataretten henvises der i den forbindelse til, at Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 (dataskyttelsesforordningen) får virkning den 25. maj 2018, og at det fra dette tidspunkt er forordningen og den på tidspunktet gældende danske lovgivning på området, der vil regulere behandlingen af personoplysninger.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har overvejet, hvorvidt de foreslåede bestemmelser rejser persondataretlige spørgsmål. Der vil i forbindelse med udarbejdelse af valglisten ske videregivelse og behandling af personoplysninger. Efter den foreslåede § 109 b i lov om kommunale og regionale valg er det en forudsætning for at kunne afgive sin stemme, at den pågældende er optaget på valglisten. Denne videregivelse og behandling af personoplysninger i forbindelse med udarbejdelse af valglisten sker i samme omfang og efter de samme procedurer som til kommunale og regionale valg. Ministeriet vurderer på den baggrund, at en tilsvarende videregivelse og behandling af de nævnte personoplysninger også kan ske i forbindelse med afholdelse af bindende kommunale folkeafstemninger inden for rammerne af persondataretten. Det vurderes,

at videregivelse og behandling af disse personoplysninger kan ske efter forordningens art. 6 c og e.

3.2.2.2. Valgret

Med hensyn til spørgsmålet om, hvem der skal have valgret til bindende kommunale folkeafstemninger, foreslås det, at kredsene af personer med valgret afgrænses på samme måde som til kommunale og regionale valg.

Denne afgrænsning af valgretten giver således kun mulighed for at udskrive en bindende kommunal folkeafstemning blandt alle kommunens vælgere og ikke alene blandt en del af dem. Der kan således f.eks. ikke udskrives en bindende folkeafstemning om et lokalt anliggende, som alene omfatter vælgere fra de lokalområder i kommunen, som er særligt berørt af spørgsmålet. Økonomi- og Indenrigsministeriet har herved lagt vægt på, at selv om et spørgsmål er lokalt afgrænset til en mindre del af kommunen, kan en beslutning f.eks. have betydning for kommunens samlede økonomi, og derfor bør alle kommunens vælgere høres.

Følgende personer vil herefter have valgret til bindende kommunale folkeafstemninger: Enhver, der på afstemningsdagen er fyldt 18 år, har fast bopæl i kommunen, og som derudover *enten* har dansk indfødsret, er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, er statsborger i Island eller Norge eller uden afbrydelse har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valgdagen. Dertil kommer diplomater fra EU-lande med bopæl i kommunen. Personer, der er på tålt ophold, er udvist ved endelig dom eller er udvist ved endelig administrativ beslutning m.v., vil dog ikke have valgret.

En sådan afgrænsning af den personkreds, der får valgret til bindende kommunale folkeafstemninger, vil sikre, at beslutninger, som kommunalbestyrelsen lægger ud til vælgerne, afgøres af den samme personkreds, som har valgret i forbindelse med valget af den pågældende kommunalbestyrelse. Derved vil der også være en parallelitet i forhold til landsdækkende folkeafstemninger, idet den personkreds, der har valgret til landsdækkende folkeafstemninger, er den personkreds, der har valgret til Folketinget.

3.2.2.3. Brevstemmeafgivning

Det er væsentligt for gennemførelsen af afstemningen og ikke mindst for valgdeltagelsen, at vælgerne har mulighed for at brevstemme forud for folkeafstemningen.

Det foreslås, at der kan brevstemmes de sidste 3 uger før afstemningsdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen. Brevstemmeperioden til alle nationale valg og afstemninger er som minimum 3 uger. En brevstemmeperiode på 3 uger foreslås for at sikre, at kommunalbestyrelsen i overensstemmelse med de frister, der gælder for afholdelsen af folkeafstemningen, har tilstrækkelig tid til at tilvejebringe det nødvendige stemmemateriale, før brevstemmeafgivningen går i gang. Stemmematerialet, herunder brevstemmematerialet, der skal anvendes til folkeafstemningen, skal være påtrykt den beslutning, der stemmes om, og det generiske stemme- og brevstemmemateriale, der ligger hos kommunerne til brug for andre folkeafstemninger, kan derfor ikke anvendes. Brevstemmeperioden på 3 uger foreslås også for at sikre, at vælgere, der ikke har mulighed for at stemme på afstemningsdagen, har passende mulighed for at brevstemme forinden.

Det foreslås, at der kan brevstemmes i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner. Det kunne f.eks. være relevant at indgå en gensidig aftale om brevstemmeafgivning nogle kommuner imellem i det tilfælde, hvor

der f.eks. afholdes folkeafstemning i flere kommuner om sammenlægning af de pågældende kommuner.

Endvidere foreslås det, at brevstemmeafgivning kan finde sted på sygehuse og i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, såfremt det pågældende sygehus eller den pågældende institution er beliggende i den region, hvor kommunen, der afholder folkeafstemningen, er beliggende. Det foreslås endvidere at kommunalbestyrelsen kan indgå aftale med vedkommende regionsråd i andre regioner om brevstemmeafgivning på regionens sygehuse og med kriminalforsorgen for så vidt angår brevstemmeafgivning på kriminalforsorgens institutioner uden for den region, hvor kommunen, der afholder folkeafstemningen, er beliggende.

Endvidere foreslås det, at brevstemmeafgivning kan finde sted på plejehjem og i beskyttede boliger, der drives efter reglerne i lov om social service, boformer tilvejebragt efter reglerne i lov om social service, almene plejeboliger, der er omfattet af lov om alene boliger m.v., der er beliggende i kommunen, og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner.

Da afstemningen alene vedrører vælgerne i den kommune, hvis kommunalbestyrelse har udskrevet en bindende folkeafstemning, er det nødvendigt at tilpasse reglerne om brevstemmeafgivning i forhold til de regler, der gælder ved kommunale og regionale valg.

For så vidt angår brevstemmeafgivning i forbindelse med de andre valgtyper – f.eks. kommunale og regionale valg – varetager en række myndigheder en stor opgave med at sikre, at der kan brevstemmes i udlandet. Udenrigsministeriet sikrer, at der kan brevstemmes på alle danske diplomatiske og konsulære repræsentationer, samt at der afgives indstillinger om udpegning af det fornødne antal stemmemodtagere i udlandet. Det samme gælder for forsvaret, der medvirker ved stemmeafgivning og udpegning af stemmemodtagere på forsvarets missioner i udlandet. Dertil kommer skibsførere på danske skibe i udenrigsfart, chefer for danske havanlæg og de færøske og grønlandske folkeregistre.

At anvende reglerne for kommunale og regionale valg fuldt ud, hvor der kan brevstemmes fra de angivne steder i udlandet samt fra Færøerne og Grønland, vil indebære iværksættelse af et omfattende administrativt arbejde, som – henset til, at afstemningen alene omfatter kommunens egne vælgere – må anses for at være uforholdsmæssigt fordyrende og vil pålægge den kommunale administration en uforholdsmæssigt stor administrativ byrde. I forbindelse med de andre valgtyper – f.eks. kommunale og regionale valg – varetages denne opgave af Økonomi- og Indenrigsministeriet samt de øvrige nævnte statslige myndigheder.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen tidligst kan afholde en folkeafstemning 2 måneder efter, at den har truffet beslutning herom. Vælgerne i kommunen vil derfor have mindst 2 måneder til at indrette sig efter den fastsatte dato, herunder til at brevstemme et af de nævnte steder i Danmark i 3 uger inden afstemningsdagen. På den baggrund foreslås det, at der ikke kan brevstemmes i udlandet (f.eks. på danske diplomatiske eller konsulære repræsentationer og skibe i udenrigsfart) på Færøerne eller i Grønland ved bindende kommunale folkeafstemninger.

Indgås der aftaler om brevstemmeafgivning med andre kommunalbestyrelser eller regionsråd, bør aftalerne indgås i tilstrækkelig god tid forud for afstemningen, således

at det er muligt at brevstemme i de pågældende kommuner og sygehuse i hele brevstemmeperioden.

3.2.2.4. Øvrige regler om afholdelse af afstemningen

Som nævnt fastsættes der i lov om kommunale og regionale valg de nærmere regler om afholdelse af folkeafstemningen. Med de nødvendige tilpasninger henviser disse regler så vidt muligt til de relevante regler om afholdelse af kommunale og regionale valg, ligesom folketingsvalglovens regler om landsdækkende folkeafstemninger vil danne grundlag for reguleringen. Dette indebærer bl.a., at bindende kommunale folkeafstemninger for at sikre stemmehemmeligheden skal afholdes som almindelige fremmødevalg med mulighed for forudgående brevstemmeafgivning, der dog tilpasses afstemningens lokale karakter, jf. afsnit 3.2.2.3. Det foreslås for at sikre stemmehemmeligheden ikke at give kommunerne mulighed for at afholde folkeafstemninger som digitale valg, hverken som internetvalg eller digitale fremmødevalg.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2, med tilhørende bemærkninger.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke i sig selv økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne.

Lovforslaget vil alene have økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne, i det omfang de træffer beslutning om at udskrive en bindende kommunal folkeafstemning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter. Kommunalbestyrelsens beslutninger i sager, hvor afholdelsen eller resultatet af lovgivningen kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen, herunder EU-retten, kan ikke undergives bindende kommunal folkeafstemning. Da det er vælgere med valgret til kommunalbestyrelsen i den kommune, der afholder den bindende kommunale folkeafstemning, der får valgret til folkeafstemningen, vil EU-borgere med bopæl i kommunen også have valgret til disse folkeafstemninger.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [X] til den [X] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatsamfundet, Akademikerne, Ankestyrelsen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Cevea, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Affaldsforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Beredskaber, Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Danske Havne, Danske Regioner, Datatilsynet, DESA Dansk Erhvervssammenslutning, Digitaliseringsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Forhandlingsfællesskabet, Funktionærernes

og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Institut for Menneskerettigheder, ITU/Demtech, KL, Kommunernes Lønningsnævn, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet og Institut for Statskundskab), Landsorganisationen i Danmark (LO), Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab, Aarhus Universitet (Juridisk Institut og Institut for Statskundskab).

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter, jf. afsnit 8.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter de gældende regler kan kommunerne ikke udskrive bindende kommunale folkeafstemninger. Med lovforslaget foreslås det, at der indsættes nye bestemmelser som §§ 9 b-9 d, der regulerer kommunalbestyrelsens adgang til at udskrive bindende kommunale folkeafstemninger.

Ad § 9 b

Efter § 2 i lov om kommunernes styrelse styres kommunernes anliggender af de kommunalbestyrelser, der vælges efter lov om kommunale og regionale valg. Derfor kan kommunalbestyrelsen ikke udskrive kommunale folkeafstemninger, hvis resultat er bindende for kommunalbestyrelsen.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes en ny § 9 b i lov om kommunernes styrelse, der giver mulighed for, at et flertal i en kommunalbestyrelse kan udskrive en bindende kommunal folkeafstemning om et kommunalt anliggende.

Den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om at afholde bindende folkeafstemning om en beslutning, som kommunalbestyrelsen træffer i en sag, som kan gøres til genstand for forhandling i kommunalbestyrelsen.

Bestemmelsen indebærer, at kommunalbestyrelsen kan udskrive en bindende kommunal folkeafstemning om beslutninger i kommunale sager, dvs. sager, som falder inden for kommunalbestyrelsens kompetence. At en sag falder inden for kommunalbestyrelsens kompetence, kan følge af skreven lov eller af de uskrevne retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse (kommunalfuldmagtsreglerne). Beslutninger, der efter lovgivningen ikke kan indbringes for kommunalbestyrelsen, vil ikke være omfattet af bestemmelsen, selv om beslutningen måtte vedrøre en kommunal opgave. Som eksempel på sådanne beslutninger kan nævnes de afgørelser, der træffes af det sagkyndige kommunale børn- og ungeudvalg, som er nedsat efter lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Med de undtagelser, der følger af det foreslåede § 9 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, kan således alle sager, hvori kommunalbestyrelsen er kompetent til at træffe beslutning, gøres til genstand for bindende kommunale folkeafstemninger.

Det følger af det foreslåede § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, at kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning i den sag, der udskrives folkeafstemning om. Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen skal behandle den sag, der udskrives folkeafstemning om, og tage stilling til den. Kommunalfullmægtighedsrådets flertals beslutning i sagen vil være den beslutning, der udskrives folkeafstemning om.

Dette er tilfældet, uanset om flertallets beslutning går ud på at vedtage et forslag eller forkaste et forslag. Kommunalfullmægtighedsrådets har således efter bestemmelsen også truffet beslutning i en sag, når et fremsat forslag ikke vedtages. Kommunalfullmægtighedsrådets vil således også kunne beslutte at afholde en bindende kommunal folkeafstemning om sin beslutning om at forkaste et forslag. Om retsvirkningerne af en sådan beslutning

henvises til den foreslåede § 9 d i lov om kommunernes styrelse og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Bestemmelsen giver ikke mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan udskrive en bindende kommunal folkeafstemning om et mere generelt tema, som kommunalbestyrelsen ikke har truffet en beslutning om. Bestemmelsen stiller derimod ikke krav til, hvor detaljeret den beslutning, som kommunalbestyrelsen udskriver en folkeafstemning om, skal være.

Det foreslåede § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse indebærer et delegationsforbud. Såvel beslutningen i den sag, der skal afholdes bindende folkeafstemning om, som beslutningen om at afholde folkeafstemningen skal træffes af kommunalbestyrelsen i et møde. Dette betyder, at kommunalbestyrelsen altid selv skal træffe beslutninger, som den ellers ville kunne overlade til vedkommende stående udvalg eller forvaltningen, hvis der skal tages stilling til et forslag om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning om beslutningen.

Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen har efter bestemmelsen i § 11, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse (initiativretten) mulighed for at få et forslag om, at en kommunal sag, der ikke allerede er afgjort, undergives en bindende folkeafstemning, sat på kommunalbestyrelsens dagsorden. Det gælder, uanset om sagen er under behandling i kommunen eller ikke, og uanset hvor i kommunen (kommunalbestyrelse, udvalg eller forvaltning) den er under behandling. Medlemmet kan således og i overensstemmelse med de betingelser, der gælder herfor, fremsætte forslag om, at en sag skal behandles i kommunalbestyrelsen, og dette forslag kan omfatte, at der skal afholdes en bindende kommunal folkeafstemning om den foreslåede beslutning i sagen. Når sagen er sat på dagsordenen, har medlemmet ikke længere rådighed over den, og det er således kommunalbestyrelsens flertal, der beslutter, hvordan sagen videre skal behandles, herunder om forslaget eksempelvis skal udsættes, afvises eller henvises til behandling og afgørelse i udvalg eller forvaltning. Et medlem har således ikke krav på, at kommunalbestyrelsen altid skal tage stilling til et forslag om, at en kommunal beslutning skal undergives en bindende kommunal folkeafstemning.

Initiativretten giver ikke et medlem ret til at få en sag optaget på dagsordenen, hvis sagen er identisk med en sag, der én gang er truffet beslutning i, medmindre der foreligger sådanne nye oplysninger eller ændrede forhold, at der er sket en væsentlig ændring i grundlaget for den oprindeligt truffe beslutning. Såfremt kommunalbestyrelsen således én gang har truffet beslutning i en sag, kan et medlem dermed ikke kræve en sag sat på dagsordenen med henblik på, at beslutningen tilføjes det vilkår, at den skal sættes til folkeafstemning.

Et kommunalbestyrelsesmedlem kan således ikke anvende sin initiativret til for kommunalbestyrelsen at fremsætte et forslag om en folkeafstemning om en allerede truffet kommunal beslutning, idet beslutningen om folkeafstemningen ikke udgør en selvstændig sag, men et vilkår for den allerede truffe beslutning. Se om, at beslutningen om afholdelse af folkeafstemning og beslutningen i den sag, der udskrives folkeafstemning om, skal træffes i samme møde, det foreslåede § 9 b, stk. 5, 1. pkt., og bemærkningerne hertil nedenfor.

Om behandlingen af medlemmernes ændringsforslag om afholdelse af bindende kommunale folkeafstemninger om kommunalbestyrelsens beslutninger henvises til det foreslåede § 9 b, stk. 6, og bemærkningerne hertil nedenfor.

Beslutningen om at afholde bindende folkeafstemning træffes ved simpelt flertal i kommunalbestyrelsen, jf. § 11, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse. Det samme gælder beslutningen i den sag, der skal afholdes folkeafstemning om, medmindre noget andet følger af regler, der gælder på det pågældende opgaveområde.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 b, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse angiver en række beslutninger, som kommunalbestyrelsen ikke kan gøre til genstand for en bindende folkeafstemning.

Det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 1, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at der ikke kan afholdes bindende folkeafstemning om en beslutning om sager, der vedrører statslige eller regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning.

Staten og regionerne varetager en række opgaver, der forudsætter kommunal medvirken, fordi udførelsen af opgaverne afhænger af en eller flere kommuners medvirken.

Undtagelsen i nr. 1 vedrører enhver statslig eller regional opgave, til hvis udførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning. Enhver statslig eller regional myndighed er omfattet af undtagelsen, også myndigheder, der er uafhængige i forhold til en minister. Ethvert selskab, som staten eller regionerne har bestemmende indflydelse over, vil ligeledes være omfattet af undtagelsen.

Undtagelsen i nr. 1 vedrører enhver beslutning, som kommunalbestyrelsen kan træffe i tilknytning til en statslig eller regional opgave, uanset om kommunen eventuelt selv har en interesse i den pågældende opgave, eller i projekter med nær tilknytning til en statslig eller regional opgave.

Undtagelsen omfatter enhver statslig opgave, der forudsætter kommunal medvirken. For så vidt angår statslige opgaver, der forudsætter kommunal medvirken, vil undtagelsen bl.a. omfatte beslutninger vedrørende indkvartering på asylområdet, opgaver vedrørende nationale miljøinteresser, politi, forsvar, retsvæsen, etablering og drift af uddannelsesinstitutioner, større anlægsprojekter m.m. Kommunerne vil i den forbindelse skulle bistå med f.eks. udlejning af ejendomme, byggetilladelser, ændringer af kommune- og lokalplaner m.m.

Undtagelsen omfatter også en beslutning, kommunalbestyrelsen træffer om sager, der vedrører statslige eller regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken har nær tilknytning. Som eksempel kan kommunalbestyrelsesbeslutninger, der træffes i nær tilknytning til eller som led i udmøntning af statslige anlægsprojekter, fremhæves.

Statslige anlægsprojekter gennemføres ofte i tæt samspil med de kommuner, hvor projektet anlægges. Statslige anlægsprojekter vedtages typisk med hjemmel i lov, ligesom projekterne ofte anlægges gennem flere kommuner. Der er således mange interessenter i et statsligt anlægsprojekt, som projektet afhænger af.

Kommunerne skal træffe en række beslutninger som led i udmøntning af statslige anlægsprojekter. Derudover foranlediger større anlægsprojekter ofte, at de berørte kommuner beslutter at udføre lokale projekter i forbindelse med det statslige anlægsprojekt ud fra det hensyn at få gennemført mest muligt i områder, hvor der alligevel udføres byggeri – altså beslutninger, der træffes i nær tilknytning til statslige anlægsprojekter. Disse kommunale projekter meldes ind til gennemførelse i forbindelse med

de statslige projekter, og projekterne skal dermed samordnes. Dette kan eksempelvis angå stillingtagen til skærende kommunale vej- og stiforhold, anlæggelse af erstatningsnatur, dræn- og ledningsomlægninger og lignende anlæggelse af arbejdsarealer m.v. Undtagelsen omfatter derfor også arbejder, som er afledt af det egentlige anlægsprojekt.

Endvidere vil undtagelsen f.eks. omfatte beslutninger, der træffes på området vedrørende indkvartering af asylansøgere m.v..

Dette er en statslig opgave, der varetages af Udlændingestyrelsen. Opgaven med at tilvejebringe nye indkvarteringssteder til asylansøgere m.v. kan ske i samarbejde med kommuner, private organisationer, selskaber eller statslige styrelser, som er godkendt hertil af udlændinge- og integrationsministeren. Efter de gældende regler hviler kommunernes deltagelse i opgaven med hensyn til at drive indkvarteringsstederne for asylansøgere m.v. på frivillige aftaler mellem Udlændingestyrelsen og de kommuner, som ønsker at påtage sig denne opgave. Udlændingestyrelsens etablering af indkvarteringspladser til asylansøgere m.v. skal ske i overensstemmelse med planlovgivningen m.v. – herunder kommune- og lokalplaner – og efter godkendelse fra kommunalbestyrelsen m.v. Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse træffe beslutninger om udlejning af kommunale bygninger og om ændring af lokalplaner m.v.

Undtagelsen omfatter enhver regional opgave, der forudsætter kommunal medvirken. For så vidt angår regionale opgaver, der forudsætter kommunal medvirken, vil undtagelsen bl.a. omfatte beslutninger vedrørende placeringen af hospitalsbygninger eller andre institutioner inden for bl.a. socialpsykiatrien, opgaver vedrørende regionale miljømæssige eller erhvervsmæssige interesser m.v. Kommunerne vil også i den forbindelse skulle bistå med f.eks. udlejning af ejendomme, byggetilladelser, ændringer af kommune- og lokalplaner m.m.

Regionernes hovedopgave er at styre og administrere det danske sundhedsvæsen. Derudover har regionerne ansvar for at drive og udvikle en række institutioner for udsatte grupper og mennesker med særlige behov – bl.a. inden for det sociale område, socialpsykiatrien og specialundervisningsområdet. Regionerne har tillige opgaver med hensyn til regional udvikling, erhverv, uddannelse og kultur, natur og miljø og kollektiv trafik. Det betyder, at regionerne har ansvaret for at planlægge udviklingen i de enkelte regioner i samarbejde med kommunale og øvrige lokale aktører.

Der henvises til afsnit 3.1.2.4.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 2, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at der ikke kan afholdes bindende folkeafstemning om en beslutning, hvor afholdelsen eller resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen.

Denne undtagelse vedrører to tilfældegrupper. For det første tilfælde, hvor afholdelsen af en folkeafstemning om en kommunalbestyrelsesbeslutning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen. For det andet tilfælde, hvor resultatet af afholdelsen af en folkeafstemning om en kommunalbestyrelsesbeslutning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen.

Med hensyn til den første gruppe, hvor selve afholdelsen af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen, vil denne undtagelse f.eks. kunne angå sager, hvor der gælder en lovbestemt frist for kommunalbestyrelsens beslutning eller udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutning i sagen, der ikke er dispenseret for,

og hvor afholdelsen af en folkeafstemning vil indebære, at den pågældende frist ikke kan overholdes.

Såfremt der i en sag gælder en lovbestemt frist, der ikke er dispenseret for, og folkeafstemningen kan afholdes inden for fristerne i det foreslåede § 9 b, stk. 4, 2. pkt., på en måde, hvorved den lovbestemte frist for sagen overholdes, vil den foreslåede undtagelsesbestemmelse i § 9 b, stk. 2, nr. 2, ikke være til hinder for afholdelsen af en folkeafstemning om den pågældende beslutning. Dog kan beslutningen være omfattet af en af de øvrige undtagelser i det foreslåede § 9 b, stk. 1, nr. 1-5.

Undtagelsen gælder ikke for frister, der alene har betydning for, hvornår den pågældende beslutning får retsvirkninger. F.eks. fastsætter lov om kommunale og regionale valg § 6 a, 2. pkt., at ændring i styrelsesvedtægten, hvorved kommunalbestyrelsens medlemstal ændres, skal være vedtaget af kommunalbestyrelsen, jf. § 2, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, senest den 1. august i valgåret for at få virkning for førstkommande valgperiode. Den nævnte frist har alene den retsvirkning, at hvis kommunalbestyrelsen ikke træffer endelig beslutning om ændring af styrelsesvedtægten senest den 1. august i valgåret, vil ændringen først få virkning for sammensætningen af kommunalbestyrelsen i den periode, der følger efter den kommende valgperiode. Afholdelsen af en folkeafstemning om en sådan beslutning, også selv om fristen i lov om kommunale og regionale valg § 6 a, 2. pkt., ikke overholdes, falder dermed uden for undtagelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 2. Dog bemærkes, at den efterfølgende kommunalbestyrelse kan ændre den pågældende beslutning uden at afholde en ny folkeafstemning, da resultatet af folkeafstemningen alene er bindende for den siddende kommunalbestyrelse, jf. den foreslåede § 9 d i lov om kommunernes styrelse.

Med hensyn til den anden gruppe, hvor resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivningen, vil denne undtagelse f.eks. kunne angå det tilfælde, hvor kommunen efter lovgivningen er forpligtet til at gennemføre en foranstaltning af et bestemt indhold. Hvis et bestemt resultat af folkeafstemningen vil medføre, at kommunalbestyrelsen ikke kan udføre en foranstaltning, som den er forpligtet til efter lovgivningen, fastsætter den foreslåede undtagelsesbestemmelse i § 9 b, stk. 2, nr. 2, at en sådan beslutning ikke kan være genstand for en bindende folkeafstemning. Dette gælder også, selv om resultatet kan medføre – og at det mest sandsynlige resultat er – at kommunalbestyrelsen kan overholde sine forpligtelser.

En sådan forpligtelse med hensyn til at udføre en bestemt foranstaltning kan f.eks. følge af offentligretlige regler, eksempelvis valg af kontrakt efter et offentligt udbud, hvor kommunen som udbyder efter omstændighederne kan være forpligtet til at kontrahere med en bestemt af de bydende, eller hvor der af lovgivningen på et kommunalt opgaveområde følger en pligt for kommunalbestyrelsen til at udføre en bestemt handling eller varetage en bestemt opgave.

Bestemmelsens henvisning til lovgivningen skal forstås som gældende ret, dvs. love, uskrevne regler, administrativt fastsatte regler, praksis, regler, der følger af EU-retten osv.

Der henvises til afsnit 3.1.2.4.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 3, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at der ikke kan afholdes folkeafstemning om en beslutning efter kapitel V, §§ 57-59 i lov om kommunernes styrelse og efter regler fastsat i medfør heraf.

Kapitel V og §§ 57-59 i lov om kommunernes styrelse og de regler, der er fastsat i medfør heraf, er de almindelige regler om kommunens økonomiske forvaltning. Dette omfatter kommunens budget- og bevillingsmæssige forhold, regnskab, låntagning m.v.

Undtagelsen af beslutninger efter den foreslåede bestemmelse omfatter alle beslutninger vedrørende kommunens økonomiske forvaltning.

Undtagelsen omfatter således kommunalbestyrelsens vedtagelse af kommunens årsbudget og flerårige budgetoverslag, jf. § 38 i lov om kommunernes styrelse, og kommunalbestyrelsens afgivelse af kommunens regnskab til revisionen samt kommunalbestyrelsens godkendelse af kommunens regnskab efter lovens § 45.

Efter § 40 i lov om kommunernes styrelse, der er placeret i lovens kapitel V, er bevillingsmyndigheden hos kommunalbestyrelsen. Den foreslåede undtagelsesbestemmelse omfatter således også alle andre beslutninger end vedtagelsen af årsbudgettet, som kommunalbestyrelsen træffer som bevillingsmyndighed. Bevillingsspørgsmål kan dermed ikke sættes til bindende kommunal folkeafstemning.

Det forhold, at bevillingsmæssige beslutninger ikke kan være omfattet af en bindende kommunal folkeafstemning, er ikke til hinder for, at en afstemning kan omfatte en principiel stillingtagen til finansieringsspørgsmål. F.eks. kan en folkeafstemning om et kommunalt projekt, som kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om, omfatte en principbeslutning om, hvordan projektet skal finansieres. Herunder vil det f.eks. kunne være et vilkår for beslutningen, at projektet finansieres gennem besparelser på et bestemt opgaveområde eller gennem optagelse af lån. Derimod vil et vilkår om, at et projekt finansieres gennem forhøjelse af kommuneskatten, ikke kunne undergives folkeafstemning, idet beslutninger om skatter, gebyrer og afgifter ved det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 4, foreslås undtaget fra bindende folkeafstemninger. Det vil i øvrigt være op til kommunalbestyrelsens flertal, om den beslutning, der træffes i sagen efter det foreslåede § 9 b, stk. 1, og som det efter bestemmelsen samtidig besluttet at afholde folkeafstemning om, skal omfatte en sådan principiel stillingtagen til finansieringen af projektet. Derimod vil den eller de egentlige bevillingsmæssige beslutninger om, hvordan udgiften til projektet skal dækkes, som kommunalbestyrelsen efterfølgende træffer efter § 40 i lov om kommunernes styrelse, efter det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 3, ikke kunne omfattes af en folkeafstemning.

Kommunalbestyrelsens beslutninger om optagelse af lån og påtagelse af garantiforpligtelser og indgåelse af leje- og leasingaftaler, som efter lovens § 41 som udgangspunkt skal træffes af kommunalbestyrelsen, vil der ikke kunne afholdes bindende folkeafstemning om. Heller ikke kommunalbestyrelsens beslutninger efter den med hjemmel i lov om kommunernes styrelse §§ 41, 58 og 59 udstedte bekendtgørelse nr. 1580 af 17. december 2013 om kommunernes låntagning og påtagelse af garantier m.v. kan der afholdes folkeafstemning om. Bekendtgørelsen indeholder navnlig de nærmere betingelser for, at kommunerne kan optage lån m.v. og påtage sig andre økonomiske forpligtelser.

Som eksempler på de øvrige beslutninger, som efter den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 2, nr. 3, i lov om kommunernes styrelse foreslås undtaget fra at kunne forelægges kommunens borgere ved en bindende kommunal folkeafstemning, kan nævnes: fastsættelse af betaling fra borgerne for kommunale ydelser (takster), jf. lovens § 41 a, beslutninger vedrørende antagelse og afskedigelse af kommunens revision og tilvejebringelse af oplysninger til revisionen samt fastsættelse af kommunens kasse- og regnskabsregulativ, jf. § 42, beslutninger vedrørende kommunens bogføring, jf.

§ 43, anbringelse og investering af kommunens midler, jf. § 44, samt alle beslutninger, der træffes efter regler fastsat i medfør af §§ 46 og 57. Disse regler omfatter bekendtgørelse nr. 952 af 5. juli 2017 om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. og det kommunale budget- og regnskabssystem, der dels omfatter en autoriseret kontoplan med tilhørende konteringsregler, og dels omfatter et sæt af form- og procedurekrav vedrørende budgetlægning, bevillingsafgivelse, regnskabsaflæggelse m.v.

Der henvises til afsnit 3.1.2.4.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 4, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at der ikke kan afholdes bindende folkeafstemning om en beslutning om skatter, afgifter og gebyrer.

Denne undtagelse, der skal ses i sammenhæng med undtagelsen efter det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 3, hvorefter kommunalbestyrelsens beslutninger som led i den økonomiske forvaltning af kommunen ikke kan undergives en bindende kommunal folkeafstemning, omfatter kommunalt fastsatte skatter, afgifter og gebyrer. Dette gælder, uanset hvilken betegnelse den pågældende ydelse har. Det afgørende er alene, om den pågældende ydelse har karakter af en skat, afgift eller et gebyr.

Undtagelsen vil dermed omfatte fastsættelsen af den kommunale skatteudskrivningsprocent, der fastsættes i forbindelse med vedtagelsen af kommunens samlede budget, som er undtaget efter det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 3. Derudover omfatter undtagelsen kommunalbestyrelsens beslutning om grundskyldspromillen. Endelig omfatter bestemmelsen kommunalt fastsatte afgifter og gebyrer, f.eks. gebyr for rottebekæmpelse, affaldsavgifter, diverse miljøavgifter, f.eks. spildevandsafgift osv. Undtagelsen omfatter også betaling for kommunale serviceydelser, f.eks. egenbetaling til pasningstilbud (eksempelvis vuggestue, børnehave og SFO), aktivitetstilbud til ældre m.m. Beslutning om fastsættelsen af disse takster vil imidlertid være omfattet af undtagelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 3.

Et vilkår om, at et projekt finansieres gennem forhøjelse af kommuneskatten, vil ikke kunne undergives folkeafstemning, idet beslutninger om skatter, gebyrer og afgifter ved det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 4, foreslås undtaget fra bindende folkeafstemninger.

Der henvises til afsnit 3.1.2.4.2.4 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 5, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at der ikke kan afholdes bindende folkeafstemning om en beslutning, der udelukkende afgør en sag over for enkelte fysiske eller juridiske personer, medmindre beslutningen afgør en sag over for kommunen selv eller over for et selskab, hvori kommunen har bestemmende indflydelse.

Denne undtagelse omfatter forvaltningsretlige afgørelser, der træffes over for enkelte fysiske eller juridiske personer, og som fastsætter, hvad der er eller skal være ret i et konkret foreliggende tilfælde.

Henvisningen til juridiske personer i bestemmelsen omfatter enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, statslige, regionale og kommunale myndigheder og kommunale fællesskaber efter § 60, uanset om fællesskabet betegner sig som et interessentskab, andelsselskab eller lignende.

Undtagelsen omfatter enhver form for afgørelse, kommunen træffer over for fysiske eller juridiske personer. Kommunerne træffer en række forskellige typer af afgørelser over for fysiske eller juridiske personer. Det gælder f.eks. visse lokalplaner, der har karakter af en juridisk bindende afgørelse over for den enkelte grundejer, tilskud til anskaffelse af en handicapbil, om en borger skal have kommunal hjemmehjælp, ansættelse af embedsmænd ved kommunen, forskellige former for byggetilladelser til private eller virksomheder, enkeltydelser, f.eks. støtte til boligindskud, beslutninger på det sociale område vedrørende børn og unge, f.eks. iværksættelse af børnefaglige undersøgelser efter servicelovens § 50 og visitering af boliger, som kommunen råder over til akutte formål.

Disse afgørelser kan ikke gøres til genstand for en bindende kommunal folkeafstemning i medfør af det foreslåede § 9 b, stk. 2, nr. 5, i lov om kommunernes styrelse.

Baggrunden for undtagelsen er retssikkerhedsmæssige hensyn til modtageren af afgørelsen.

Disse hensyn gør sig ikke på samme måde gældende, når kommunen træffer afgørelser i forhold til sig selv. Derfor er sådanne afgørelser ikke undtaget fra muligheden for at udskrive en bindende kommunal folkeafstemning. Med kommunen selv sidestilles i bestemmelsen selskaber, som kommunen har bestemmende indflydelse i. Det skyldes, at kommunalbestyrelsen har tilsvarende rådighed over den virksomhed, der foregår i sådanne selskaber, som den har over kommunens egen virksomhed. Det afgørende er efter bestemmelsen, om kommunen rent faktisk har bestemmende indflydelse, dvs. ejer mere end 50 % af ejerandelene eller på anden måde, f.eks. ved indgåelse af aktionæroverenskomst, har en bestemmende indflydelse.

Der henvises til afsnit 3.1.2.4.2.5 i de almindelige bemærkninger.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 b, stk. 3, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at kommunalbestyrelsen træffer beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende folkeafstemning efter stk. 1. Endvidere foreslås det i § 9 b, stk. 3, 2. pkt., at formuleringen af spørgsmålet skal være dækkende for den beslutning, der afholdes folkeafstemning om efter stk. 1.

Bestemmelsen fastsætter, at kommunalbestyrelsen efter et konkret skøn skal træffe beslutning om formulering af temaet på stemmesedlen.

Det følger af det foreslåede § 9 b, stk. 1, at vælgerne skal stemme om en allerede vedtaget kommunalbestyrelsesbeslutning, og der vil dermed være tale om, at vælgerne enten skal stemme ja eller nej til den pågældende beslutning. Det er afgørende for afstemningen, at det står klart for vælgerne, hvad der stemmes om, og hvad det indebærer at stemme henholdsvis for eller imod et givet afstemningstema.

På den baggrund foreslås det i § 9 b, stk. 3, at afstemningstemaet skal formuleres som et spørgsmål og i øvrigt være dækkende for den beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet.

Spørgsmålet skal være entydigt formuleret. Det må desuden ikke være ledende og bør så vidt muligt undgå komplicerede sætningskonstruktioner, f.eks. dobbeltnegatio-

ner, samt svære ord, f.eks. fremmedord eller indforståede eller akademiske betegnelser eller fagudtryk.

Afstemningstemaet skal endvidere være formuleret, så det er dækkende for den beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet. Det indebærer bl.a., at de væsentligste vilkår for den pågældende beslutning bør indgå i temaet. Det kan f.eks. være de anslåede omkostninger, placering osv. Dette indebærer imidlertid ikke, at alle vilkår for en beslutning skal indgå i temaet på stemmesedlen. Beslutningen, der stemmes om, skal derimod optrykkes på de opslag, der skal være i stemmelokalerne, jf. det foreslåede § 109 g, stk. 6, med alle de vilkår, der indgår i kommunalbestyrelsesbeslutningen.

Til illustration kan eksempelvis en kommunalbestyrelsesbeslutning truffet under et punkt på dagsordenen med titlen »Ændret skolestruktur i kommunen« formuleres som følgende tema på stemmesedlen: »Skal Hendriksholm Skole lukkes med virkning fra skoleåret 2018/19?«. Dette eksempel forudsætter, at det er dækkende for den beslutning, kommunalbestyrelsen har truffet, dvs. i det konkrete tilfælde, at den pågældende skole skal lukkes, og at beslutningen ikke indeholder andre delbeslutninger eller vilkår for beslutningen, der skal indgå i temaet for at gøre det dækkende for kommunalbestyrelsens beslutning.

Endvidere kan følgende eksempel fremhæves: En kommunalbestyrelsesbeslutning truffet under et punkt på dagsordenen med titlen »Etablering af en ny svømmehal« kan formuleres som følgende tema på stemmesedlen (med valgmuligheder for kommunalbestyrelsen angivet i kantet parentes): »Skal der bygges en ny svømmehal på Silkeborgvej (Åbyhøj) [til en pris på ikke over 85 mio. kr.]?«.

En kommunalbestyrelsesbeslutning, der går ud på, at kommunalbestyrelsen afviser en sag eller beslutter ikke at foretage en handling eller et skridt, skal formuleres på stemmesedlen på en sådan måde, at den afspejler den beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet, og de retsvirkninger, som folkeafstemningens resultat vil få. Eksempelvis må en kommunalbestyrelsesbeslutning under et punkt med titlen »Etablering af en ny svømmehal«, hvor kommunalbestyrelsen har besluttet ikke at opføre en ny svømmehal, ikke formuleres som et positivt spørgsmål på stemmesedlen, eksempelvis »Skal der bygges en ny svømmehal på Silkeborgvej (Åbyhøj)?«. Spørgsmålet skal i stedet formuleres negativt, eksempelvis »Er du enig i kommunalbestyrelsens beslutning om ikke at bygge en ny svømmehal på Silkeborgvej (Åbyhøj)?«.

Efter det foreslåede § 9 b, stk. 5, skal beslutningen om formuleringen af beslutningen på stemmesedlen træffes samtidig med beslutningen om at afholde folkeafstemning efter § 9 b, stk. 1, og beslutningen kan ikke senere ændres.

Den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 4, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at kommunalbestyrelsen træffer beslutning om dagen for folkeafstemningens afholdelse.

Bestemmelsen indebærer et delegationsforbud. Kommunalbestyrelsen kan ikke overlade beslutningen om dagen for folkeafstemningen til udvalg eller forvaltning. Det følger samtidig af den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse, at kommunalbestyrelsen skal træffe beslutningen om dagen for folkeafstemningen i det møde, hvor beslutningen om afholdelse af folkeafstemningen træffes, og at beslutningerne ikke senere kan ændres. Kommunalbestyrelsen kan således ikke senere ændre dagen for folkeafstemningen, jf. nærmere bemærkningerne til stk. 5.

Den foreslåede § 9 b, stk. 4, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at folkeafstemningen skal afholdes inden for kommunalbestyrelsens funktionsperiode og tidligst 2 og senest 6 måneder efter kommunalbestyrelsens beslutning om, at der skal afholdes bindende folkeafstemning.

Fristen, hvorefter en folkeafstemning tidligst kan afholdes 2 måneder efter, at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning, foreslås fastsat af hensyn til, at vælgerne har rimelig tid til at sætte sig ind i folkeafstemningens tema, og af hensyn til arbejdet med udarbejdelsen af valglistor samt stemme- og brevstemmemateriale. Fristen, hvorefter en folkeafstemning senest skal afholdes 6 måneder efter, at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning, foreslås fastsat for at sikre effektiviteten i den kommunale beslutningsproces, bl.a. således at en sag ikke udskydes i unødigt lang tid, fordi der udskrives en folkeafstemning, der først afholdes langt ude i fremtiden.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.1.2.3.

Fristerne i det foreslåede § 9 b, stk. 4, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse er fastsat i måneder og beregnes i måneder – ikke i dage eller uger. Træffer kommunalbestyrelsen således den 20. januar beslutning om afholdelse af en folkeafstemning, kan datoen for afstemningen tidligst fastsættes til den 20. marts og senest til den 20. juli samme år.

Bestemmelsen indebærer også, at kommunalbestyrelsen ikke kan beslutte, at en bindende kommunal folkeafstemning skal afholdes efter, at kommunalbestyrelsens funktionsperiode er udløbet – heller ikke selv om afstemningen skal afholdes tidligst 2 og senest 6 måneder efter kommunalbestyrelsens beslutning om, at der skal afholdes folkeafstemning i sagen. Endvidere vil kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen være afskåret fra at beslutte at udskrive folkeafstemning i en sag, når der er mindre end 2 måneder tilbage af kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Det foreslåede § 9 b, stk. 5, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at kommunalbestyrelsens beslutning om at afholde folkeafstemning efter § 9 b, stk. 1, og kommunalbestyrelsens beslutning efter § 9 b, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., skal træffes i samme møde som den beslutning, der afholdes folkeafstemning om.

Kommunalbestyrelsens beslutning om afholdelse af bindende folkeafstemning i en sag vil være et vilkår for beslutningen i sagen. Det samme gælder beslutningen om dagen for folkeafstemningen og om formuleringen af det spørgsmål på stemmesedlen, som vælgerne skal tage stilling til. Med disse vilkår vil kommunalbestyrelsens beslutning i den sag, der besluttet folkeafstemning om, således være betinget af vælgernes tilslutning ved en bindende kommunal folkeafstemning afholdt på den pågældende dag og med det fastsatte tema på stemmesedlen.

Bestemmelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 5, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastslår, at de nævnte fire beslutninger skal træffes i samme møde.

I tilfælde, hvor det følger af lovgivningen, at en kommunal beslutning skal undergives to behandlinger i kommunalbestyrelsen, skal beslutningerne om folkeafstemningen, dagen herfor og temaet på stemmesedlen vedtages ved andenbehandlingen af sagen. Der er ikke krav om to behandlinger af disse spørgsmål. Om fremsættelse af æn-

dringsforslag til en kommunal sag om afholdelse af folkeafstemning om beslutningen i sagen henvises til det foreslåede § 9 b, stk. 6, og bemærkningerne hertil nedenfor.

Hverken denne bestemmelse eller bestemmelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 5, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse er til hinder for, at kommunalbestyrelsen efter, at den har truffet beslutning i en sag, kan genoptage sagen og tilføje beslutningen et vilkår om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning. I givet fald træffes der en ny beslutning i sagen, som er betinget af tilslutning ved en bindende kommunal folkeafstemning på den fastsatte dag og med den besluttede formulering af temaet på stemmesedlen. Det følger af bestemmelsen, at beslutning om folkeafstemningen, dagen for folkeafstemningen og afstemningens tema skal træffes i det møde, hvor den nye beslutning i sagen træffes.

Bestemmelsens krav om, at kommunalbestyrelsen skal beslutte formuleringen af det spørgsmål på stemmesedlen, som vælgerne skal tage stilling til ved folkeafstemningen, og dagen for folkeafstemningen, jf. de foreslåede 9 b, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse, på samme møde som beslutningen om folkeafstemningen, skal bl.a. sikre, at beslutningerne om disse forhold ikke forsinker afholdelsen af folkeafstemningen. Samtidig tjener kravet om, at temaet for folkeafstemningen skal fastlægges sammen med beslutningen om folkeafstemningen, til, straks beslutningen om afstemningen er truffet og offentliggjort, at skabe klarhed over præcis, hvad der er, kommunalbestyrelsens flertal vil spørge vælgerne om.

Bestemmelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 5, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastslår, at kommunalbestyrelsen ikke efterfølgende kan ændre de i 1. pkt. nævnte beslutninger.

Bestemmelsen begrænser kommunalbestyrelsens i øvrigt frie ret til – med forbehold af almindelige regler om forvaltningsmyndigheders tilbagekaldelse og ændring af beslutninger – at genoptage behandlingen af en sag og træffe en ændret beslutning.

Bestemmelsen indebærer, at hvis kommunalbestyrelsen har truffet beslutning i en sag med vilkår om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning om beslutningen, kan kommunalbestyrelsen ikke efterfølgende ændre denne beslutning. Herunder kan kommunalbestyrelsen ikke efterfølgende træffe en ny beslutning, hvorefter den indholdsmæssige beslutning i sagen alligevel ikke er betinget af tilslutning ved en folkeafstemning. Kommunalbestyrelsen kan heller ikke træffe en ændret indholdsmæssig beslutning i sagen, der ikke skal undergives en bindende kommunal folkeafstemning. Kommunalbestyrelsen kan dermed ikke aflyse en allerede udskrevet bindende kommunal folkeafstemning.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen ikke kan træffe en beslutning, hvorefter den beslutning, der var betinget af tilslutning ved den bindende kommunale folkeafstemning, erstattes af en ny og ændret beslutning, som der også skal afholdes folkeafstemning om. Kommunalbestyrelsen kan dermed ikke efterfølgende ændre indholdet eller temaet for en allerede besluttet bindende folkeafstemning.

Om en ny beslutning i kommunalbestyrelsen udgør en ændring af den beslutning, der én gang er truffet, vil bero på, om den nye beslutning indholdsmæssigt ændrer den første beslutning, herunder om den ændrer vilkår, som var fastsat for den første beslutning. Om der er tale om en ændring af den beslutning, der skal undergives folkeafstemning, vil således efter omstændighederne bero på, hvor detaljerede vilkår der

indgår i kommunalbestyrelsens oprindelige beslutning i den indholdsmæssige sag, der oprindeligt var besluttet folkeafstemning om.

Baggrunden for reglen om, at kommunalbestyrelsen ikke kan ændre sin beslutning om at afholde en bindende kommunal folkeafstemning, er, at kommunalbestyrelsens flertal ikke, når det én gang har besluttet at lægge en sag ud til vælgerne bindende afgørelse, bagefter – f.eks. hvis meningsmålinger går flertallet imod – bør kunne trække denne beslutning tilbage eller ændre det spørgsmål, som man vil stille vælgerne. Når kommunalbestyrelsen således én gang har besluttet at afgive sin beslutningskompetence i en sag til vælgerne, skal kommunalbestyrelsen med andre ord ikke bare have mulighed for at trække denne beslutning tilbage. Dette vil svække formålet med lovforslaget, hvorefter de bindende folkeafstemninger netop skal have en alvor, der svarer til det, som gælder for nationale valghandlinger.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 3.1.2.3.

Det foreslåede 9 b, stk. 5, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse indebærer også, at kommunalbestyrelsen ikke på et efterfølgende møde vil kunne ændre og træffe nye beslutninger efter de foreslåede 9 b, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse om temaet og dagen for en folkeafstemning, hvis afholdelse er besluttet på et tidligere møde. Dermed vil det ikke være muligt at udskyde en én gang besluttet folkeafstemning eller at ændre formuleringen på stemmesedlen af temaet for den. Hensynene bag dette er – som hensynene bag det foreslåede 9 b, stk. 5, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse – at afholdelsen af folkeafstemningen ikke udskydes, og at temaet for afstemningen er klart fra begyndelsen.

De bestemmelser, der er indeholdt i det foreslåede § 9 b, stk. 6, i lov om kommunernes styrelse, regulerer den situation, hvor kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning i en sag, og hvor et eller flere medlemmer af kommunalbestyrelsen ønsker, at beslutningen undergives en bindende kommunal folkeafstemning, men hvor et forslag om afholdelse af folkeafstemning ikke er en del af forvaltningens indstilling i sagen.

Det foreslåede 9 b, stk. 6, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1 kan stilles senest på det møde, hvor den beslutning, der skal afholdes folkeafstemning om, vedtages.

Fremsætter et eller flere medlemmer forud for eller på det møde, hvor kommunalbestyrelsen skal behandle en sag, forslag om, at kommunalbestyrelsens beslutning i sagen undergives bindende kommunal folkeafstemning, er dette et ændringsforslag til beslutningen. Et ændringsforslag er et forslag, som efter sit indhold ikke kan stå alene, men som forudsætter tilstedeværelsen af et andet forslag – hovedforslaget – hvis indhold ændringsforslaget tilsigter at ændre.

Ændringsforslag til en beslutning i kommunalbestyrelsen kan efter § 11, stk. 1, i normalforretningsordenen for kommuner (det tidligere Indenrigsministeriums cirkulære nr. 129 af 27. juni 1969) fremsættes, så længe afstemningen om sagen ikke er påbegyndt. Reglen i normalforretningsordenen, der må anses at være udtryk for en almindelig retsgrundsætning om behandlingen af sager i kommunalbestyrelsen, skal tjene til at sikre både, at der tages stilling til ændringsforslag i forbindelse med behandlingen af kommunalbestyrelsens sager, og at ændringsforslag ikke unødigt forsinkes og komplicerer behandlingen af sagerne. Bestemmelsen betyder, at et medlem ikke har krav på, at kommunalbestyrelsen tager stilling til et ændringsforslag, der fremsættes efter, at afstemningen om sagen er påbegyndt. Bestemmelsen er derimod ikke til hinder for,

at kommunalbestyrelsens flertal kan beslutte at behandle et ændringsforslag til en sag efter, at afstemningen om sagen er påbegyndt. Denne forståelse af reglen skal ses i lyset af, at kommunalbestyrelsen normalt – med forbehold for almindelige regler om tilbagekaldelse – altid efterfølgende kan ændre sin beslutning i en sag.

Det foreslåede § 9 b, stk. 6, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse ændrer ikke på denne retsgrundsætning. Lovforslaget giver dermed ikke et medlem ret til at få behandlet et ændringsforslag om afholdelse af folkeafstemning, som er fremsat efter, at afstemningen i sagen er påbegyndt.

Bestemmelsen fastsætter imidlertid, at et forslag om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning ikke kan behandles af kommunalbestyrelsen, hvis forslaget ikke er stillet senest på det møde, hvor beslutningen i den indholdsmæssige sag træffes. Bestemmelsen skal således sammen med det foreslåede § 9 b, stk. 5, hvorefter beslutningen i den sag, der skal afholdes folkeafstemning om, og beslutningen om afholdelse af folkeafstemning skal træffes i samme kommunalbestyrelsesmøde, sikre, at kommunalbestyrelsens beslutning om afholdelse af folkeafstemning altid behandles på samme møde som kommunalbestyrelsens beslutning om hovedsagen.

Det foreslåede § 9 b, stk. 6, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at hvis der stilles forslag om afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning om en sag, kan den beslutning, der foreslås afholdt bindende folkeafstemning om, ikke vedtages, førend kommunalbestyrelsen har behandlet forslaget om afholdelse af den bindende folkeafstemning.

Bestemmelsen er i overensstemmelse med almindelige principper for behandlingen af forslag i kommunalbestyrelsen. Der henvises til princippet i § 11, stk. 3, i normalforretningsordenen for kommuner (det tidligere Indenrigsministeriums cirkulære nr. 129 af 27. juni 1969), hvorefter afstemning om ændringsforslag altid sker før afstemning om hovedforslaget. Kommunalbestyrelsen skal således stemme om et ændringsforslag, hvorved der foreslås afholdt bindende folkeafstemning om en beslutning, som kommunalbestyrelsen skal træffe, inden den stemmer om hovedforslaget, dvs. den beslutning, der er foreslået folkeafstemning om.

Bestemmelsen understreger samtidig, at et eller flere medlemmer, der har fremsat forslag om afholdelse af bindende folkeafstemning i en sag, inden afstemningen i sagen er påbegyndt, jf. ovenfor om det foreslåede § 9 b, stk. 6, 1. pkt., har krav på, at kommunalbestyrelsen behandler dette ændringsforslag til sagen, og – hvis et medlem begærer det – at der stemmes om ændringsforslaget.

Det foreslåede § 9 b, stk. 6, 3. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om et forslag om afholdelse af bindende kommunal folkeafstemning om en beslutning, selv om der ikke er indhentet erklæring om forslaget fra vedkommende stående udvalg og fra økonomiudvalget, jf. lovens § 18, stk. 2.

Der gælder efter almindelige retsgrundsætninger et krav om, at en sag, hvori kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning, skal være således oplyst, at der foreligger et forsvarligt beslutningsgrundlag. Som udgangspunkt omfatter dette, at kommunalbestyrelsens beslutninger skal være forberedt ved udvalgsbehandling, således at der foreligger en erklæring fra det pågældende stående udvalg i sagen, jf. herved forudsætningsvis § 8, stk. 4, og § 20, stk. 1, 3. pkt., i lov om kommunernes styrelse. Endvidere

skal der i sager, der vedrører kommunens økonomiske og administrative forhold, være indhentet en erklæring fra økonomiudvalget, jf. lovens § 18, stk. 2.

Kravet om udvalgserklæringer er knyttet til den sag, der er på kommunalbestyrelsens dagsorden. Lovgivningen stiller ikke krav om, at der skal indhentes udvalgserklæringer om ethvert ændringsforslag, som måtte blive fremsat forud for eller under kommunalbestyrelsens behandling af en sag. Såfremt den sag, der omfatter et eller flere ændringsforslag, således er tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan træffe sin beslutning, kan kommunalbestyrelsen træffe beslutningen uden udvalgsbehandling af ændringsforslagene. Dette gælder uanset, om beslutningen omfatter, at ændringsforslaget vedtages eller forkastes, men kravene til sagens oplysning kan være forskellige afhængigt af, om et ændringsforslag vedtages eller forkastes.

Hvis et medlem under behandlingen af en sag fremsætter forslag om bindende kommunal folkeafstemning om kommunalbestyrelsens beslutning, skal sagens behandling således ikke nødvendigvis udsættes med henblik på at indhente udvalgserklæringer om dette ændringsforslag. Kun hvis sagen ikke er oplyst således, at der foreligger et forsvarligt grundlag for kommunalbestyrelsens beslutning vedrørende ændringsforslaget, kan udvalgsbehandling af ændringsforslaget være påkrævet.

Bestemmelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 6, 3. pkt., i lov om kommunernes styrelse forudsætter, at det altid vil være forsvarligt at afvise et forslag om bindende kommunal folkeafstemning uden at indhente en udvalgserklæring i den anledning. Bestemmelsen betyder således, at udvalgsbehandling af et ændringsforslag om bindende kommunal folkeafstemning i en sag, hvor kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning, aldrig er nødvendig for, at kommunalbestyrelsen på et forsvarligt grundlag kan træffe beslutning om *ikke* at vedtage ændringsforslaget. Baggrunden herfor er, at den beslutning, der foreslås folkeafstemning om, altid vil være en beslutning, som kommunalbestyrelsen har kompetence til at træffe, og at kommunalbestyrelsen aldrig har nogen pligt til at udskrive en bindende kommunal folkeafstemning. Bestemmelsen sikrer dermed, at medlemmer af kommunalbestyrelsen ikke kan forsinke kommunalbestyrelsens behandling af sagerne ved at fremsætte forslag om folkeafstemning om beslutningerne.

Som allerede anført gælder der ikke et almindeligt krav om, at der skal indhentes udvalgserklæringer om ethvert ændringsforslag, som måtte blive fremsat forud for eller under kommunalbestyrelsens behandling af en sag. Derfor er der i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse ikke noget almindeligt krav om, at et ændringsforslag om afholdelse af bindende kommunal folkeafstemning kun kan vedtages, hvis der foreligger en udvalgserklæring herom.

Det kan derimod ikke udelukkes, at der med henblik på at oplyse sagen forsvarligt kan være behov for at indhente en udvalgserklæring om et ændringsforslag om afholdelse af bindende folkeafstemning om en sag i tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ønsker at vedtage ændringsforslaget. Udvalgsbehandlingen vil f.eks. kunne tjene til at belyse betydningen af afholdelsen af den bindende folkeafstemning for andre sager eller forhold inden for det pågældende kommunale opgaveområde og til belysning af de administrative og økonomiske konsekvenser af afholdelsen af folkeafstemningen. Indhentelse af udvalgserklæringer kan også være nødvendig for at tilvejebringe det tilstrækkelige grundlag for de beslutninger om dagen og temaet for folkeafstemningen, som skal træffes samtidig med beslutningen om afholdelse af folkeafstemningen. Om udvalgserklæringer om et sådant ændringsforslag skal indhentes, beror som i alle andre tilfælde på, om erklæringerne er nødvendige for, at kommunalbestyrelsen kan

træffe sin beslutning på et forsvarligt grundlag. Dette er en retlig vurdering, som inden for vide rammer foretages af kommunalbestyrelsen.

Skal der indhentes udvalgsrådgørelse i anledning af et forslag om afholdelse af bindende folkeafstemning, må kommunalbestyrelsen udsætte behandlingen af den sag, der er foreslået afholdt folkeafstemning om, jf. kravet efter det foreslåede § 9 b, stk. 5, om, at beslutningen om folkeafstemning skal træffes i samme møde som den sag, der er foreslået folkeafstemning om. Kommunalbestyrelsens beslutning om udsættelse træffes ved almindeligt flertal, jf. § 11, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

Kommunalbestyrelsens flertal vil som udgangspunkt altid kunne vælge at udsætte sin behandling af en sag med henblik på at indhente udvalgsrådgørelser om spørgsmålet om afholdelse af folkeafstemning om beslutningen i sagen.

Indgår afholdelsen af bindende kommunal folkeafstemning som en del af forvaltningens indstilling i den sag, der foreslås afholdt folkeafstemning om, vil indhentede udvalgsrådgørelser om forslaget omfatte spørgsmålet om afholdelse af folkeafstemning.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 b, stk. 7, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at når en kommunalbestyrelse har truffet beslutning om at afholde en bindende folkeafstemning efter § 9 b, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen straks orientere Økonomi- og Indenrigsministeriet herom og om tidspunktet for afholdelsen af folkeafstemningen.

Denne bestemmelse foreslås af praktiske hensyn, eftersom det bl.a. er nødvendigt, at Økonomi- og Indenrigsministeriet bistår kommunalbestyrelsen med indhentelse af oplysninger fra andre myndigheder til brug for udarbejdelsen af valglisterne, jf. det foreslåede § 109 d, stk. 1, med tilhørende bemærkninger.

Orienteringsforpligtelsen gælder kun for bindende folkeafstemninger, som en kommunalbestyrelse i overensstemmelse med § 9 b har besluttet at afholde.

Bestemmelsen er ikke en gyldighedsbetingelse i forhold til beslutningen om at afholde folkeafstemning efter § 9 b, stk. 1.

Det følger af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen skal orientere Økonomi- og Indenrigsministeriet straks. Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen skal kontakte ministeriet skriftligt inden for ganske få hverdage, efter at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 b, stk. 8, i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at folkeafstemningen skal afholdes efter reglerne i kapitel 12 a i lov om kommunale og regionale valg.

Kapitel 12 a indsættes med lovforslagets § 2, nr. 2. Bestemmelserne i dette kapitel fastsætter, at bindende kommunale folkeafstemninger med de nødvendige tilpasninger skal afholdes efter samme regler som afholdelsen af kommunale og regionale valg. Dette nye kapitel henviser så vidt muligt til de relevante regler om afholdelse af kommunale og regionale valg.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2 i de almindelige bemærkninger.

Ad § 9 c

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 c, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at den kommunalbestyrelsesbeslutning, der afholdes folkeafstemning om efter lovens § 9 b, stk. 1, er endeligt vedtaget, såfremt flere vælgere stemmer for end imod beslutningen. Ellers er beslutningen bortfaldet, jf. § 9 c, 2. pkt.

Det følger heraf, at afstemningen afholdes som en almindelig afstemning, hvor beslutningen træffes med simpelt flertal, dvs. at forslaget blot skal have flere stemmer for end imod for at blive vedtaget, ligesom forslaget blot skal have færre eller samme antal stemmer for end imod for at blive forkastet.

Dermed er det ikke – som efter grundlovens § 42 - et krav, at en bestemt andel af de stemmeberettigede vælgere har stemt for eller imod forslaget, for at det bliver godkendt henholdsvis bortfalder. Folkeafstemningens resultat vil således være bindende for kommunalbestyrelsen, uanset hvor stor en andel af de stemmeberettigede vælgere der deltager i afstemningen. Endvidere vil det medføre, at blanke stemmer ikke vil påvirke afstemningens resultat, da resultatet alene vil afhænge af antallet af ja- og nej-stemmer.

Der henvises til afsnit 3.1.2.5 i de almindelige bemærkninger.

Ad § 9 d

Den foreslåede nye bestemmelse i § 9 d i lov om kommunernes styrelse fastsætter, at hvis der er afholdt folkeafstemning efter § 9 b, kan kommunalbestyrelsen ikke træffe en beslutning i strid med resultatet af folkeafstemningen i kommunalbestyrelsens funktionsperiode uden at afholde en folkeafstemning efter §§ 9 b og 9 c om den pågældende beslutning.

Ved kommunalbestyrelsens funktionsperiode forstås perioden fra den 1. januar i året efter valgåret til den 31. december i det følgende valgår, jf. § 97 i lov om kommunale og regionale valg.

Det følger dermed af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen ikke kan træffe en ny beslutning i den samme sag i kommunalbestyrelsens funktionsperiode uden at udskrive en ny folkeafstemning om den pågældende beslutning. Hvor længe denne tidsmæssige binding gælder, vil dermed afhænge af, hvornår i kommunalbestyrelsens funktionsperiode folkeafstemningen afholdes, idet beslutningen alene er bindende for den siddende kommunalbestyrelse i den resterende del af dennes funktionsperiode.

Den indholdsmæssige udstrækning af den bindende virkning vil være bestemt af indholdet af den kommunalbestyrelsesbeslutning, der har været afholdt folkeafstemning om, og af de vilkår, der indgik i beslutningen. Afgrænsningen af beslutningen i forhold til sagens genstand vil dermed fastlægge udstrækningen af den bindende virkning. Denne afgrænsning vil bero på en konkret vurdering.

Kommunalbestyrelsen vil således i sin funktionsperiode være afskåret fra at træffe en ny beslutning, der som det mindre i det mere er i strid med et delelement af den oprindelige kommunalbestyrelsesbeslutning, der har været afholdt folkeafstemning om. Til illustration kan nævnes, at kommunalbestyrelsen i det tilfælde, hvor vælgerne ved en bindende folkeafstemning f.eks. forkaster en kommunalbestyrelsesbeslutning om at

nedlægge 8.-10. klassetrin på en skole, heller ikke efterfølgende kan træffe beslutning om at lukke skolen i sin helhed, idet en sådan lukning bl.a. vil indebære, at de pågældende klassetrin bliver nedlagt, og at folkeafstemningens resultat dermed tilsidesættes som led i en mere omfattende beslutning. Derimod vil kommunalbestyrelsen i det tilfælde, hvor vælgerne ved en bindende folkeafstemning f.eks. forkaster en kommunalbestyrelsesbeslutning om at lukke en skole i sin helhed, ikke være afskåret fra senere at nedlægge 8.-10. klassetrin på den samme skole, idet vælgerne ved folkeafstemningen ikke har taget stilling til dette mindre omfattende spørgsmål.

Derudover gælder, at hvis kommunalbestyrelsen har truffet en beslutning i en sag – og afholdt en folkeafstemning om den pågældende beslutning – vil kommunalbestyrelsen ikke blive afskåret fra at træffe andre beslutninger om den samme sag. Den nævnte afgrænsning af den bindende virkning fastlægges udelukkende ud fra den beslutning, der har været afholdt folkeafstemning om, og ikke ud fra sagens genstand eller emne. Har kommunalbestyrelsen således f.eks. afholdt folkeafstemning om en beslutning om at nedlægge 8.-10. klassetrin på en navngiven skole, og er denne beslutning blevet godkendt ved folkeafstemningen, er kommunalbestyrelsen således forpligtet til at nedlægge de pågældende klassetrin på den navngivne skole, men det vil ikke afskære kommunalbestyrelsen fra at træffe beslutning om andre forhold vedrørende den navngivne skole – eller om nedlæggelse af 8.-10 klassetrin på andre skoler.

Som nævnt er de vilkår, der indgik i beslutningen, ligeledes bindende for kommunalbestyrelsen, således at kommunalbestyrelsen ikke kan ændre disse uden at afholde en ny folkeafstemning. Såfremt det i forbindelse med en folkeafstemning om etablering af en svømmehal er et vilkår for beslutningen, at den nye svømmehal placeres på "Silkeborgvej (Åbyhøj)", kan kommunalbestyrelsen ikke senere beslutte at placere svømmehallen et andet sted i stedet for på det oprindelige sted, der indgik som vilkår i beslutningen, uden at afholde en ny folkeafstemning om denne beslutning.

Det er dog en forudsætning herfor, at dette vilkår indgår som et vilkår for den beslutning, som kommunalbestyrelsen traf og udskrev folkeafstemning om efter det foreslåede § 9 b, stk. 1.

Vilkår eller forhold, der ikke indgik i den pågældende kommunalbestyrelsesbeslutning, kan derimod godt justeres eller ændres senere, uden at det er i strid med resultatet af folkeafstemningen. F.eks. kan den ovennævnte beslutning om etablering af en svømmehal, der blev afholdt folkeafstemning om, omfatte et vilkår om, at de samlede udgifter til etableringen af svømmehallen ikke må overstige 85 mio. kr. Dette vil ikke afskære kommunalbestyrelsen fra at træffe beslutning om en anden finansieringsform end den oprindeligt planlagte uden at afholde en ny folkeafstemning, forudsat at finansieringsformen ikke også indgik som et vilkår for den kommunalbestyrelsesbeslutning, der var genstand for folkeafstemningen.

Kommunalbestyrelsen fastlægger selv, hvilke vilkår der skal gælde for den beslutning, der lægges ud til folkeafstemning. Dermed afgør kommunalbestyrelsen selv, hvilke vilkår den ønsker at være bundet af, og hvad der mest hensigtsmæssigt kan træffes beslutning om senere uden på ny at skulle forelægges vælgerne.

Udstrækningen af den bindende virkning vil endvidere bl.a. være bestemt af, om vælgerne har forkastet eller godkendt den kommunalbestyrelsesbeslutning, der har været afholdt folkeafstemning om. I det tilfælde, hvor vælgerne har forkastet en kommunalbestyrelsesbeslutning ved en bindende folkeafstemning, vil det ikke være i strid med resultatet af folkeafstemningen, hvis kommunalbestyrelsen vedtager en anden beslut-

ning i den samme sag, når der netop er tale om en anden – dvs. en indholdsmæssigt anderledes – beslutning end den, vælgerne forkastede. En sådan beslutning vil kommunalbestyrelsen altså kunne træffe uden at forelægge det for vælgerne. Har kommunalbestyrelsen f.eks. truffet beslutning om, at der skal opføres en ny svømmehal på Silkeborgvej (Åbyhøj), som vælgerne ved en bindende folkeafstemning har forkastet, bortfalder beslutningen. Den bindende virkning indebærer i dette tilfælde, at kommunalbestyrelsen ikke kan træffe en ny beslutning om at opføre en ny svømmehal på Silkeborgvej (Åbyhøj). Den bindende virkning indebærer derimod ikke, at kommunalbestyrelsen efterfølgende er afskåret fra at træffe beslutning om etablering af en ny svømmehal et andet sted.

Hvor vælgerne har godkendt en kommunalbestyrelsesbeslutning, der går ud på, at kommunalbestyrelsen har besluttet *ikke* at foretage en handling eller et skridt, f.eks. om ikke at bygge en svømmehal et bestemt sted i kommunen, vil den bindende virkning indebære, at kommunalbestyrelsen ikke må foretage denne handling eller dette skridt. Det betyder ikke, at kommunalbestyrelsen er afskåret fra at foretage sig noget andet i den samme sag, dvs. træffe en beslutning om et andet spørgsmål i den samme sag, f.eks. at bygge en svømmehal et andet sted i kommunen.

Hvor vælgerne har forkastet en kommunalbestyrelsesbeslutning, der går ud på, at kommunalbestyrelsen har besluttet *ikke* at foretage en handling eller et skridt, vil den bindende virkning indebære, at kommunalbestyrelsen skal foretage sig noget til løsning af det problem eller den udfordring, som kommunalbestyrelsen havde besluttet sig for ikke at gøre noget ved. Kommunalbestyrelsen vil i denne situation ikke være bundet med hensyn til, hvad der skal gøres for at løse problemet eller udfordringen, og kommunalbestyrelsen vil heller ikke være bundet til at gøre det inden for en bestemt frist. Kommunalbestyrelsen vil derfor ikke kunne mødes med tvangsbøder, hvis kommunalbestyrelsen ikke træffer nogen beslutning i den anledning.

Der henvises til afsnit 3.1.2.6 i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Efter den gældende bestemmelse i § 50 i lov om kommunale og regionale valgsørger regionsvalgbestyrelsen for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag til regionsrådsvalget er afleveret til vedkommende kommunalbestyrelser senest søndagen 2 dage før valgdagen.

Den foreslåede ændring i § 50 i lov om kommunale og regionale valg indebærer, at kommunevalgbestyrelserne ligeledes skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag til kommunalbestyrelsesvalget er afleveret til vedkommende kommunalbestyrelser senest søndagen 2 dage før valgdagen.

Denne ændring foreslås med henblik på at lovfæste en allerede gældende praksis, hvorefter kommunevalgbestyrelserne skal aflevere det nødvendige antal stemmesedler og opslag til kommunalbestyrelsesvalget til vedkommende kommunalbestyrelser.

Efter § 51, stk. 2 og 4, i lov om kommunale og regionale valg sørger kommunalbestyrelsen for lokaler til afstemningen, for det fornødne antal stemmerum og stemmekas-

ser og for, at der på hvert afstemningssted i øvrigt er truffet de fornødne forberedelser til afstemningen.

Det er derfor nødvendigt, at kommunevalgbestyrrelserne afleverer det nødvendige antal stemmesedler og opslag til kommunalbestyrelsesvalget til vedkommende kommunalbestyrrelser.

Til nr. 2

Lov om kommunale og regionale valg fastsætter reglerne for afviklingen af kommunale og regionale valg samt reglerne vedrørende medlemmernes udtræden og stedfortrædernes indtræden i valgperioden.

Lov om kommunale og regionale valg har ingen gældende bestemmelser om bindende kommunale folkeafstemninger, da dette institut først oprettes med denne lov.

Med lovforslagets § 2, nr. 1, indsættes et nyt *kapitel 12 a* om bindende kommunale folkeafstemninger. De regler, som foreslås indsat som kapitel 12 a, indebærer, at bindende kommunale folkeafstemninger med de nødvendige tilpasninger skal afholdes efter samme regler som afholdelsen af kommunale og regionale valg. Dette indebærer bl.a., at bindende kommunale folkeafstemninger skal afholdes som almindelige fremmødevalg med mulighed for forudgående brevstemmeafgivning.

Anvendelse af reglerne for kommunale og regionale valg på bindende kommunale folkeafstemninger med de fornødne tilpasninger vil tilføre de nævnte afstemninger seriøsitet og integritet. Endvidere må det anses for væsentligt, at de formelle rammer er betryggende og velkendte, så vælgerne bevarer deres tiltro til de andre valgtyper. Ved at anvende de eksisterende regler om kommunale og regionale valg med de nødvendige tilpasninger sikres det også, at procedurerne ved folkeafstemningerne er velkendte for såvel kommunerne som vælgerne.

Ad § 109 a

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 a i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at bestemmelserne i kapitel 12 a finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter §§ 9 b og 9 c i lov om kommunernes styrelse.

Dette indebærer, at det nævnte kapitel 12 a alene finder anvendelse på bindende kommunale folkeafstemninger, der afholdes efter §§ 9 b og 9 c i lov om kommunernes styrelse. Henvisninger i bestemmelserne §§ 109 a-109 r til »folkeafstemninger« skal således forstås som en henvisning til bindende kommunale folkeafstemninger.

Kapitel 12 a finder ikke anvendelse på vejledende kommunale folkeafstemninger, men principperne i kapitel 12 a vil i vidt omfang finde anvendelse også for vejledende kommunale folkeafstemninger.

Ad § 109 b

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 b i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at enhver, der på dagen for folkeafstemningen har valgtret efter § 1 i lov om kommunale og regionale valg til kommunalbestyrelsen og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemningen.

For at kunne deltage i folkeafstemningen er det for det første en betingelse, at den pågældende på dagen for folkeafstemningen har valgt til kommunalbestyrelsen efter § 1 i lov om kommunale og regionale valg.

Efter lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 1, har enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, har fast bopæl i kommunen, og som herudover enten har dansk indfødsret, er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, er statsborger i Island eller Norge eller uden afbrydelse har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valgdagen, valgt til kommunalbestyrelsen.

Om en person opfylder kravet om fast bopæl i Danmark, beror på, om den pågældende er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). Efter lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 5, anses personer for at have fast bopæl i kommunen, såfremt den pågældende efter reglerne i lov om Det Centrale Personregister opfylder betingelserne for at være bopælsregistreret i kommunen.

Efter lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 2, har endvidere enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er registreret i Udenrigsministeriets protokol, valgt til kommunalbestyrelsen, uanset at denne gruppe af vælgere ikke er bopælsregistreret i CPR.

Efter lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 3, nr. 1-5, har visse udlændinge uanset § 1, stk. 1, ikke valgt. Det drejer sig om udlændinge på tålt ophold (nr. 1 og 2), udlændinge, der er udvist ved dom eller administrativ beslutning (nr. 3 og 4), og udlændinge, som fra udlandet indsættes direkte til afsoning her i landet (nr. 5). Efter nr. 1 gælder det således udlændinge, hvis opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8, stk. 1 eller 2, er bortfaldet, jf. udlændingelovens § 32, stk. 1, eller § 21 b, stk. 1, men som ikke kan udsendes af landet, jf. udlændingelovens § 31. Efter nr. 2 gælder det udlændinge, der har fået afslag på en ansøgning om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8, stk. 1 eller 2, men som ikke kan udsendes af landet, jf. udlændingelovens § 31. Efter nr. 3 gælder det udlændinge, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24 eller § 25 c. Efter nr. 4 gælder det udlændinge, der er udvist administrativt ved endelig afgørelse efter udlændingelovens §§ 25-25 b, og efter nr. 5 gælder det udlændinge, der ved registreringen i CPR som tilflyttet fra udlandet var indsat direkte til afsoning i en af kriminalforsorgens institutioner, jf. § 17, stk. 4, i lov om Det Centrale Personregister.

For så vidt angår udlændinge omfattet af lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 3, nr. 1-4, har de pågældende ikke valgt fra tidspunktet for registreringen hos Udlændingestyrelsen eller politiet af den pågældende dom eller afgørelse, jf. lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 4, 1. pkt.

Af lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 4, 2. pkt., følger det, at udlændinge omfattet af § 1, stk. 3, ikke har valgt, indtil udlændingen efter udlændingeloven eller forskrifter udstedt i medfør heraf erhverver opholdstilladelse eller -bevis eller bliver fritaget herfor, såfremt udlændingen i øvrigt opfylder de almindelige valgrets-betingelser.

For at kunne deltage i folkeafstemningen er det for det andet en betingelse, at den pågældende er optaget på valglisten. Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten, jf. § 2, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg. For så vidt angår denne betingelse henvises til bemærkningerne til den nye bestemmelse i § 109 d, stk. 1, nedenfor.

Ad § 109 c

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 c i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at kommunalbestyrelsen senest 4 uger før dagen for folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser skal bekendtgøre en meddelelse om det eller de spørgsmål, der skal afholdes folkeafstemning om, jf. § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, samt dag og tid for afstemningen.

Denne forpligtelse påhviler den kommune, hvor folkeafstemningen skal afholdes. Der er ikke i bestemmelsen noget krav om, hvilket organ eller hvilken enhed inden for kommunen der løser opgaven.

Denne meddelelse, som kommunalbestyrelsen skal bekendtgøre efter bestemmelsen, skal for det første indeholde det eller de spørgsmål, som kommunalbestyrelsen efter det foreslåede § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse har bestemt der skal holdes folkeafstemning om.

Meddelelsen skal således indeholde kommunalbestyrelsens beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende kommunale folkeafstemning, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 3.

Efter det foreslåede § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse træffer kommunalbestyrelsen beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende folkeafstemning efter stk. 1. Formuleringen af spørgsmålet skal være dækkende for den beslutning, der afholdes folkeafstemning om efter stk. 1.

Der er ikke pligt til at bekendtgøre selve den beslutning, der undergives en bindende kommunal folkeafstemning, eller samtlige vilkår herfor. Det er op til kommunalbestyrelsen at vurdere, om den eller de beslutninger, der skal afholdes folkeafstemning om, skal uddybes i meddelelsen ud over, hvad der følger af den nævnte § 9 b, stk. 3.

Den meddelelse, kommunalbestyrelsen skal bekendtgøre efter bestemmelsen, skal for det andet indeholde oplysning om dag og tid for den bindende kommunale afstemning.

Kommunalbestyrelsen skal bekendtgøre den dag for den bindende kommunale afstemning, som kommunalbestyrelsen efter det foreslåede § 9 b, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse har truffet beslutning om. For så vidt angår datoen for afholdelse af folkeafstemningen henvises således til det foreslåede § 9 b, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse, der fastsætter, at kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om dagen for folkeafstemningens afholdelse.

Tidspunktet for afholdelse af folkeafstemningen følger af § 52, stk. 1 og 2, i lov om kommunale og regionale valg, der også gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, jf. det foreslåede § 109 g, stk. 1, der henviser til lovens kapitel 5. Der henvises til bemærkningerne til den nye bestemmelse i § 109 g, stk. 1, nedenfor.

Det eller de spørgsmål, der skal afholdes folkeafstemning om, samt dag og tid for afstemningen skal bekendtgøres på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser. For så vidt angår offentliggørelsen på kommunens hjemmeside,

bør opslaget med de nævnte oplysninger fremgå et passende sted og med en passende tydelighed på kommunens hjemmeside.

Ad § 109 d

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 d, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 2 for kommunale valg, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Bestemmelsen finder anvendelse i den situation, hvor kommunalbestyrelsen i en kommune har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse om at afholde en bindende kommunal folkeafstemning. I givet fald har kommunalbestyrelsen i denne kommune en forpligtelse til at udarbejde valgliste og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 2 for kommunale valg, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Der er ikke i bestemmelsen noget krav om, hvilket organ eller hvilken enhed der løser opgaven i eller for kommunen.

Kapitel 2 i lov om kommunale og regionale valg, der omfatter bestemmelserne §§ 7-12, indeholder reglerne vedrørende valgliste og valgkort.

Det følger af lov om kommunale og regionale valg § 7, stk. 1, at vælgerne ved en bindende kommunal folkeafstemning skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). Efter lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 5, som finder anvendelse i medfør af den foreslåede § 109 b, anses personer for at have fast bopæl i kommunen, såfremt den pågældende efter reglerne i lov om Det Centrale Personregister opfylder betingelserne for at være bopælsregistreret i kommunen.

Personer, der har valget efter § 1, stk. 2 (EU-diplomater m.v.), optages ved en bindende kommunal folkeafstemning efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig. Disse personer skal dog ikke anmode om at blive optaget på valglisten, såfremt de pågældende var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til kommunalbestyrelser og regionsråd, og siden da uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol samt ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten, jf. lov om kommunale og regionale valg § 7, stk. 2.

Efter lov om kommunale og regionale valg § 8, stk. 1, 2. og 3. pkt., skal kommunalbestyrelsen ved en bindende kommunal folkeafstemning udarbejde en valgliste for hvert afstemningsområde i kommunen. Valglisten består af en hovedvalgliste og en tilflyt-tervalgliste. Som følge af afstemningens karakter skal kommunalbestyrelsen ikke udarbejde valglisten i de år, hvor nyvalg finder sted, jf. lovens § 8, stk. 1, 1. pkt., men i stedet udarbejde valglisten i det år, hvor afstemningen finder sted.

På hovedvalglisten skal optages de vælgere, der senest 15 dage før afstemningsdagen er flyttet til kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, jf. lov om kommunale og regionale valg § 8, stk. 2, med den ændring, der følger af, at de bindende kommunale folkeafstemninger kan afholdes på en hvilken som helst ugedag. Hovedvalglisten udarbejdes på grundlag af oplysningerne

i CPR, oplysninger om personer, der har valgret efter § 1, stk. 2 (EU-diplomater m.v.), og oplysninger om udlændinge, der er på tålt ophold eller udviste m.v., som ikke har valgret efter § 1, stk. 3 og 4, jf. lov om kommunale og regionale valg § 9, stk. 1.

På tilflyttervalglisten skal optages de vælgere, der ikke er optaget på hovedvalglisten, og som senest 7 dage før afstemningsdagen er flyttet til kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, jf. lov om kommunale og regionale valg § 8, stk. 3, med den ændring, der følger af, at de bindende kommunale folkeafstemninger kan afholdes på en hvilken som helst ugedag. Tilflyttervalglisten kan udarbejdes på grundlag af oplysningerne i CPR og oplysninger om personer, der har valgret efter § 1, stk. 2 (EU-diplomater m.v.), og oplysninger om udlændinge, der er på tålt ophold eller udviste m.v., som ikke har valgret efter § 1, stk. 3 og 4, jf. lov om kommunale og regionale valg § 9, stk. 2.

Med henvisning til det foreslåede § 109 d, stk. 1, om at kommunalbestyrelsen skal udarbejde valglister i overensstemmelse med reglerne i kapitel 2 for kommunale valg, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, skal der i § 8, stk. 2 og 3, ses bort fra henvisningen til »mandagen« henholdsvis »tirsdagen«, da kommunale folkeafstemninger kan afholdes på en hvilken som helst ugedag, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 4, 1. pkt.

Valglisten skal indeholde vælgernes navn, fødselsdato og bopæl samt løbe-nr. og en rubrik til afmærkning, jf. lov om kommunale og regionale valg § 9, stk. 3. Efter § 9, stk. 4, kan kommunalbestyrelsen beslutte, at der for et eller flere eller alle afstemningsområder i kommunen skal benyttes en elektronisk valgliste.

Efter lov om kommunale og regionale valg § 10, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen, så snart valglisten er udarbejdet, ved en bindende kommunal folkeafstemning udsende valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten. Kommunalbestyrelsen skal dog alene efter anmodning udsende valgkort til de vælgere, der intet fast opholdssted har, men som efter reglerne i lov om Det Centrale Personregister er registreret i kommunen som fraflyttet den tidligere adresse. Efter lov om kommunale og regionale valg § 10, stk. 2, 1. pkt., skal valgkortet indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen.

Valgkort skal afleveres til postforsendelse tids nok til, at de kan være vælgerne i hænde senest 5 dage før afstemningsdagen. Forpligtelsen for kommunen til at udsende valgkort indebærer ikke, at besiddelse af valgkort er en betingelse for udøvelse af valgret. En vælger, der møder op på afstemningsstedet uden valgkort, kan derfor ikke afvises, medmindre vedkommende ikke er opført på valglisten.

Efter § 10, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunale og regionale valg skal valgkort, der udsendes til vælgere, der er opført på tilflytterlisten, endvidere indeholde oplysning om, at valgkortet træder i stedet for et eventuelt tidligere udsendt valgkort. Det kan være relevant at give vælgere denne oplysning i de tilfælde, hvor de flytter inden for kommunen, efter at valgkortene til vælgerne opført på hovedvalglisten er sendt ud.

Efter § 11 i lov om kommunale og regionale valg med den ændring, der følger af, at de bindende kommunale folkeafstemninger kan afholdes på en hvilken som helst ugedag, skal kommunalbestyrelsen senest 10 dage før afstemningsdagen bekendtgøre i de stedlige dagblade eller lokalaviser, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og

at indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen.

Med henvisning til det foreslåede § 109 d, stk. 1, om at kommunalbestyrelsen skal udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 2 for kommunale valg, dog med de ændringer, der følger af ugedagen for afstemningens afholdelse, skal der i § 11 ses bort fra henvisningen til »lørdagen«, da kommunale folkeafstemninger kan afholdes på en hvilken som helst ugedag, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 4, 1. pkt.

Efter § 12, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg skal kommunalbestyrelsen straks behandle de indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold, der er nævnt i § 11, samt i givet fald berigtige fejlene ved udfærdigelse af nye valgkort og ved rettelser i valglisten. Sådanne rettelser kan foretages til og med afstemningsdagen.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere til og med afstemningsdagen berigtige valglisten, hvis kommunen modtager meddelelse om flytning fra kommunen, dødsfald eller erhvervelse henholdsvis fortabelse af dansk indfødsret eller oplysninger om udlændinge, der er omfattet henholdsvis ikke længere er omfattet af § 1, stk. 3 og 4, jf. lov om kommunale og regionale valg § 12, stk. 2, 1. pkt. Den sidste tilfældekategori kan være oplysninger om udlændinge, der bliver udvist eller kommer på tålt ophold, eller oplysninger om udlændinge, der ikke længere er udvist eller på tålt ophold m.v.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 d, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at hvis der afholdes en kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende folkeafstemning, skal valgkortene til den kommunale folkeafstemning have en anden udformning end de valgkort, der benyttes ved de øvrige afstemninger.

Bestemmelsen regulerer den situation, hvor et folketingsvalg, et Europa-Parlamentsvalg, et valg til vedkommende kommunalbestyrelse og regionsråd eller en eller flere landsdækkende folkeafstemninger, der afholdes efter folketingsvalglovens kapitel 12, skal afholdes samme dag som en bindende kommunal folkeafstemning. I det tilfælde skal valgkortene til den kommunale folkeafstemning for at undgå forveksling have en anden udformning end de valgkort, der benyttes ved de øvrige afstemninger.

Den anden udformning af valgkortet en kommunal folkeafstemning kan f.eks. bestå i, at det har en anden farve, skriftstørrelse eller påskrift end de valgkort, der benyttes ved de øvrige valg eller afstemninger.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 d, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at afstemningen foregår i de samme afstemningsområder som valg til Folketinget.

Med bestemmelsen sikres, at afstemningen til bindende kommunale folkeafstemninger foregår i de samme afstemningsområder som til kommunale og regionale valg. Efter lov om kommunale og regionale valg § 51, stk. 1, 1. pkt., foregår afstemningen til kommunale og regionale valg i de samme afstemningsområder som til valg til Folketinget.

Det følger af folketingsvalglovens § 9, at det ved valg til Folketinget gælder, at hver kommune eller del af en kommune i en opstillingskreds er inddelt i afstemningsområder. En kommune eller del af en kommune kan dog udgøre ét afstemningsområde. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om oprettelse, ændring eller nedlæggelse af afstemningsområder.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 d, stk. 4, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valget efter § 1, stk. 2, om disse personers anmeldelse af tilflytning til en anden kommune og fraflytning til udlandet.

Bestemmelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til kommunale og regionale valg efter den gældende bestemmelse i § 8, stk. 5, i lov om kommunale og regionale valg.

Bemyndigelsen i den gældende bestemmelse er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 970 af 7. august 2017 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

Bemyndigelsen i den foreslåede bestemmelse forventes udnyttet efter tilsvarende principper.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 d, stk. 4, 2. pkt., i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler for udarbejdelsen af valglisten og disses indretning.

Bestemmelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til kommunale og regionale valg efter den gældende bestemmelse i § 9, stk. 5, i lov om kommunale og regionale valg.

Bemyndigelsen i den gældende bestemmelse giver mulighed for at fastsætte teknisk prægede regler om udarbejdelsen af valglisten og disses indretning. Bemyndigelsen er indtil nu ikke udnyttet af økonomi- og indenrigsministeren.

Ad § 109 e

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 e, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse skal der vælges valgbestyrelse, valgstyrere og tilfornede vælgere i overensstemmelse med reglerne i kapitel 3 for kommunale valg med de opgaver, der er nævnt i dette kapitel, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Valgbestyrelsen skal vælges senest 4 uger før afstemningsdagen.

Bestemmelsen finder anvendelse i den situation, hvor kommunalbestyrelsen i en kommune har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse om at afholde en bindende kommunal folkeafstemning. I givet fald har kommunalbestyrelsen i denne kommune en forpligtelse til at vælge valgbestyrelse, valgstyrere og tilfornede vælgere med de opgaver, der er nævnt i kapitel 3 i lov om kommunale og regionale valg, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Kapitel 3 i lov om kommunale og regionale valg, der indeholder bestemmelserne §§ 13-18, vedrører reglerne om valgbestyrelser, valgstyrere og tilfornede vælgere til

kommunale og regionale valg. Disse regler gælder efter § 109 e, stk. 1, for valgbestyrelser, valgstyrere og tilfornordnede vælgere til bindende kommunale folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Dette indebærer bl.a., at de særlige regler om regionsrådets valg af valgbestyrelse og tilfornordnede vælgere ikke finder anvendelse for bindende kommunale folkeafstemninger.

Det følger af henvisningen i § 109 e, stk. 1, til § 13, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg, at kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor der skal afholdes en bindende kommunal folkeafstemning, vælger en valgbestyrelse. Valgbestyrelsen skal vælges senest 4 uger før afstemningsdagen, jf. 2. pkt.

Det følger af § 13, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, at valgbestyrelsen til en bindende kommunal folkeafstemning skal varetage følgende opgaver: Valgbestyrelsen tilvejebringer stemmesedler og opslag, forestår den endelige opgørelse af afstemningen (fintællingen), jf. også § 13, stk. 3, 1. pkt., og forestår opgørelsen af valget.

Med henvisning til folkeafstemningens karakter skal valgbestyrelsen til en bindende kommunal folkeafstemning efter § 109 e, stk. 1, dog ikke modtage og godkende kandidatlistor samt anmeldelser om listeforbund og valgforbund, som er opgaver, valgbestyrelsen ellers skal varetage til kommunale og regionale valg efter § 13, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg.

Reglerne for valgbestyrelsens sammensætning er fastsat i § 14 i lov om kommunale og regionale valg. I disse bestemmelser er det bl.a. fastsat, at valgbestyrelsen består af mindst 5 og højst 7 medlemmer, der vælges af kommunalbestyrelsen ved forholdstalsvalg. Den gruppe, der har valgt et medlem, udpeger tillige en stedfortræder. Borgmesteren er formand for valgbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen vælger blandt valgbestyrelsens medlemmer en næstformand for valgbestyrelsen. Næstformanden varetager formandshvervet, hvis formanden har forfald.

Reglerne for valgbestyrelsens afvikling af møder er fastsat i § 15, stk. 1 og 2, i lov om kommunale og regionale valg. Valgbestyrelsens formand forbereder, indkalder og leder valgbestyrelsens møder. Valgbestyrelsens afgørelser træffes ved stemmeflertal. I tilfælde af stemmelighed gør formandens stemme udslaget. Valgbestyrelsens formand træffer afgørelse i alle spørgsmål, der ikke giver anledning til tvivl.

Reglerne om valgstyrere er fastsat i § 16 i lov om kommunale og regionale valg. Det følger af henvisningen i § 109 e, stk. 1, til lovens § 16, stk. 1, at kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor der skal afholdes en bindende kommunal folkeafstemning, skal vælge mindst 5 og højst 9 valgstyrere for hvert afstemningsområde, jf. § 109 d, stk. 3, til at forestå afstemningen og stemmeoptællingen på afstemningsstedet. Af bestemmelsens stk. 2 følger det, at valgstyrerne vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt vælgerne i kommunen. Efter § 16, stk. 4, vælger kommunalbestyrelsen blandt valgstyrerne en formand for hvert afstemningsområde. Formændene vælges ved forholdstalsvalg. Efter § 16, stk. 6, skal valgstyrerformanden sørge for, at der umiddelbart inden og under valghandlingen og ved den efterfølgende stemmeoptælling til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrere til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen. Der skal dog altid være et flertal af de udpegede valgstyrere til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling. Valgstyrerne skal rette sig efter valgstyrerformandens anvisninger. Alle valgstyrerne skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen, jf. også § 76, stk. 1, 1. pkt.

Reglerne om tilforordnede vælgere er fastsat i § 17 i lov om kommunale og regionale valg. Det følger af henvisningen i § 109 e, stk. 1, til bestemmelsens stk. 1, at kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor der skal afholdes en bindende kommunal folkeafstemning, skal vælge et antal tilforordnede vælgere til at bistå ved folkeafstemningen. De tilforordnede vælgere vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt vælgerne i kommunen.

§ 18 i lov om kommunale og regionale valg indeholder fælles bestemmelser for valgbestyrelsen, valgstyrere og tilforordnede vælgere. Efter bestemmelsens stk. 1 har enhver vælger pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrer eller tilforordnet vælger. Valgstyrere og tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før afstemningsdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v. Efter bestemmelsens stk. 2 har valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrerne og de tilforordnede vælgere pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald. Hvis et medlem af valgbestyrelsen har forfald, indtræder den pågældendes stedfortræder i valgbestyrelsen. Hvis en valgstyrer eller en tilforordnet vælger har forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, der har udpeget den pågældende, en ny valgstyrer eller en ny tilforordnet vælger. Bestemmelsens stk. 3 indeholder særlige bestemmelser om vederlæggelsen af valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrerne og de tilforordnede vælgere, der også gælder for bindende kommunale folkeafstemninger.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 e, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at valgbestyrelsen fører en valgbog, hvori alle væsentlige oplysninger om afstemningen og resultatet heraf indføres. Valgstyrerne fører en afstemningsbog, hvori alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet og resultatet heraf indføres. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om valgbogens og afstemningsbogens indhold og udformning.

Ligesom til kommunale og regionale valg skal valgbestyrelsen henholdsvis valgstyrerne således føre en valgbog henholdsvis en afstemningsbog. Bøgerne skal opfylde samme formål, men deres indhold vil blive tilpasset afstemningens karakter i de regler, Økonomi- og Indenrigsministeriet kan fastsætte.

Efter den foreslåede nye bestemmelse i § 109 j, stk. 3, sender valgbestyrelsen senest dagen efter afstemningens opgørelse en kopi af valgbogen til økonomi- og indenrigsministeren. Der henvises til bemærkningerne hertil nedenfor.

Ad § 109 f

Det fastslås i stk. 1, at der på stemmesedlerne ved bindende kommunale folkeafstemninger klart adskilt skal være trykt ordene »Ja« og »Nej«.

Herved sikres, at der på stemmesedlerne er en klar adskillelse af de to muligheder, som vælgerne ved folkeafstemningen har for at sætte kryds på stemmesedlen, nemlig enten et ja eller et nej til det spørgsmål, der stemmes om, jf. stk. 2.

Det bemærkes, at vælgerne efter det foreslåede § 109, g, stk. 3, ved stemmeafgivningen sætter kryds ved henholdsvis »Ja« eller »Nej« på stemmesedlen afhængigt af, om vælgeren stemmer for eller imod beslutningen, der stemmes om.

Bestemmelsen svarer til bestemmelsen gældende for landdækkende folkeafstemninger, der afholdes efter folketingsvalglovens regler. Efter folketingsvalglovens § 98, stk. 1, skal der på stemmesedlerne ved folkeafstemninger klart adskilt være trykt ordene »Ja« og »Nej«.

Det fastslås i *stk. 2*, at stemmesedlerne skal være påtrykt det spørgsmål, der stemmes om, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 3.

Herved sikres, at vælgeren på stemmesedlen gøres tydeligt bekendt med, hvilket spørgsmål der stemmes om.

Stemmesedlerne skal være påtrykt kommunalbestyrelsens beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende kommunale folkeafstemning, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 3. Det er således ikke selve den beslutning, der undergives en bindende kommunal folkeafstemning, der skal påtrykkes stemmesedlerne.

Efter det foreslåede § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse træffer kommunalbestyrelsen beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende folkeafstemning efter stk. 1. Formuleringen af spørgsmålet skal være dækkende for den beslutning, der afholdes folkeafstemning om efter stk. 1.

Det fastslås i *stk. 3*, at såfremt der afholdes en bindende kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende eller anden kommunal folkeafstemning, skal stemmesedlerne til den bindende kommunale folkeafstemning have en anden farve end stemmesedlerne, der benyttes ved de øvrige afstemninger.

Herved skabes den fornødne sikkerhed for, at der ikke opstår risiko for forveksling mellem de forskellige samtidige valg ved udlevering af stemmesedlerne til vælgeren og ved den efterfølgende håndtering og optælling af stemmerne.

Bestemmelsen svarer til principperne bag bestemmelsen i § 3, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 185 af 8. marts 2011 om stemmesedler til brug ved landsdækkende folkeafstemninger, som ministeriet har udstedt i medfør af folketingsvalglovens § 98, stk. 2. Efter § 3, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 185 af 8. marts 2011 skal stemmesedlerne til hver afstemning være af forskellig farve, såfremt der samme dag afholdes afstemning om flere lovforslag eller love.

Bestemmelsen gælder, hvis der samtidig med den bindende kommunale folkeafstemning afholdes en anden bindende kommunal folkeafstemning, en anden vejledende kommunal folkeafstemning, en landsdækkende folkeafstemning, der er omfattet af folketingsvalglovens kapitel 12, eller et valg til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, Folketinget eller Europa-Parlamentet. Bestemmelsen gælder ikke, hvis der samtidig med den bindende kommunale folkeafstemning holdes andre typer valg, f.eks. menighedsrådsvalg eller valg til ældrerådet.

Det fastslås i *stk. 4*, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning.

Bestemmelsen svarer til bestemmelsen gældende for landsdækkende folkeafstemninger i folketingsvalglovens § 98, stk. 2. Efter folketingsvalglovens § 98, stk. 2, kan øko-

nomi- og indenrigsministeren fastsætte nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning. I medfør af folketingsvalglovens § 98, stk. 2, har ministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 185 af 8. marts 2011 om stemmesedler til brug ved folkeafstemninger.

Økonomi- og indenrigsministeren vil i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse kunne udstede regler om stemmesedlernes indhold og udformning, der med de fornødne tilpasninger som følge af afstemningens særlige karakter vil kunne svare til bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 185 af 8. marts 2011 om stemmesedler til brug ved folkeafstemninger.

Økonomi- og indenrigsministeren vil ligesom i bekendtgørelse nr. 185 af 8. marts 2011 om stemmesedler til brug ved folkeafstemninger således kunne fastsætte nærmere regler om blandt andet anvendelse af særskilte stemmesedler, hvis flere temaer sættes til bindende kommunal folkeafstemning samme dag, om kravene til papirets karakter, vægt, knæk til sammenfoldning og farve, om betegnelse for den kommune, i hvilken afstemningen afholdes, om angivelse af dato og år for afstemningen, om placeringen af og om benyttelsen af hvilke typer til angivelsen af kommunalbestyrelsens formulering af spørgsmålet på stemmesedlen, om placeringen og benyttelsen af hvilke typer til vejledningen om at sætte X i en af rubrikkerne samt om den indbyrdes placering af og benyttelsen af hvilke typer til Ja- og Nej-rubrikkerne og afkrydsningsrubrikkerne.

Ad § 109 g

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at afstemningen på afstemningsdagen og forberedelsen hertil finder sted i overensstemmelse med reglerne i § 50 og kapitel 5 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2-7.

Af § 50, som ændret ved lovforslagets § 2, nr. 1, følger det, at regionsvalgbestyrelsen henholdsvis kommunevalgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag til regionsrådsvalget henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget er afleveret til vedkommende kommunalbestyrelser senest søndagen 2 dage før valgdagen.

Henvisningen i § 109 g, stk. 1, til § 50 indebærer, at valgbestyrelsen, som kommunalbestyrelsen har valgt til den bindende kommunale folkeafstemning, jf. § 109 e, stk. 1, senest 2 dage før afstemningsdagen skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag til folkeafstemningen er afleveret til kommunalbestyrelsen.

Der skal ses bort fra henvisningen til »søndagen«, da kommunale folkeafstemninger kan afholdes på en hvilken som helst ugedag, jf. den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 4, 1. pkt., i lov om kommunernes styrelse.

Kapitel 5 i lov om kommunale og regionale valg, der indeholder bestemmelserne §§ 51-58, vedrører reglerne om afstemning på valgdagen. Disse regler finder således anvendelse på bindende kommunale folkeafstemninger, medmindre andet følger af § 109 g, stk. 2-7.

Af det foreslåede § 109 d, stk. 3, følger det, at afstemningen til folkeafstemningen foregår i de samme afstemningsområder som valg til Folketinget. Af lovens § 51, stk. 1, 2. pkt., der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, følger det, at i hvert

afstemningsområde foregår afstemningen på ét afstemningssted. Efter § 51, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen sørge for lokaler til afstemningen samt for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Stemmerum skal være indrettet således, at der kan afgives stemme, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren stemmer. Stemmerum skal være forsynet med det fornødne udstyr til stemmeafgivning. Stemmekasser skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes. Stemmekasser skal kunne låses eller forsegles. § 51, stk. 2, sidste pkt., om særskilte stemmekasser til brug for ved kommunalbestyrelsesvalg og regionsrådsvalg gælder ikke for bindende kommunale folkeafstemninger som følge af de foreslåede bestemmelser om samtidige valg og afstemninger i § 109 g, stk. 4 og 5.

Lovens § 51, stk. 3, om opslag over de opstillede kandidatlistor, indgåede valg- og listeforbund m.v. gælder ikke for bindende kommunale folkeafstemninger som følge af afstemningens karakter samt bestemmelsen om opslag i den foreslåede § 109 g, stk. 6.

Efter § 51, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt sørge for, at der på hvert afstemningssted er truffet de fornødne forberedelser til afstemningen, herunder at valgstyrelserne og de tilfornordnede vælgere er gjort bekendt med deres opgaver på afstemningsdagen.

Af § 52, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, følger det, at afstemningen begynder kl. 8, og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Afstemningen sluttet, når ingen vælger tilkendegiver at ville stemme, uanset at der gives opfordring hertil. For en række småøer angivet i § 52, stk. 2, gælder, at kommunalbestyrelsen på et møde senest 15 dage før afstemningsdagen kan træffe afgørelse om, at afstemningen på øen først begynder kl. 9, forudsat at der på den pågældende ø ligger et afstemningssted. Efter § 52, stk. 3, skal de tilfornordnede vælgere inden stemmeafgivningens begyndelse vise de tilstedeværende, at stemmekasserne er tomme. Derefter skal kasserne straks låses eller forsegles.

Efter § 53, stk. 1, 1.-6. pkt., i lov om kommunale og regionale valg, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, udøves valgret ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor.

Det fremgår af lovens § 53, stk. 1, sidste pkt., at der derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres til vælgeren én stemmeseddel til kommunalbestyrelsesvalget og én stemmeseddel til regionsrådsvalget. Bestemmelsen gælder imidlertid kun for bindende kommunale folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. stk. 1. Det følger af afstemningens karakter, at når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren til folkeafstemningen. Hvis der afholdes flere samtidige bindende kommunale folkeafstemninger, udleveres et tilsvarende antal stemmesedler til vælgeren.

Lovens § 53, stk. 2, om tilbagelevering af en ikke-benyttet stemmeseddel finder alene anvendelse, hvis der afholdes flere samtidige folkeafstemninger.

En bestemmelse svarende til lovens § 53 a findes i den foreslåede § 109 g, stk. 2, hvortil der henvises.

Efter lovens § 54, stk. 1, 1. pkt., der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, sker stemmeafgivningen i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. Bestemmelsens 2. pkt. om afmærkning af stemmesedlen finder ikke anvendelse som følge af afstemningens karakter og den foreslåede bestemmelse i § 109 g, stk. 3. Efter § 54, stk. 2, kan en vælger få ombyttet en stemmeseddel, hvis den er fejlagtigt afkrydset eller ved uagtsomhed gjort ubrugelig. Ombytning kan ikke ske, efter at stemmesedlen er lagt i stemmekassen. Efter § 54, stk. 3, skal vælgeren, når stemmeafgivningen er foretaget, sammenfolde stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i den stemmekasse, der er beregnet dertil, i overværelse af en tilfornordnet vælger.

Efter § 55, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, kan vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 54, forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Efter lovens § 55, stk. 2, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal personlig bistand til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrere eller tilfornordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilfornordnede vælger kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrer eller tilfornordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Lovens § 55, stk. 3, om forbud mod kandidaters personlige bistand til en vælgers stemmeafgivning som valgstyrer eller tilfornordnet vælger finder ikke anvendelse som følge af afstemningens karakter.

Efter lovens § 55, stk. 4, kan personlig bistand til afkrydsning af en stemmeseddel kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den eller dem, der yder personlig bistand, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Bestemmelsen gælder imidlertid kun for bindende kommunale folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. stk. 1. Det følger af afstemningens karakter, at vælgeren umiddelbart over for den eller dem, der yder personlig bistand, utvetydigt skal kunne tilkendegive, om vedkommende ønsker at stemme ja eller nej.

Om bemyndigelsen i lovens § 55, stk. 5, henvises til den tilsvarende foreslåede bestemmelse i § 109 g, stk. 8.

Det følger af lovens § 56, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, at valgstyrene kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrene begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrernes anvisninger.

Hermed er der alene taget sigte på manifestationer af en vis pågående karakter. Således vil det forhold, at vælgere, der møder op for at afgive stemme, bærer emblemer, nåle, mærkater eller lignende, hvorpå er påtrykt en opfordring til at stemme på en bestemt måde, ikke i sig selv i almindelighed give grundlag for indskriden fra valgstyrene. Valgstyrere, tilforordnede vælgere og andre, der medvirker ved afstemningens gennemførelse, bør derimod ikke bære emblemer, nåle mærkater eller lignende af nævnte art.

Endvidere følger det af § 57, stk. 1, 1. pkt., at de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Denne bestemmelse gælder som følge af afstemningens karakter ikke for bindende kommunale folkeafstemninger. I stedet gælder efter den foreslåede bestemmelse i § 109 g, stk. 7, et forbud for de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, mod at give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om.

Det følger af lovens § 57, stk. 1, 2. pkt., der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, at de personer, der forestår afstemningen, desuden ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning. Efter § 57, stk. 2, må ingen uvedkommende føre systematisk kontrol med, at vælgerne møder og afgiver stemme.

Valgagitationsforbuddet i det foreslåede § 109 g, stk. 7, omfatter såvel de personer, der forestår afstemningen (valgstyrere, tilforordnede vælgere m.v.), som personer udpeget af vælgeren selv til at yde bistand ved stemmeafgivningen. Tavshedspligten i § 57, stk. 1, 2. pkt., omfatter derimod alene de personer, der forestår afstemningen.

Både det foreslåede § 109 g, stk. 7, og lovens § 57, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, er strafbelagt med bøde eller fængsel i op til 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, jf. den foreslåede § 109 q, stk. 1.

Efter lovens § 58 optælles og sammenbindes, inden stemmeoptællingen foretages, i særskilte pakker for henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget de stemmesedler, der ikke er udleveret, de stemmesedler, der er tilbageleveret, og de stemmesedler, der er ombyttet, når afstemningen er afsluttet. Bestemmelsen gælder imidlertid kun for bindende kommunale folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. stk. 1. Det følger af afstemningens karakter, at der, inden stemmeoptællingen foretages, optælles og sammenbindes i særskilte pakker de stemmesedler, der ikke er udleveret, de stemmesedler, der er tilbageleveret, og de stemmesedler, der er ombyttet, når afstemningen er afsluttet, jf. herved også den tilsvarende bestemmelse i folketingsvalglovens § 52.

Stemmeoptællingen foretages overensstemmelse med reglerne i kapitel 7, jf. det foreslåede § 109 i, stk. 1.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at en vælger efter ansøgning kan afgive sin stemme på afstemningsdagen på et andet afstemningssted i sin kommune end det afstemningssted, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten, jf. § 109 d, stk. 1, såfremt ændringen af afstemningssted er begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førlighed. Lovens § 53 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Ansøgning kan tidligst indgives 4 uger før afstemningsdagen.

Efter lovens § 53 a, stk. 2, skal ansøgning om at afgive stemme på et andet afstemningssted i bopælskommunen indgives senest kl. 12 8 dage før valgdagen til kommunalbestyrelsen i vælgerens bopælskommune. Efter lovens § 53 a, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at en vælger, hvis ansøgning er imødekommet, slettes fra valglisten på det afstemningssted, vælgeren oprindelig var tilknyttet, og tilføjes valglisten på det afstemningssted, som vælgeren er overført til.

Ansøgning til kommunalbestyrelsen om at afgive stemme på et andet afstemningssted i kommunen kan således tidligst indgives 4 uger før afstemningsdagen og skal senest indgives kl. 12 8 dage før afstemningsdagen.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at vælgere, der stemmer for beslutningen, ved stemmeafgivningen sætter et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod beslutningen, sætter et kryds ved ordet »Nej«. Ved opslag i stemmerummet skal der gives vælgerne vejledning herom.

Ved et kryds forstås i overensstemmelse med gældende praksis for landsdækkende og kommunale og regionale valg et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+). Tegn, der må anses for at være afledt af et kryds, eller som må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, bedømmes efter samme regler som kryds.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at hvis en eller flere kommunale folkeafstemninger afholdes samme dag som et landsdækkende eller et kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende folkeafstemning, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmelokaler, stemmerum, valgborde og stemmekasser.

Bestemmelsen regulerer den situation, hvor et folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg eller et kommunalt og regionalt valg eller en eller flere landsdækkende folkeafstemninger, der afholdes efter folketingsvalglovens kapitel 12, skal afholdes samme dag som en kommunal folkeafstemning. Bestemmelsen i § 109 g, stk. 4, hindrer ikke afholdelsen af flere kommunale folkeafstemninger samme dag, jf. også § 109 g, stk. 5. I det tilfælde, som reguleres af § 109 g, stk. 4, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmelokaler, stemmerum, valgborde og stemmekasser til den kommunale folkeafstemning.

Det forudsættes herved, at afholdelse af en bindende kommunal folkeafstemning samtidig med andre af de nævnte valgtyper tilrettelægges på en sådan måde, at den lokale afstemning er tydeligt og klart adskilt fra de andre valgtyper. Det er ikke nødvendigt, at lokalerne er adskilt med særskilte adgangsveje. Såfremt stemmelokalerne ligger i

forlængelse af hinanden, er det dog forudsat, at lokalet med det eller de landsdækkende valg eller den eller de afstemninger er placeret først.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 5, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at hvis flere kommunale folkeafstemninger afholdes samme dag, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmekasser til brug for hver folkeafstemning. Vælgeren modtager en stemmeseddel til hver folkeafstemning. Vælgeren skal tage samtlige stemmesedler med ind i stemmerummet og efter stemmeafgivning lægge dem i de dertil beregnede stemmekasser.

Bestemmelsen regulerer den situation, hvor kommunalbestyrelsen med hjemmel i § 9 b i lov om kommunernes styrelse har truffet beslutning om at afholde flere folkeafstemninger samme dag.

Sådanne afstemninger kan dermed afholdes i de samme stemmelokaler ved brug af de samme stemmerum og valgborde (og dermed også samme valglister), men det er foreskrevet, at der skal findes særskilte stemmekasser til brug for hver folkeafstemning. Stemmekasserne skal være tydeligt markeret med påskrift af tema og eventuelt have forskellige farver, så vælgeren kan identificere den rette stemmekasse til hver folkeafstemning.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 6, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at der i stemmelokalerne skal være opslag om det eller de spørgsmål, der stemmes om efter § 9 b i lov om kommunernes styrelse.

Efter § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse træffer kommunalbestyrelsen beslutning om formuleringen på stemmesedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende folkeafstemning efter stk. 1. Opslagene i stemmelokalerne skal indeholde dette spørgsmål, der efter kommunalbestyrelsens skøn kan udbygges med forklaring om det nærmere indhold af beslutningen og eventuelt baggrund.

I § 109 g, stk. 7, foreslås det, at de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen.

Bestemmelsen træder i stedet for § 57, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg, der ellers i kraft af henvisningen i § 109 g, stk. 1, gælder for afstemningen på afstemningsdagen ved en bindende kommunal folkeafstemning.

Efter § 57, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg må de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.

Bestemmelsen i § 57, stk. 1, 1. pkt., er strafbelagt. Efter § 108 i lov om kommunale og regionale valg straffes den, der overtræder § 57, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Denne bestemmelse, der er udtryk for et grundlæggende princip i valglovgivningen om neutralitet med hensyn til de omstændigheder, valgbehandlingen afvikles under, kan efter sagens natur ikke gælde for folkeafstemninger, hvor der ikke skal vælges kandidatlistor og kandidater.

I stedet foreslås for at sikre samme neutralitet omkring valghandlingen indført et forbud mod, at de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, under afstemningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen.

Også den foreslåede nye bestemmelse foreslås strafbelagt i lighed med den gældende bestemmelse. Efter den foreslåede bestemmelse i § 109 q i lov om kommunale og regionale valg straffes den, der overtræder den foreslåede § 109 g, stk. 7, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den foreslåede § 109 g, stk. 7, omfatter i lighed med den gældende § 57, stk. 1, 1. pkt., de personer, der forestår afstemningen på afstemningsdagen, dvs. valgstyrelse, tilfornordnede vælgere og ansatte i kommunens forvaltning, der efter aftale med kommunalbestyrelsen yder bistand til afvikling af valghandlingen på afstemningsdagen. Bestemmelsen omfatter ligeledes de personer, der yder personlig bistand til afstemningen, herunder personer udpeget af vælgeren selv til at yde bistand ved stemmeafgivning.

Den foreslåede bestemmelse indebærer et forbud mod, at de nævnte personer under afstemningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen. Forbuddet omfatter råd eller opfordring, dvs. enhver form for ytring, der har til hensigt at påvirke vælgeren. Forbuddet omfatter råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen, dvs. ikke med hensyn til andre politiske spørgsmål i kommunen. Forbuddet omfatter således råd eller opfordring under selve afstemningen, men ikke uden for denne, dvs. forbuddet omfatter ikke kun råd eller opfordring i forbindelse med selve stemmeafgivningen, men også i forbindelse med den øvrige valghandling på afstemningsstedet.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 g, stk. 8, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Bestemmelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen ved kommunale og regionale valg, jf. § 55, stk. 5, i lov om kommunale og regionale valg.

Med bemyndigelsen kan der f.eks. fastsættes regler om, at kommunen skal stille hjælpemidler til rådighed, der giver særligt gode lysforhold, hjælpemidler, der giver mulighed for forstørrelse af tekst, og særlige skriveredskaber.

Det kan bestemmes, om et hjælpemiddel skal stilles til rådighed på samtlige afstemningssteder i de kommuner, der måtte afholde bindende folkeafstemninger, eller alene på et eller nogle afstemningssteder i de pågældende kommuner. Bemyndigelsen giver også mulighed for fastsættelse af forsøgsordninger.

Økonomi- og indenrigsministeren kan løbende ved bekendtgørelse fastsætte regler herom og derved tage højde for den løbende teknologiske udvikling.

Ved bekendtgørelse nr. 1066 af 9. september 2017 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, er der fastsat regler om hjælpemidler ved de landsdækkende valg og folkeafstemninger.

Ad § 109 h

Det fastslås i *stk. 1*, at der ved en bindende kommunal folkeafstemning kan brevstemmes i overensstemmelse med reglerne i kapitel 6 for kommunale valg med de undtagelser, der er fastsat i *stk. 2-11*, og med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Kapitel 6 i lov om kommunale og regionale valg indeholder bestemmelser om brevstemmeafgivningen ved valg af kommunalbestyrelser og regionsråd.

Herved sikres, at brevstemmeafgivningen ved bindende kommunale folkeafstemninger som udgangspunkt foretages i overensstemmelse med de regler, der gælder for valg af kommunalbestyrelser.

Henvisningen til kapitel 6 i lov om kommunale og regionale valg indebærer, at brevstemmeafgivning her i landet til en bindende kommunal folkeafstemning kan finde sted på de måder, der er fastsat i §§ 59 og 60 i lov om kommunale og regionale valg, med de afvigelser, der følger af *stk. 2-11*.

Dette indebærer, at enhver vælger i kommunen kan brevstemme i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner (§ 59 sammenholdt med den foreslåede § 109 h, *stk. 2*). Vælgere, der er indlagt på sygehus, kan endvidere brevstemme i regionen og efter aftale med vedkommende regionsråd i andre regioner (§ 60, *stk. 1*, sammenholdt med den foreslåede § 109 h, *stk. 3*). Vælgere, der bor eller opholder sig på en af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, *stk. 2*, i lov om kommunale og regionale valg, kan desuden brevstemme i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner (§ 60, *stk. 2*, sammenholdt med den foreslåede § 109 h, *stk. 4*). Vælgere, der er indsat i en af kriminalforsorgens anstalter eller arresthuse, kan ligeledes brevstemme i institutionen i regionen og efter aftale med kriminalforsorgen i andre regioner (§ 60, *stk. 3*, sammenholdt med den foreslåede § 109 h, *stk. 5*). Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førerlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan herudover brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at brevstemme på en af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, *stk. 2*, i lov om kommunale og regionale valg (§ 60, *stk. 4, 1. pkt.*). Anmodning herom skal indgives til opholdskommunen (§ 60, *stk. 4, 4. pkt.*) inden for de frister, der foreslås fastsat herfor (§ 109 h, *stk. 6*). Endelig kan vælgere, der har bopæl på afsides beliggende øer i kommunen, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, brevstemme på øen (§ 60, *stk. 5*).

Henvisningen til kapitel 6 i lov om kommunale og regionale valg indebærer endvidere, at reglerne i § 61 i lov om kommunale og regionale valg om brevstemmemodtagere også gælder for bindende kommunale folkeafstemninger. Det gælder dog kun i det omfang, brevstemmeafgivning i det hele taget kan finde sted efter på den pågældende institution m.v. efter de regler, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger. Brevstemmer, som afgives på sygehuset, eller som afgives på en af kriminalforsorgens institutioner, skal afgives til 2 stemmemodtagere, der er ansat i kommunens forvaltning eller på institutionen (§ 61, *stk. 1*). Brevstemmer, som afgives på en af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, *stk. 2*, i lov om kommunale og regionale valg, eller i vælgerens eget hjem, skal afgives til 2 stemmemodtagere, der er udpeget

blandt de tilfornordnede vælgere. Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at en af stemmemodtagerne ikke er en tilfornordnet vælger, men en person udpeget blandt personale i den kommunale forvaltning, men har ikke pligt hertil (§ 61, stk. 2). På de afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, udpeger kommunalbestyrelsen en eller flere vælgere til at fungere som brevstemmemodtagere (§ 61, stk. 3).

Efter § 62, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg skal kommunalbestyrelsen på mindst et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes. Denne bestemmelse gælder også for bindende kommunale folkeafstemninger for brevstemmeafgivningen i kommunen, hvor folkeafstemningen afholdes, jf. stk. 2.

Lovens § 66 gælder ikke for bindende kommunale folkeafstemninger som følge af bestemmelsen om brevstemmemateriale i stk. 9.

Henvisningen til kapitel 6 i lov om kommunale og regionale valg indebærer endvidere, at bestemmelserne i §§ 67 og 68 i lov om kommunale og regionale valg om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning gælder for bindende kommunale folkeafstemninger. Bestemmelserne gælder uændret for disse folkeafstemninger, medmindre andet følger af stk. 2-11 eller afstemningens særlige karakter.

Efter lovens § 67, stk. 1, skal vælgeren, der ønsker at brevstemme, således vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren. Herefter udleveres brevstemmematerialet. Lovens § 67, stk. 2, gælder ikke for bindende kommunale folkeafstemninger som følge af den særlige fremgangsmåde for brevstemmeafgivningen, der er fastsat i stk. 10. Efter lovens § 67, stk. 3, udfylder vælgeren stemmesedlen uden overværelse af andre og lægger i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Vælgeren lægger herefter konvolutten med stemmeseddel samt følgebrevet i yderkuverten og lukker yderkuverten i overværelse af stemmemodtageren. Vælgeren udfylder yderkuverten med sit navn, sin fødselsdato og sin bopæl i overværelse af stemmemodtageren.

Efter lovens § 67, stk. 4, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. bemyndigelsen til økonomi- og indenrigsministeren i stk. 11. Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Er der ydet personlig bistand, skal dette fremgå af følgebrevet. Lovens § 67, stk. 5, finder ikke anvendelse for kommunale folkeafstemninger, hvor der ikke opstiller kandidater. Efter lovens § 67, stk. 6, kan personlig bistand til udfyldning af stemmesedlen kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den eller dem, der yder personlig bistand, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Efter lovens § 67, stk. 7, sendes yderkuverten til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Denne bestemmelse er kun relevant i det omfang, der foregår brevstemmeafgivning i andre kommuner eller andre myndigheder, jf. stk. 2-5.

Efter lovens § 67, stk. 8, påser stemmemodtageren, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen.

Efter lovens § 68, stk. 1, må stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen, ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Denne bestemmelse gælder som følge af afstemningens karakter ikke for bindende kommunale folkeafstemninger. I stedet gælder efter den foreslåede bestemmelse i § 109 h, stk. 11, et forbud for stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen, mod at give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om.

Det følger af lovens § 68, stk. 1, 2. pkt., der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, at stemmemodtagere ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning. Efter lovens § 68, stk. 2, må ingen uvedkommende må føre systematisk kontrol med, om vælgere afgiver brevstemme.

Valgagitationsforbuddet i det foreslåede § 109 h, stk. 11, omfatter såvel stemmemodtagere som personer udpeget af vælgeren selv til at yde bistand ved stemmeafgivningen. Tavshedspligten i § 57, stk. 1, 2. pkt., omfatter derimod alene stemmemodtagere.

Både det foreslåede § 109 h, stk. 11, og lovens § 68, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, er straffebelagt med bøde eller fængsel i op til 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, jf. den foreslåede § 109 q, stk. 1.

Lovens § 69 gælder ikke for bindende kommunale folkeafstemninger som følge af bemyndigelsesbestemmelsen i stk. 11.

Henvisningen til kapitel 6 i lov om kommunale og regionale valg indebærer endvidere, at bestemmelserne i §§ 70-73 i lov om kommunale og regionale valg om modtagelsen og kontrollen af brevstemmer gælder for bindende kommunale folkeafstemninger. Bestemmelserne gælder uændret for disse folkeafstemninger, medmindre andet følger af stk. 2-11 eller afstemningens særlige karakter.

Efter lovens § 70, stk. 1, anfører kommunalbestyrelsen tidspunktet for modtagelsen af en brevstemme på yderkuverten. I en protokol anføres det antal brevstemmer, der modtages, og datoen herfor samt det antal brevstemmer, der videresendes til andre kommuner, jf. stk. 2, og datoen herfor. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at protokollen føres elektronisk. Økonomi- og indenrigsministeren fastsætter regler om protokollens indhold og udformning.

Efter lovens § 70, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen straks videresende brevstemmen til den anden kommune, hvori afsenderen efter sin bopælsangivelse på yderkuverten har bopæl. Denne bestemmelse finder kun anvendelse ved bindende kommunale

folkeafstemninger i det omfang, der foretages brevstemmeafgivning i andre kommuner, jf. stk. 2.

Efter lovens § 70, stk. 3, samler og opgør kommunalbestyrelsen antallet af brevstemmer for hvert afstemningsområde i kommunen, hvor afsenderne efter deres bopælsangivelse på yderkuverterne er optaget på valglisten. Kommunalbestyrelsen sørger for, at brevstemmerne inden afstemningens begyndelse er afleveret til valgstyrene på afstemningsstedet i det pågældende afstemningsområde.

Lovens § 70, stk. 4 og 5, indeholder nærmere regler om, hvorledes man skal forholde sig, hvis der for et afstemningsområde er modtaget færre end 5 brevstemmer, henholdsvis hvis det på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten ikke kan afgøres, i hvilket afstemningsområde afsenderen er optaget på valglisten.

Efter lovens § 71, stk. 1, gennemgår valgstyrene brevstemmerne inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt 1 eller 2 dage før valgdagen. Yderkuverterne åbnes, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Ved gennemgangen, herunder ved undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, skal medvirke mindst 2 valgstyrelere.

Lovens § 71, stk. 2, opregner, af hvilke grunde en brevstemme ikke kan komme i betragtning ved valgstyrenes gennemgang af brevstemmerne. Bestemmelsen gælder med de undtagelser, der følger af afstemningens karakter og stk. 2-11. En brevstemme kan således ikke komme i betragtning, hvis afsenderen ikke er opført på valglisten eller ikke længere har fast bopæl i kommunen (nr. 1), hvis afsenderen er død inden valgdagen (nr. 2), hvis der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som kommunalbestyrelsen har tilvejebragt, jf. stk. 9, 1. pkt., (nr. 4), hvis den i stk. 10 foreskrevne fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt (nr. 5), eller hvis brevstemmen ikke er afgivet inden for de i stk. 7 foreskrevne frister (nr. 6). Er der fra samme vælger modtaget mere end én brevstemme til folkeafstemningen, der kan komme i betragtning, kommer kun den sidst afgivne brevstemme i betragtning, jf. lovens § 71, stk. 3.

Efter lovens § 72, der gælder med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, gælder følgende om fremgangsmåden ved valgstyrenes gennemgang: Når en brevstemme kan komme i betragtning, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har afgivet brevstemme. Den uåbnede konvolut og følgebrevet lægges på ny i yderkuverten og opbevares, indtil afstemningen er afsluttet. Derefter tages konvolutten ud af yderkuverterne og lægges i en af stemmekasserne til stemmesedler til det pågældende valg. Konvolutten åbnes først i forbindelse med stemmeoptællingen. Når en brevstemme ikke kan komme i betragtning, anføres årsagen hertil på yderkuverten, og den uåbnede konvolut og følgebrevet lægges på ny i yderkuverten. Brevstemmer, der modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse, påtegnes om modtagelsestidspunktet og kommer ikke i betragtning.

Efter lovens § 73, der gælder med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, kan en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, ikke stemme til folkeafstemningen ved afstemningen på valgdagen.

Det fastslås i det foreslåede § 109 h, stk. 2, at brevstemmeafgivning efter § 59 i lov om kommunale og regionale valg kun kan finde sted i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner.

Efter § 59 i lov om kommunale og regionale valg kan enhver vælger brevstemme i enhver kommune her i landet til kommunale og regionale valg. Den enkelte kommunalbestyrelse fastsætter selv inden for lovgivningens rammer, hvilke steder i kommunen brevstemmeafgivningen kan foregå, og inden for hvilke åbningstider brevstemmeafgivningen kan finde sted, jf. dog bestemmelsen i § 62, stk. 2, om åbningstiden på brevstemmeafgivningens sidste dag. Brevstemmeafgivning kan således foregå på borgerservicecentre, biblioteker, i mobile enheder etc.

Med stk. 2 fastsættes af hensyn til det forhold, at den bindende kommunale folkeafstemning er begrænset til vælgere i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, den modifikation, at enhver vælger i kommunen alene kan brevstemme til folkeafstemningen i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner. En vælger kan således til en bindende kommunal folkeafstemning i vælgerens kommune alene brevstemme i en anden kommune, såfremt vedkommende kommunalbestyrelser har indgået en aftale herom.

Der er ikke i bestemmelsen noget delegationsforbud. En aftale kan således indgås af kommunalbestyrelsen selv, vedkommende udvalg og den kommunale forvaltning. Kommunalbestyrelserne kan i overvejelserne om, hvorvidt en aftale skal indgås, lægge vægt på, om et ikke ubetydeligt antal vælgere forventes at brevstemme i den pågældende anden kommune, men kommunalbestyrelserne er ikke forpligtet hertil. Det forudsættes, at det er kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, der tager initiativ til at indgå aftaler med andre kommunalbestyrelser.

Kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor brevstemmeafgivningen efter aftalen skal foregå, bestemmer selv, hvilke steder i kommunen og inden for hvilke åbningstider brevstemmeafgivningen kan foregå. Kommunalbestyrelsen i denne kommune kan i den forbindelse fastsætte andre steder og åbningstider end, hvad kommunalbestyrelsen sædvanligvis bestemmer for kommunale og regionale valg.

Kommunalbestyrelsen i denne kommune er i den forbindelse ikke bundet af bestemmelsen i § 62, stk. 2, om åbningstiden på brevstemmeafgivningens sidste dag.

Der kan ikke ved aftale efter stk. 2 fastsættes et tidligere tidspunkt for brevstemmeafgivningen end 3 uger før afstemningsdagen eller et senere tidspunkt for brevstemmeafgivningen end tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen, jf. stk. 7. Der kan derimod godt ved aftale efter stk. 2 fastsættes et kortere tidsrum for brevstemmeafgivningen inden for den i stk. 7 fastsatte brevstemmeperiode.

Det fastslås i *stk. 3*, at brevstemmeafgivning på sygehuse efter § 60, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg kun kan finde sted på sygehuse beliggende i den region, hvor kommunen er beliggende, og efter aftale med vedkommende regionsråd i andre regioner.

Efter § 60, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg kan vælgere, der er indlagt på sygehus, brevstemme på sygehuset til kommunale og regionale valg.

Med stk. 3 fastsættes af hensyn til det forhold, at den bindende kommunale folkeafstemning er begrænset til vælgere i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, den modifikation, at vælgere, der er indlagt på sygehus, alene kan brevstemme på sygehuset til folkeafstemningen i vælgerens kommune, hvis sygehuset er beliggende i den region, hvor kommunen, hvor folkeafstemningen afholdes, er beliggende, eller i

en anden region, hvis kommunalbestyrelsen i vælgerens kommune har indgået aftale med vedkommende regionsråd om brevstemmeafgivning på sygehuset. En vælger kan således til en bindende kommunal folkeafstemning i vælgerens kommune alene stemme på et sygehus, hvor vælgeren er indlagt, og som ligger uden for vælgerens region, såfremt kommunalbestyrelsen i vælgerens kommune har indgået en aftale med vedkommende regionsråd.

Om rammerne for en sådan aftale henvises til bemærkningerne til stk. 2 ovenfor.

En aftale efter stk. 3 kan indgås, således at den kun dækker et eller nogle af de sygehuse, der ligger i regionen.

Det fastslås i *stk. 4*, at brevstemmeafgivning i de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg, kun kan finde sted i boformer og boliger m.v. beliggende i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner.

Efter § 60, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg kan vælgere, der bor eller opholder sig på plejehjem og beskyttede boliger (jf. nærmere nr. 1), kvindekrisecentre (jf. nærmere nr. 2), boformer for voksne, der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov herfor (jf. nærmere nr. 3), opholdssteder med tilbud om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v. til personer, der på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov herfor (jf. nærmere nr. 4), almene plejeboliger (jf. nærmere nr. 5) og øvrige almene ældreboliger (jf. nærmere nr. 6), brevstemme til kommunale og regionale valg.

Med stk. 4 fastsættes af hensyn til det forhold, at den bindende kommunale folkeafstemning er begrænset til vælgere i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, den modifikation, at en vælger, der bor eller opholder sig i en af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg, alene kan brevstemme til folkeafstemningen i vælgerens kommune, hvis boformen eller boligen m.v. er beliggende i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, eller er beliggende i en anden kommune, hvor der er indgået aftale med vedkommende kommunalbestyrelse om brevstemmeafgivning på institutionen. En vælger kan således til en bindende kommunal folkeafstemning i vælgerens kommune alene stemme på en af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg, hvor vælgeren bor eller opholder sig, og som ligger i en anden kommune, såfremt vedkommende kommunalbestyrelser har indgået aftale herom.

Om rammerne for en sådan aftale henvises til bemærkningerne til stk. 2 ovenfor.

En aftale efter stk. 4 kan indgås, således at den kun omfatter en eller nogle af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg, der ligger i kommunen.

Det fastslås i *stk. 5*, at brevstemmeafgivning på de institutioner, der er nævnt i § 60, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg, kun kan finde sted på institutioner beliggende i den region, hvor kommunen er beliggende, og efter aftale med kriminalforsorgen på institutioner uden for den region, hvor kommunen er beliggende.

Efter § 60, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg kan vælgere, der er indsat i en af kriminalforsorgens anstalter eller arresthuse, brevstemme i institutionen til kommunale og regionale valg.

Med stk. 5 fastsættes af hensyn til det forhold, at den bindende kommunale folkeafstemning er begrænset til vælgere i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, den modifikation, at en vælger, der er indsat i en af kriminalforsorgens anstalter eller arresthuse, kun kan brevstemme til folkeafstemningen i vælgerens kommune, hvis anstalten eller arresthuset er beliggende i den region, hvor kommunen, hvor folkeafstemningen afholdes, er beliggende, eller i en anden region, hvis den kommunalbestyrelse, der har udskrevet folkeafstemningen, har indgået aftale med kriminalforsorgen om brevstemmeafgivning på anstalten eller i arresthuset. En vælger kan således til en bindende kommunal folkeafstemning i vælgerens kommune alene stemme på en anstalt eller et arresthus, hvor vælgeren er indsat, og som ligger uden for vælgerens region, såfremt kommunalbestyrelsen i vælgerens kommune har indgået en aftale med kriminalforsorgen.

Om rammerne for en sådan aftale henvises til bemærkningerne til stk. 2 ovenfor.

En aftale efter stk. 5 kan indgås, således at den kun omfatter en eller nogle af de anstalter og arresthuse, der ligger uden for regionen.

Det fastslås i *stk. 6*, at anmodning om at brevstemme i hjemmet efter § 60, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg tidligst kan indgives 4 uger før afstemningsdagen og senest skal indgives 12 dage før afstemningsdagen. Hvis 12 dage før valgdagen er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommende mandag kl. 12. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelse af anmodningen efter 1. pkt., dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen.

Bestemmelsen i *stk. 6* indeholder en række modifikationer fra reglerne i § 60, stk. 4, 2., 3. og 5. pkt., om fristerne for, at vælgeren kan anmode kommunen om at brevstemme i hjemmet. Efter § 60, stk. 4, 1. pkt., kan vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at brevstemme på en af de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg. Denne bestemmelse gælder uændret ved bindende kommunale folkeafstemninger.

Bestemmelsen i *stk. 6, 1. pkt.*, om, at anmodning om at brevstemme i hjemmet efter § 60, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg tidligst kan indgives 4 uger før afstemningsdagen og senest skal indgives 12 dage før afstemningsdagen, svarer til § 60, stk. 4, 2. og 5. pkt., i lov om kommunale og regionale valg, dog med den modifikation, at fristerne er tilpasset den omstændighed, at en bindende kommunal folkeafstemning i modsætning til de kommunale og regionale valg ikke behøver at finde sted en tirsdag.

Bestemmelsen i *stk. 6, 2. pkt.*, om, at fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet forlænges til førstkommende mandag kl. 12, hvis 12 dage før valgdagen er en lørdag eller søndag, svarer til folketingsvalglovens § 54, stk. 4, 3. pkt.

Fristforlængelsen efter bestemmelsen sker automatisk, når 12 dage før valgdagen er en lørdag eller søndag, og er ikke afhængig af, at kommunalbestyrelsen træffer beslutning om forlængelse af fristen. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis kommunalbestyrelsen i medfør af 3. pkt. har fastsat en frist for indgivelse af anmodningen om at brevstemme i hjemmet, der ligger senere end den førstkommende mandag.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis 12 dage før valgdagen falder på en helligdag.

Bestemmelsen i *stk. 6, 3. pkt.*, om, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelse af anmodningen efter 1. pkt., dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen, svarer til § 60, stk. 4, 3. pkt., i lov om kommunale og regionale valg, dog med den modifikation, at bestemmelsen er tilpasset den omstændighed, at en bindende kommunal folkeafstemning i modsætning til de kommunale og regionale valg ikke behøver at finde sted en tirsdag. Fristen er derfor fastsat til tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen i stedet for til fredagen før valgdagen, jf. § 60, stk. 4, 3. pkt.

Ved søgnedag forstås enhver ugedag bortset fra søndage og andre af folkekirkens helligdage.

Bestemmelsen giver ikke adgang til at fastsætte en kortere frist end de gældende frister for brevstemmeafgivning. Fristen for indgivelse af ansøgning skal desuden fastsættes under hensyntagen til, at vælgeren skal kunne nå at afgive sin brevstemme i hjemmet, inden fristen for brevstemmeafgivning udløber.

En eventuelt senere frist forudsættes i overensstemmelse med lighedsgrundsætningen fastsat generelt for alle vælgere i kommunen, der ønsker at brevstemme i eget hjem til det pågældende valg. En beslutning om fastsættelse af en senere frist kan træffes også efter udløbet af den gældende frist og må i givet fald gælde generelt for alle ansøgninger om brevstemmeafgivning i eget hjem, der modtages efter dette tidspunkt.

En beslutning om fastsættelse af en senere frist gælder kun for den pågældende afstemning og skal træffes på ny for at få virkning for et følgende afstemninger. Kommunalbestyrelsen er ikke ved senere afstemninger bundet af sin beslutning om fastsættelse af en eventuel frist.

Det fastslås i *stk. 7*, at brevstemmeafgivning efter §§ 59 og 60 i lov om kommunale og regionale valg kan finde sted de sidste 3 uger før afstemningsdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen.

Bestemmelsen gælder alene for den brevstemmeafgivning, der foregår efter §§ 59 og 60 i lov om kommunale og regionale valg med de modifikationer, der følger af *stk. 2-6*.

Bestemmelsen fastsættes en række afvigelser i forhold til fristbestemmelsen i § 62, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg. Brevstemmeafgivningen ved bindende kommunale folkeafstemninger kan således ved alle brevstemmeafgivningsformer kun ske de sidste 3 uger før afstemningsdagen. Den særlige brevstemmeperiode ved disse folkeafstemninger er fastsat under hensyn til, at folkeafstemningen tidligst kan afholdes 2 måneder efter kommunalbestyrelsens udskrivelse af folkeafstemningen, jf. den foreslåede § 9 b, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse.

Den fastsatte brevstemmeperiode på 3 uger gælder i de tilfælde, hvor brevstemmeafgivning finder sted efter aftale med vedkommende myndighed, jf. *stk. 2-5*, kun i det omfang, dette følger af aftalen.

Det seneste tidspunkt for brevstemmeafgivningen er under hensyn til, at en bindende kommunal folkeafstemning i modsætning til de kommunale og regionale valg ikke

behøver at finde sted en tirsdag, fastsat til tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen. Ved søgnedag forstås enhver ugedag bortset fra søndage og andre af folkekirkens helligdage.

Bestemmelsen indebærer, at brevstemmer, der her i landet er afgivet senere end tredjesidste søgnedag før valgdagen, ikke kan komme i betragtning, jf. § 71, stk. 2, nr. 6, i lov om kommunale og regionale valg, der også gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, jf. stk. 1.

Det fastslås i *stk. 8*, at brevstemmeafgivning efter §§ 63 og 64 i lov om kommunale og regionale valg ikke kan finde sted til bindende kommunale folkeafstemninger.

Efter § 63, stk. 1, i lov om kommunale valg kan vælgere, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, brevstemme til kommunale og regionale valg på de færøske eller grønlandske folkeregistre eller hos en stemmemodtager, der er udpeget af økonomi- og indenrigsministeren. Efter lovens § 63, stk. 2, kan vælgere, der opholder sig i udlandet, brevstemme til kommunale og regionale valg på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation eller hos en stemmemodtager, der er udpeget af økonomi- og indenrigsministeren. Efter lovens § 64 kan søfolk og passagerer på danske skibe i udenrigsfart samt personer, der er ansat på danske havanlæg, brevstemme til kommunale og regionale valg på skibet eller havanlægget.

Under hensyn til, at en bindende kommunal afstemning alene omfatter kommunens egne vælgere, til det omfattende administrative arbejde, der er forbundet med at iværksætte brevstemmeafgivning fra de angivne steder i udlandet samt fra Færøerne og Grønland, og til, at kommunalbestyrelsen tidligst kan afholde en folkeafstemning 2 måneder efter, at den har truffet beslutning herom, således at vælgerne i kommunen vil have mindst 2 måneder til at indrette sig efter den fastsatte dato, foreslås det, at der ikke kan brevstemmes i udlandet, på Færøerne eller i Grønland ved bindende kommunale folkeafstemninger.

Bestemmelsen i *stk. 8* indebærer, at vedkommende kommunalbestyrelse heller ikke kan indgå aftale med en eller flere af de myndigheder, der forestår brevstemmeafgivningen i udlandet, på Færøerne eller i Grønland.

Bestemmelsen i *stk. 8* indebærer endvidere, at brevstemmer, der alligevel måtte blive afgivet i udlandet, på Færøerne eller i Grønland, ikke kan komme i betragtning ved en bindende kommunal afstemning, jf. § 71, stk. 2, nr. 5, i lov om kommunale og regionale valg, der også gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, jf. stk. 1.

Det fastslås i *stk. 9*, at der ved brevstemmeafgivning skal anvendes særligt brevstemmemateriale, der er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen. Brevstemmematerialet består af en stemmeseddel med tilhørende konvolut, et følgebrev og en yderkuvert. Brevstemmesedlen udformes i overensstemmelse med § 109 f, stk. 1-3.

Bestemmelsen i *stk. 9* svarer til, hvad der efter § 66 i lov om kommunale og regionale valg gælder ved kommunale og regionale valg, dog med enkelte ændringer som følge af folkeafstemningens karakter.

Det foreslås således i *stk. 9, 1. pkt.*, at brevstemmematerialet som følge af, at en bindende kommunal afstemning alene omfatter kommunens egne vælgere, skal tilvejebringes af kommunalbestyrelsen og ikke, som det er tilfældet ved kommunale og regionale valg, af Økonomi- og Indenrigsministeriet, jf. § 66, stk. 2, 1. pkt. i lov om kom-

munale og regionale valg. Herved sikres, at kommunalbestyrelsen kan fremstille brevstemmematerialet i det antal, der er nødvendigt for at dække behovet for brevstemmeafgivning hos kommunens egne vælgere. Kommunalbestyrelsen skal fremstille brevstemmematerialet i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om kommunale regionale valg, herunder stk. 9, 2. og 3. pkt., samt Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser vedrørende brevstemmematerialets nærmere indhold og udformning, jf. stk. 11.

Bestemmelsen i *stk. 9, 2. pkt.*, om, at brevstemmematerialet består af en stemmeseddel med tilhørende konvolut, et følgebrev og en yderkuvert, svarer til, hvad der gælder ved kommunale og regionale valg, jf. § 66, stk. 1, 1. pkt. i lov om kommunale og regionale valg.

Bestemmelsen i *stk. 9, 3. pkt.*, om, at brevstemmesedlen udformes i overensstemmelse med § 109 f, stk. 1- 3, svarer ikke til en tilsvarende bestemmelse for kommunale og regionale valg, men gælder særskilt for bindende kommunale folkeafstemninger. Ved bestemmelsen sikres, at brevstemmesedlen udformes efter samme principper som stemmesedlen til afstemningsdagen for en bindende kommunal folkeafstemning.

På brevstemmesedlen til en bindende kommunal folkeafstemning skal der således ligesom på stemmesedlen til afstemningsdagen være påtrykt det spørgsmål, som kommunalbestyrelsen i medfør af § 9 b, stk. 3, har bestemt der skal stemmes om, jf. § 109 f, stk. 2, samt klart adskilt være trykt ordene »Ja« og »Nej«, jf. § 109 f, stk. 1.

Afholdes en bindende kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende eller anden kommunal folkeafstemning, skal brevstemmesedlen ligesom stemmesedlen til afstemningsdagen for den bindende kommunale folkeafstemning have en anden farve end stemmesedlerne, der benyttes ved de øvrige afstemninger, jf. § 109 f, stk. 3.

Ved bestemmelsen i *stk. 9, 4. pkt.*, om, at brevstemmematerialet senest 3 uger før afstemningsdagen skal være klart til brevstemmeafgivning, fraviges bestemmelsen i § 66, stk. 2, 2. pkt., 1. led, i lov om kommunale og regionale valg, hvorefter brevstemmematerialet senest fra den 3. tirsdag i maj måned i valgåret skal findes hos kommunerne. Da brevstemmeafgivningen til en bindende kommunal folkeafstemning først påbegyndes 3 uger før afstemningsdagen, jf. stk. 7, og først beslutes af kommunalbestyrelsen tidligst 2 måneder før afstemningsdagen, jf. § 9 b, stk. 4, ses der ingen grund til at forlange, at brevstemmematerialet skal være klart før brevstemmeafgivningens påbegyndelse.

Det fastslås i *stk. 10*, at brevstemmeafgivningen foregår som angivet i § 109 g, stk. 3.

Efter § 109 g, stk. 3, sætter vælgere, der stemmer for beslutningen, et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod beslutningen, sætter et kryds ved ordet »Nej«. Ved opslag i stemmerummet skal der gives vælgerne vejledning herom.

Ved stk. 10 sikres, at der gælder samme regler for brevstemmeafgivningen som for stemmeafgivningen på afstemningsdagen. Dette gælder både 1. og 2. pkt. i § 109 g, stk. 3.

Reglen i § 67, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen til kommunale og regionale valg gælder som følge af stk. 10 ikke for bindende kommunale folkeafstemninger.

I § 109 h, stk. 11, foreslås det, at stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen, ikke i forbindelse med brevstemmeafstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen.

Bestemmelsen træder i stedet for § 68, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg, der ellers i kraft af henvisningen i § 109 h, stk. 1, gælder for brevstemmeafstemningen ved en bindende kommunal folkeafstemning.

Efter § 68, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg må stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen, ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.

Bestemmelsen i § 68, stk. 1, 1. pkt., er strafbelagt. Efter § 108 i lov om kommunale og regionale valg straffes den, der overtræder § 68, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Denne bestemmelse, der er udtryk for et grundlæggende princip i valglovgivningen om neutralitet med hensyn til de omstændigheder, valghandlingen afvikles under, kan efter sagens natur ikke gælde for folkeafstemninger, hvor der ikke skal vælges kandidatlistor og kandidater.

I stedet foreslås for at sikre samme neutralitet omkring valghandlingen indført et forbud mod, at stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen, i forbindelse med brevstemmeafgivningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen.

Den foreslåede nye bestemmelse foreslås strafbelagt i lighed med den gældende bestemmelse. Efter den foreslåede bestemmelse i § 109 q i lov om kommunale og regionale valg straffes den, der overtræder den foreslåede § 109 h, stk. 11, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den foreslåede § 109 h, stk. 11, omfatter i lighed med den gældende § 68, stk. 1, 1. pkt., stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen, dvs. tilforordnede vælgere og ansatte i kommunens forvaltning, der efter aftale med kommunalbestyrelsen yder bistand til brevstemmeafgivningen. Bestemmelsen omfatter ligeledes de personer, der yder personlig bistand til afstemningen, herunder personer udpeget af vælgeren selv til at yde bistand ved stemmeafgivningen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer et forbud mod, at de nævnte personer i forbindelse med brevstemmeafgivningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen. Forbuddet omfatter råd eller opfordring, dvs. enhver form for ytring, der har til hensigt at påvirke vælgeren. Forbuddet omfatter råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen, dvs. ikke med hensyn til andre politiske spørgsmål i kommunen. For-

buddet omfatter således råd eller opfordring i forbindelse med brevstemmeafgivningen, men ikke uden for denne.

Det fastslås i *stk. 12, 1. pkt.*, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om brevstemmematerialets indhold og udformning.

Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder ved kommunale og regionale valg, jf. § 66, stk. 1, 2. pkt., i lov om kommunale og regionale valg.

Bestemmelsen svarer endvidere til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren foreslås tildelt med hensyn til at fastsætte nærmere regler om stemmesedlens indhold og udformning, jf. § 109 f, stk. 4.

Ministeriet kan benytte bestemmelsen til at træffe bestemmelse om, at brevstemmematerialet skal udformes i overensstemmelse med det brevstemmemateriale, ministeriet har tilvejebragt til landsdækkende folkeafstemninger, der afholdes i medfør af folketingsvalglovens kapitel 12, dog med de ændringer, der er begrundet i den bindende kommunale folkeafstemnings særlige karakter.

Som følge af den foreslåede bestemmelse om, at brevstemmematerialet til bindende kommunale folkeafstemninger tilvejebringes af kommunalbestyrelsen, jf. stk. 9, 1. pkt., vil ministeriet, når dette bliver aktuelt, være opmærksom på behovet for at yde vedkommende kommune vejledning og bistand.

Det fastslås i *stk. 12, 2. pkt.*, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme for bindende kommunale folkeafstemninger.

Bestemmelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til at fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme for kommunale og regionale valg, jf. § 69, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg.

Bemyndigelsen kan udnyttes ud fra tilsvarende principper, som økonomi- og indenrigsministeren har udnyttet bemyndigelsen for kommunale og regionale valg med de ændringer, der følger af den bindende kommunale folkeafstemnings karakter og de særlige regler, der i stk. 2-10 er fastsat om brevstemmeafgivning til bindende kommunale folkeafstemninger. Der henvises til bekendtgørelse nr. 1136 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, bekendtgørelse nr. 1137 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og bekendtgørelse nr. 1139 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning på sygehuse.

Der kan således fastsættes regler om stemmemodtagere, brevstemmematerialet, den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning, hjælp til stemmeafgivning og stemmemodtagerens vejledning i forbindelse med stemmeafgivningen samt, hvor dette er relevant, om kommunalbestyrelsens opgaver, stemmelokaler og vælgerens indgivelse af ansøgning.

Det fastslås i *stk. 12, 3. pkt.*, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen for bindende kommunale folkeafstemninger.

Bestemmelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen for kommunale og regionale valg, jf. § 69, 2. pkt., i lov om kommunale og regionale valg.

Bemyndigelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren foreslås tildelt til at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på afstemningsdagen ved bindende kommunale folkeafstemninger, jf. den foreslåede § 109, g, stk. 7, der svarer til § 55, stk. 5, i lov om kommunale valg.

Med bemyndigelsen kan der f.eks. fastsættes regler om, at kommunen skal stille hjælpemidler til rådighed, der giver særligt gode lysforhold, hjælpemidler, der giver mulighed for forstørrelse af tekst, og særlige skriveredskaber.

Det kan bestemmes, om et hjælpemiddel skal stilles til rådighed på samtlige afstemningssteder i de kommuner, der måtte afholde bindende folkeafstemninger, eller alene på et eller nogle afstemningssteder i de pågældende kommuner. Bemyndigelsen giver også mulighed for fastsættelse af forsøgsordninger.

Økonomi- og indenrigsministeren kan løbende ved bekendtgørelse fastsætte regler herom og derved tage højde for den løbende teknologiske udvikling.

Bemyndigelsen kan udnyttes ud fra tilsvarende principper, som økonomi- og indenrigsministeren har udnyttet bemyndigelsen for kommunale og regionale valg med de ændringer, der følger af den bindende kommunale folkeafstemnings karakter. Der henvises til bekendtgørelse nr. 1066 af 9. september 2017 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Ad § 109 i

Den foreslåede nye bestemmelse i *§ 109 i, stk. 1*, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at afslutningen af afstemningen på afstemningsstedet og den foreløbige og endelige optælling af stemmerne sker i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2.

Kapitel 7 i lov om kommunale og regionale valg, der indeholder bestemmelserne §§ 74-78 a, vedrører reglerne om opgørelse af afstemningen. Disse regler finder således anvendelse på opgørelsen af bindende kommunale folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog § 109 i, stk. 2.

Folkeafstemningen skal ligesom kommunale og regionale valg tælles op på afstemningsstederne samme aften. Reglerne herom findes i lovens §§ 74-76.

Efter lovens § 74, stk. 1, 1. og 2. pkt., skal valgstyrrerne og de tilfornordnede vælgere foretage stemmeoptælling på afstemningsstedet, når afstemningen er afsluttet. Stemmeoptællingen er offentlig. Dette gælder også for bindende kommunale folkeafstemninger.

Af sikkerhedsmæssige grunde skal den del af lokalet/lokalerne, hvor fintællingen foretages, afskærmes på en sådan måde, at uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men offentligheden stadig kan overvære optællingen.

§ 74, stk. 1, 3-5. pkt., og stk. 2 og 3, og § 75, stk. 1 og 2, om bedømmelsen af de afgivne stemmer og brevstemmer ved kommunale og regionale valg gælder ikke som følge af afstemningens karakter og som følge af den foreslåede bestemmelse i § 109 i, stk. 2.

Efter lovens § 75, stk. 3, skal valgstyrene anføre i den pågældende afstemningsbog, hvor mange stemmesedler de har anset for ugyldige og grundene hertil. Denne bestemmelse gælder også for bindende kommunale folkeafstemninger.

Bemyndigelsen i lovens § 75, stk. 4, til at fastsætte nærmere regler om bedømmelsen af stemmesedler gælder ikke for bindende kommunale folkeafstemninger. I stedet gælder den foreslåede bemyndigelse i § 109 i, stk. 3.

Det følger af lovens § 76, stk. 1, at når stemmeoptællingen for kommunalbestyrelsesvalget henholdsvis regionsrådsvalget er afsluttet, indføres resultatet i den pågældende afstemningsbog, der underskrives af valgstyrene, og resultatet meddeles de tilstedeværende. Formanden for valgstyrene skal straks meddele resultatet til formanden for valgbestyrelsen i kommunen, der straks herefter giver meddelelse til formanden for regionsvalgbestyrelsen om resultatet af afstemningen til regionsrådsvalget. Bestemmelsen gælder for bindende kommunale folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Det følger således af § 109 i, stk. 1, jf. § 76, stk. 1, at ved en kommunal folkeafstemning skal resultatet af optællingen på afstemningsstedet, når stemmeoptællingen for afstemningen er afsluttet, indføres i afstemningsbogen, der underskrives af valgstyrene, resultatet meddeles de tilstedeværende, og formanden for valgstyrene skal straks meddele resultatet til formanden for valgbestyrelsen i kommunen.

Efter lovens § 76, stk. 2, som gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal stemmematerialet sammenpakkes og afleveres til kommunalbestyrelsen.

Folkeafstemningen skal ligesom kommunale og regionale valg fintællles. Reglerne herom findes i lovens §§ 77 og 78. § 78 a om kandidaters deltagelse i optællingen og opgørelsen er ikke relevant for kommunale folkeafstemninger.

Efter lovens § 77, stk. 1, som gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal valgbestyrelsen senest dagen efter, at afstemningen har fundet sted, foretage en fintælling af afstemningen. Fintællingen er offentlig.

Af sikkerhedsmæssige grunde skal den del af lokalet/lokalerne, hvor fintællingen foretages, afskærmes på en sådan måde, at uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men offentligheden stadig kan overvære optællingen.

Efter lovens § 77, stk. 2, som gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at afstemningsbøgerne, stemmesedlerne, brevstemmematerialet samt de benyttede valglistes og valgkort er til stede ved fintællingen.

Det følger af opgørelsesmetoden ved fintællingen i § 78 med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. 109 i, stk. 1, at valgbestyrelsen skal foretage en ny optælling og bedømmelse af de afgivne stemmesedler for hvert afstemningsområde, og resultaterne af optællingerne skal indføres i valgbogen. Bedømmelsen skal ske efter reglerne i § 109 i, stk. 2, om stemmesedlernes ugyldighed. Dernæst skal valgbestyrelsen opgøre resultatet for hele kommunen. Resultatet indføres i valgbogen og meddeles de tilstedeværende.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 i, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at en stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, er ugyldig, såfremt den er blank (nr. 1), ikke er afkrydset i overensstemmelse med § 109 g, stk. 3 (nr. 2), det må antages, at stemmesedlen ikke er udleveret på afstemningsstedet (nr. 3), det må antages, at brevstemmesedlen ikke er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen (nr. 4), en konvolut ved brevstemmeafgivning indeholder andet eller mere end én stemmeseddel (nr. 5), eller der er givet stemmesedlen et særpræg (nr. 6).

Bestemmelsen svarer i sin opregning af ugyldighedsgrunde til bestemmelsen i folketingsvalglovens § 101, stk. 2, for så vidt angår folkeafstemninger, der er omfattet af folketingsvalglovens kapitel 12. Der er dog en enkelt forskel i nr. 4, som angives nedenfor.

Efter nr. 1 bliver stemmesedlen, herunder brevstemmesedlen, ugyldig, såfremt den er blank.

Efter nr. 2 bliver stemmesedlen, herunder brevstemmesedlen, ugyldig, såfremt den ikke er afkrydset i overensstemmelse med § 109 g, stk. 3. Efter det foreslåede § 109 g, stk. 3, skal vælgere, der stemmer for beslutningen, sætte et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod beslutningen, skal sætte et kryds ved ordet »Nej«. Dette indebærer f.eks., at en stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, vil være ugyldig, såfremt den er helt eller delvis overstreget, den er forsynet med kryds i såvel feltet for »ja-stemme« som feltet for »nej-stemme«, den er forsynet med kryds, der rækker ind i såvel feltet for »ja-stemme« som feltet for »nej-stemme«, den alene er forsynet med kryds uden for felterne for henholdsvis »ja-stemme« og »nej-stemme«, eller der er påført ordet »ja« eller »nej«.

Ved et kryds forstås et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+). Tegn, der må anses for at være afledt af et kryds, eller som må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, bedømmes efter samme regler som kryds. Der henvises til bemærkningerne til det foreslåede § 109 g, stk. 3.

Afmærkning med ethvert andet tegn end et kryds bevirker, at der er usikkerhed om, hvorledes vælgeren har ønsket at stemme. Det gælder, uanset om vælgeren har afmærket stemmesedlen på en måde, der i andre sammenhænge ville angive et ønske med tilstrækkelig tydelighed, f.eks. ved cirkel, understregning eller lignende.

Efter nr. 3 bliver stemmesedlen henholdsvis brevstemmesedlen, ugyldig, såfremt det må antages, at stemmesedlen henholdsvis brevstemmesedlen ikke er udleveret på afstemningsstedet henholdsvis brevstemmestedet, f.eks. på grund af stemmesedlens eller brevstemmesedlens udseende eller påtryk m.v.

Efter nr. 4 bliver brevstemmesedlen ugyldig, såfremt det må antages, at brevstemmesedlen ikke er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen. Efter det foreslåede § 109 h, stk.

9, skal kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor folkeafstemningen afholdes, tilvejebringe brevstemmematerialet. Bestemmelsen adskiller sig derfor fra den tilsvarende bestemmelse i folketingsvalglovens § 101, stk. 2, nr. 4, hvorefter brevstemmesedlen er ugyldig, såfremt det må antages, at brevstemmesedlen ikke er tilvejebragt af økonomi- og indenrigsministeren.

Efter *nr. 5* bliver brevstemmesedlen ugyldig, såfremt en konvolut ved brevstemmeafgivning indeholder andet eller mere end én stemmeseddel.

Efter *nr. 6* bliver stemmesedlen, herunder brevstemmesedlen, ugyldig, såfremt der er givet stemmesedlen et særpræg. Dette indebærer f.eks., at en stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, der er forsynet med påskrift eller med tegning af nogen art, er ugyldig. Tilsvarende gælder, hvis der på anden måde er givet stemmesedlen et særpræg, herunder ved iturivning eller påklæbning.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 i, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om bedømmelsen af stemmesedler.

Bestemmelsen svarer til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til at fastsætte regler om bedømmelse af stemmesedler, herunder brevstemmesedler, for kommunale og regionale valg, jf. § 75, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg. Bestemmelsen svarer også til den bemyndigelse, økonomi- og indenrigsministeren har til at fastsætte regler om bedømmelse om stemmesedler, herunder brevstemmesedler, for landsdækkende folkeafstemninger, der er omfattet af folketingsvalglovens kapitel 12, jf. folketingsvalglovens § 101, stk. 3.

I begge ovennævnte bemyndigelse er det fastsat, at de nævnte regler udstedes efter forelæggelse for Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse. Af hensyn til, at en bindende kommunal folkeafstemning alene er afgrænset til den kommune, hvor afstemningen afholdes, og at Folketinget ikke foreslås tillagt kompetence til at behandle valgklager, foreslås det ikke, at reglerne udstedes efter forelæggelse for Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse.

Med bemyndigelsen kan der f.eks. fastsættes regler om ugyldighedsgrunde for bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet og brevstemmesedler, samt regler for registrering af ugyldige stemmesedler og brevstemmesedler.

Bemyndigelsen forventes udnyttet til fastsættelse af tilsvarende regler, som de, der er fastsat for kommunale og regionale valg, med de afvigelser, der følger af den bindende kommunale folkeafstemnings særlige karakter. Der henvises til bekendtgørelse nr. 998 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg.

Endvidere kan der henvises til bekendtgørelse nr. 298 af 23. april 1992 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folkeafstemninger. Denne bekendtgørelse finder anvendelse på landsdækkende folkeafstemninger, der afholdes efter folketingsvalglovens kapitel 12, og er udstedt i medfør af bemyndigelsen i folketingsvalglovens § 101, stk. 3.

Ad § 109 j

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 j, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at valgbestyrelsen opgør resultatet af folkeafstemningen senest dagen efter, at fintællingen har fundet sted.

Efter det foreslåede § 109 i, stk. 1, jf. § 77, stk. 1, skal valgbestyrelsen senest dagen efter, at afstemningen har fundet sted, foretage en fintælling af afstemningen. Opgørelsen af folkeafstemningen skal derfor finde sted senest to dage efter afstemningen.

Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre resultatet af folkeafstemningen efter reglerne i det foreslåede § 109 n. Der henvises til bemærkningerne hertil nedenfor.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 j, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at sammenpakningen og afleveringen af afstemningsmaterialet, herunder valgbogen, efter den endelige stemmeoptælling foregår i overensstemmelse med § 88, stk. 1 og 2, med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Efter lovens § 88, stk. 1, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal valgbestyrelsen i kommunen underskrive valgbogen straks efter valgets opgørelse og aflevere den til kommunalbestyrelsen. I særskilte pakker sammenbindes valgtkortene, de stemmesedler, der ikke er udleveret, de stemmesedler, der er tilbageleveret, de stemmesedler, der er ombyttet, de afgivne blanke og andre ugyldige stemmesedler, de gyldige stemmesedler og brevstemmematerialet.

Efter lovens § 88, stk. 2, der gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, skal hver pakke påtegnes om indholdet og forsegles, og pakkerne og det øvrige valgmateriale opbevares og tilintetgøres efter reglerne i § 106.

Opbevaring og tilintetgørelse af materialet følger særskilt af den foreslåede bestemmelse § 109 o, der henviser til loven § 106, stk. 1, 3 og 4. Der henvises til bemærkningerne til § 109 o nedenfor.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 j, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at valgbestyrelsen senest dagen efter afstemningens opgørelse sender en kopi af valgbogen til økonomi- og indenrigsministeren.

Valgbestyrelsen kan tidligst sende en kopi af valgbogen til økonomi- og indenrigsministeren, når valgbogen er underskrevet efter valgets opgørelse, jf. § 109 j, stk. 2, jf. § 88, stk. 1. Efter § 109 j, stk. 3, skal det senest ske dagen efter afstemningens opgørelse. Fremsendelsen af valgbogen skal derfor senest ske tre dage efter afstemningen.

Ved »kopi« forstår en bekræftet fotokopi, dvs. en fotokopi eller udskrift af valgbogen, som valgbestyrelsesformanden, eller den, valgbestyrelsesformanden bemyndiger dertil, attesterer, er i overensstemmelse med originalen. Valgbogen skal sendes med sikker (krypteret) e-post til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Ad § 109 k

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 k i lov om kommunale og regionale valg fastsætter i overensstemmelse med, hvad der efter lovens § 93, stk. 1, gælder for kommunale valg, at enhver vælger kan klage over afstemningen. Klager skal indgives skriftligt til kommunalbestyrelsen senest ugedagen efter afstemningen. Klager afgøres på et møde, der afholdes snarest efter klagefristens udløb.

Enhver klage over valgbestyrelsens eller kommunalbestyrelsens dispositioner i forbindelse med afholdelsen af folkeafstemningen skal betragtes som en valgklage. Det samme gælder klager over dispositioner foretaget af valgstyrere, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere. Selv om bestemmelsen henviser til, at enhver »vælger« kan klage over afstemningen, skal en klage over, at den pågældende ikke havde valget eller ikke var optaget på valglisten, også betragtes som en valgklage og behandles efter § 109 k.

Valgklager er ikke omfattet af Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne efter reglerne i kapitel VI i lov om kommunernes styrelse. Klager, der vedrører folkeafstemningens genstand og de beslutninger, der er truffet med hjemmel i lov om kommunernes styrelse § 9 b, henhører derimod under Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Efter det foreslåede § 109, 2. pkt., skal klager indgives skriftligt til kommunalbestyrelsen senest ugedagen efter afstemningen. Ugedagen skal forstås sådan, at hvis folkeafstemningen afholdes på en mandag, udløber klagefristen ved døgnets udgang den følgende mandag.

Det foreslåede § 109 k, 3. pkt., om, at klager skal afgøres af kommunalbestyrelsen på et møde, indebærer, at afgørelsen af klagen ikke kan delegeres til et udvalg eller til forvaltningen. Forvaltningen kan dog på sædvanlig vis forberede og oplyse sagen til kommunalbestyrelsen, herunder afgive en indstilling om sagens afgørelse.

Der er ikke fastsat en frist for, hvornår kommunalbestyrelsen skal have afgjort eventuelle klager efter § 109 k. Dette skal blot efter det foreslåede § 109 k, 3. pkt., ske »snarest«.

En kommunalbestyrelse kan ikke betragte en beslutning som godkendt eller forkastet ved folkeafstemningen, før kommunalbestyrelsen har taget stilling til eventuelle valgklager. En kommunalbestyrelse kan i perioden frem til kommunalbestyrelsens afgørelse af valgklager ikke foregribe udfaldet af folkeafstemningen.

Ad § 109 l

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 l i lov om kommunale og regionale valg fastsætter i overensstemmelse med, hvad der efter lovens § 94 gælder for kommunale valg, at afgørelser efter § 109 k kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren af enhver vælger i kommunen senest 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren.

Afgørelser efter § 109 k vedrører klager over den bindende kommunale folkeafstemning, der er afgjort af kommunalbestyrelsen.

Disse afgørelser kan i medfør af det foreslåede § 109 l indbringes for økonomi- og indenrigsministeren. Dette skal ske senest 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren. Afgørelsen er meddelt klageren, når denne er kommet frem til klageren, dvs. at klageren har modtaget afgørelsen med posten eller med e-post, f.eks. til klagerens digitale postkasse i medfør af lov om Digital Post fra offentlige afsendere. Efter § 109 k gælder der ikke en frist for, hvornår kommunalbestyrelsen senest skal have afgjort eventuelle klager. Den nævnte frist på 14 dage for at indbringe klagen for økonomi- og indenrigsministeren begynder først at løbe, når afgørelsen efter § 109 k er kommet frem til klageren.

Der er ikke fastsat en frist for, hvornår økonomi- og indenrigsministeren skal have afgjort klager, der er indbragt for denne efter § 109 l.

Ad § 109 m

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 m, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter svarende til, hvad der efter lovens § 95, stk. 1, gælder for kommunale valg, at hvis den endelige afgørelse af en klage over afstemningen går ud på, at afstemningen erklæres ugyldig, skal der snarest muligt afholdes afstemning på ny.

Bestemmelsen gælder, hvad enten det er kommunalbestyrelsen eller økonomi- og indenrigsministeren, der erklærer afstemningen for ugyldig.

Hvorvidt en afstemning skal erklæres for ugyldig, således at der skal afholdes folkeafstemning på ny, vil afhænge af karakteren og omfanget af de fejl, der er begået i forbindelse med afstemningen, og om fejlene har haft betydning for udfaldet af afstemningen. Den omstændighed, at der er forekommet uregelmæssigheder ved afstemningens afvikling, er ikke i sig selv tilstrækkelig til at medføre, at der skal afholdes afstemning på ny.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 m, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter svarende til, hvad der efter lovens § 95, stk. 2, gælder for kommunale valg, at ved afholdelse af ny afstemning kan kun de personer, der havde valget og var optaget på valglisten på den almindelige afstemningsdag, afgive stemme. En ny afstemning afholdes i øvrigt efter samme regler som afstemningen på den almindelige afstemningsdag.

Folkeafstemningen vil således blive afholdt på ny, hvor kun de personer, der havde ret til at deltage i den oprindelige afstemning, kan deltage. Det vil indebære, at personer, der er blevet bopælsregistreret i kommunen efter afholdelsen af den oprindelige folkeafstemning og før den fornyede afstemning, ikke skal optages på valglisten, selv om de opfylder betingelserne for valget i § 109 b, jf. § 1. Fejl ved udarbejdelsen af den oprindelige valgliste, herunder fejl, der konstateres som følge af kommunalbestyrelsens afgørelse af en valgklage, kan og skal dog udbedres. Derudover afholdes den fornyede afstemning efter de samme regler i lovens kapitel 12 a.

Ad § 109 n

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 n i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at kommunalbestyrelsen skal bekendtgøre resultatet af folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser, når klagefristen er udløbet, jf. § 109 k, og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse vedrørende eventuelle klager over afstemningen.

Klagefristen efter det foreslåede § 109 k er udløbet ved udgangen af – dvs. ved midnat – ugedagen efter afstemningen. Kommunalbestyrelsen skal bekendtgøre resultatet af folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser, når denne frist er udløbet og eventuelle klager er afgjort. Kommunalbestyrelsens forpligtelse efter det foreslåede § 109 n til at bekendtgøre resultatet de nævnte stede, vil indtræde, uanset om en eller flere vælgere har indbragt en klage for økonomi- og indenrigsministeren efter § 109 l.

Ad § 109 o

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 o i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at § 106, stk. 1, 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse på folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter.

Det følger af henvisningen i § 109 o til § 106, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg, at kommunalbestyrelsen skal opbevare valgbogen til den bindende kommunale folkeafstemning, afstemningsbøgerne, valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som kommunalbestyrelsen eller valgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med den bindende kommunale folkeafstemning.

Bestemmelsens andet stykke, der henvises til i stk. 1, er ikke relevant for folkeafstemninger, der afholdes efter lovens foreslåede kapitel 12 a.

Det følger af henvisningen til § 106, stk. 3, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg, at valglisterne, valgkortene og stemmesedlerne, herunder brevstemmemateriale, skal tilintetgøres, når klagefristen ved bindende kommunale folkeafstemninger er udløbet, jf. § 109 k, og eventuelle klager over folkeafstemningen er endeligt afgjort, jf. dog stk. 4. Øvrigt valgmateriale skal efter lovens § 106, stk. 3, 2. pkt., opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

Klagefristen for folkeafstemninger, der afholdes efter lovens kapitel 12 a, er fastsat i § 109 k, hvortil der henvises.

Efter det gældende § 106, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg, der efter § 109 o gælder for bindende kommunale folkeafstemninger, kan valgmateriale omfattet af stk. 3, 1. pkt., efter kommunalbestyrelsens bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger. Valgmateriale omfattet af stk. 3, 1. pkt., der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valg materialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.

I givet fald skal afstemningsmaterialet først tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål. Hvis afstemningsmaterialet ikke anvendes til forskning og statistik, skal det fortsat tilintetgøres, når klagefristen for er udløbet, jf. § 109 k, og eventuelle valgklager er endeligt afgjort. Dette gælder dog ikke valgbogen og afstemningsbogen, som fortsat skal opbevares efter reglerne i arkivlovgivningen, jf. § 106 stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ved afgørelsen om at videregive afstemningsmateriale eller medvirke til forskningen stille vilkår, f.eks. om at forskeren har indhentet de nødvendige tilladelser fra Datatilsynet eller andre relevante myndigheder.

Ad § 109 p

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 p, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at udgifterne ved folkeafstemningen afholdes af kommunen, jf. dog stk. 2. Bestemmelsen svarer i sit udgangspunkt til, hvad gælder for kommunalvalg. Udgifterne til kommunalvalg skal ligeledes som udgangspunkt afholdes af kommunen, jf. den gældende § 107, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg.

Disse udgifter vil i alt væsentligt efter den foreslåede bestemmelse omfatte de samme omkostninger, som følger af afholdelse af kommunalvalg, bl.a. med hensyn til diæter til valgstyrere og tilforordnede vælgere, jf. lovens § 18, stk. 3, forplejning på afstem-

ningsdagen og administrative udgifter i forbindelse med planlægning og klargørelse af afstemningen på de enkelte afstemningssteder.

Dertil kommer de udgifter, som kommunen vil skulle afholde til at få trykt stemme- og brevstemmemateriale efter henholdsvis de foreslåede § 109 f, stk. 2, og § 109 h, stk. 9 i lov om kommunale og regionale valg. Udgifterne til brevstemmemateriale, der i § 109 h, stk. 9, foreslås tilvejebragt af kommunalbestyrelsen under hensyn til, at folkeafstemningen alene afholdes i den kommune, hvis kommunalbestyrelse har udskrevet folkeafstemningen, foreslås efter den foreslåede bestemmelse ligeledes afholdt af kommunen. Den særregel, der efter den gældende § 107, stk. 3, i lov om kommunale valg gælder for kommunale og regionale valg vedrørende statens afholdelse af udgifter til brevstemmemateriale, foreslås ikke videreført for bindende kommunale folkeafstemninger, hvor det ikke er staten, men kommunen selv, der tilvejebringer brevstemmematerialet.

Af bestemmelsens stk. 2 følger det, at udgifter til porto til forsendelse af brevstemmer afholdes af den myndighed eller institution, som stemmemodtageren repræsenterer. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder for kommunalvalg. Udgifter til porto til forsendelse af brevstemmer skal ligeledes efter den gældende § 107, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg afholdes af den myndighed m.v., som stemmemodtageren repræsenterer. Af den foreslåede bestemmelse følger det, at udgifterne til porto i forbindelse med brevstemmeafgivning i det foreslåede § 109 h, stk. 2-5, afholdes af vedkommende kommune selv eller af vedkommende sygehus eller af kriminalforsorgen, i det omfang disse institutioner medvirker til brevstemmeafgivningen.

De administrative omkostninger, der er forbundet med disse myndigheders og institutioners medvirken til brevstemmeafgivningen, forudsættes som hidtil afholdt af myndigheden eller institutionen selv.

Ad § 109 q

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 q, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes den, der overtræder § 109 g, stk. 1, jf. § 57, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, § 109 g, stk. 7, § 109 h, stk. 1, jf. § 68, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, eller § 109 h, stk. 11, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

De nævnte bestemmelser angår forbud mod at give vælgeren råd eller opfordring, hvorledes vælgeren skal stemme i forbindelse med afstemningen og brevstemmeafgivningen samt et forbud mod systematisk kontrol med, at vælgere møder og stemmer eller afgiver brevstemme. Bestemmelserne er fastsat i lov om kommunale og regionale valg § 109 g, stk. 1, jf. § 57, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, § 109 g, stk. 7, § 109 h, stk. 1, jf. § 68, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, eller § 109 h, stk. 11.

Efter den foreslåede § 109 g, stk. 7, der træder i stedet for § 57, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg må de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen. Dette forbud omfatter såvel de personer, der forestår afstemningen (valgstyrere, tilfornordnede vælgere m.v.), som personer udpeget af vælgeren selv til at yde bistand ved stemmeafgivningen. Efter § 57, 2. pkt., i lov om kommunale og regionale valg må de personer, der forestår afstemningen, ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse

forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning. Denne tavshedspligt omfatter alene de personer, der forestår afstemningen. Derudover må ingen uvedkommende føre systematisk kontrol med, at vælgerne møder og afgiver stemme, jf. § 57, stk. 2. § 57, 2. pkt., og § 57, stk. 2, gælder i kraft af henvisningsbestemmelsen i § 109 g, stk. 1, også for bindende kommunale folkeafstemninger.

Efter den foreslåede § 109 h, stk. 11, der træder i stedet for § 68, 1. pkt., i lov om kommunale og regionale valg må stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen, ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen. 1. pkt. gælder såvel stemmemodtagere som personer udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand ved brevstemmeafgivningen. Efter § 68, 2. pkt., i lov om kommunale og regionale valg må stemmemodtagere ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning. Denne tavshedspligt omfatter alene stemmemodtagere. Derudover må ingen uvedkommende føre systematisk kontrol med, om vælgere afgiver brevstemme, jf. § 68, stk. 2. § 68, 2. pkt., og § 68, stk. 2, gælder i kraft af henvisningsbestemmelsen i § 109 h, stk. 1, også for bindende kommunale folkeafstemninger.

Den, der overtræder de nævnte bestemmelser, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 q, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at der i regler, der udstedes efter dette kapitel, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne.

I den gældende § 108, stk. 2, i lov om kommunale og regionale valg er det fastsat, at der i regler, der udstedes efter loven, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne. Bestemmelsen gælder for kommunale og regionale valg.

Bemyndigelsen har hidtil ikke været udnyttet. Af principielle grunde kan ministeriet ikke udelukke, at der opstår behov for at udnytte bemyndigelsen.

Ved den foreslåede nye bestemmelse i § 109 q, stk. 2, tydeliggøres, at der også i regler, der udstedes efter kapitel 12 a om bindende kommunale folkeafstemninger kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne.

Ad § 109 r

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 r i lov om kommunale og regionale valg fastsætter, at justitsministeren kan fastsætte regler til sikring af, at der ikke på eller ud til offentlig vej eller plads udøves valgagitation ved folkeafstemningen på en måde, der forstyrrer den offentlige orden. I reglerne kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 109 r i lov om kommunale og regionale valg svarer til den bemyndigelse, justitsministeren har ved kommunale og regionale valg efter lovens § 109.

Efter § 109 i lov om kommunale og regionale valg kan justitsministeren fastsætte regler til sikring af, at der ikke på eller ud til offentlig vej eller plads udøves valgagitation på en måde, der forstyrrer den offentlige orden. I reglerne kan der fastsættes straf af

bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne. Bestemmelsen gælder for kommunale og regionale valg.

Ved den foreslåede nye bestemmelse i § 109 r tydeliggøres, at justitsministerens bemyndigelse efter § 109 også gælder valgagitation ved bindende kommunale folkeafstemninger.

Justitsministeren har fastsat regler efter bestemmelsen ved bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 om valgagitation, som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998.

Opslag af plakater o.lign. i valgagitorisk øjemed på eller ud til offentlig gade, vej eller plads må kun finde sted, hvis ejerens skriftlige tilladelse foreligger, jf. bekendtgørelsens § 1. Enhver påmaling i valgagitorisk øjemed på eller ud til offentlig gade, vej eller plads er forbudt, jf. bekendtgørelsens § 2. Brug af højttalere eller lignende i valgagitorisk øjemed på eller ud til offentlig gade, vej eller plads er forbudt uden for områder, hvor lovlige valgmøder holdes, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Politiet kan endvidere forbyde brug af højttalere eller lignende, såfremt det må anses for påkrævet af hensyn til de omkringboende eller næringsdrivende i området, fordi benyttelsen må antages at være eller ville være til væsentlig ulempe for de pågældende, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2. Valgagitation fra køretøjer på eller ud til offentlig gade, vej eller plads er forbudt uden for områder, hvor lovlige valgmøder holdes, jf. § 3, stk. 3, sammenholdt med stk. 1. Det er dog tilladt at anvende køretøjer forsynet med valgplakater. Politiet kan forbyde anvendelsen, såfremt det giver anledning til eller medfører konkret fare for brud på den offentlige orden, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 4. Den, der overtræder bekendtgørelsens §§ 1, 2 eller 3, straffes med bøde.

Justitsministeren vil kunne udnytte den foreslåede nye bemyndigelse til at fastsætte tilsvarende regler gældende for bindende kommunale folkeafstemninger og fastsætte tilsvarende regler om straf af bøde for overtrædelser af disse bestemmelser.

Til § 3

Til nr. 1

Efter regionslovens § 12, stk. 1, finder en række regler i lov om kommunernes styrelse tilsvarende anvendelse for regionsrådet og dets medlemmer. Dette gælder bl.a. lov om kommunernes styrelse §§ 9-15, der indeholder forskellige regler om kommunalbestyrelsens møder og beslutninger.

Ved den med § 3, nr. 1, foreslåede bestemmelse ændres regionslovens § 12, stk. 1, således at henvisningen til §§ 9-15 i lov om kommunernes styrelse ændres til en henvisning til § 9, § 9 a og §§ 10-15 i lov om kommunernes styrelse.

Ændringen betyder, at de bestemmelser om bindende kommunale folkeafstemninger, der med lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås indsat i lov om kommunernes styrelse som §§ 9 b-9 d, ikke vil gælde for regionsrådene. Lovforslaget giver dermed ikke regionsrådene mulighed for at afholde bindende folkeafstemninger.

Der henvises til afsnit 3.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Loven foreslås at træde i kraft den 1. juli 2018.

Det indebærer, at der efter dette tidspunkt kan udskrives bindende kommunale folkeafstemninger efter de fastsatte regler. Folkeafstemninger udskrevet af kommunalbestyrelsen før dette tidspunkt vil falde uden for lovens anvendelsesområde og vil dermed alene være vejledende for kommunalbestyrelsen.

Loven indeholder ikke en territorialbestemmelse.

Hvad angår den foreslåede ændring af lov om kommunernes styrelse, jf. lovforslagets § 1, og den foreslåede ændring af regionsloven, jf. lovforslagets § 3, indeholder lovforslaget ingen bestemmelse om de nævnte foreslåede ændrings manglende territoriale gyldighed for Færøerne og Grønland. Dette skyldes, at de to hovedlove, der ændres ved denne del af lovforslaget, ikke gælder for Færøerne og Grønland. I lighed hermed skal de nævnte foreslåede ændringer ikke gælde for Færøerne og Grønland.

Hvad angår de foreslåede ændringer af lov om kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 2, indeholder lovforslaget ligeledes ingen bestemmelse om den nævnte foreslåede ændrings manglende territoriale gyldighed for Færøerne og Grønland.

Dette skyldes, at den hovedlov, der ændres ved denne del af lovforslaget – uanset at der ikke afholdes valg efter denne hovedlov på Færøerne og i Grønland – på visse områder har retsvirkninger for Færøerne og Grønland, navnlig derved, at loven indeholder en bestemmelse om de færøske og grønlandske folkeregistres medvirken ved brevstemmeafgivning til det danske kommunal- og regionalvalg. Denne medvirken sker med de fornødne tilpasninger efter den fremgangsmåde, der er fastsat herom i folketingsvalglovene for henholdsvis Færøerne og Grønland og i disse rigsdeles særskilte egen lovgivning.

Ingen af de ved dette lovforslag foreslåede ændringer af lov om kommunale og regionale valg har retsvirkning for Færøerne eller Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
	§ 1
	I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 2 af 4. januar 2018, fore- tages følgende ændring:
	1. Efter § 9 a indsættes: »§ 9 b. Kommunalbestyrelsen kan træf- fe beslutning om at afholde bindende folkeafstemning om en beslutning, som kommunalbestyrelsen træffer i en sag, som kan gøres til genstand for forhand- ling i kommunalbestyrelsen, jf. dog stk. 2. Stk. 2. Der kan ikke afholdes bindende folkeafstemning om 1) en beslutning om sager, der vedrører statslige eller regionale opgaver, til hvis gennemførelse kommunens medvirken er nødvendig eller har nær tilknytning, 2) en beslutning i sager, hvor afholdelsen eller resultatet af en folkeafstemning kan medføre en tilsidesættelse af lovgivnin- gen, 3) en beslutning efter kapitel V, §§ 57-59 og regler fastsat i medfør heraf, 4) en beslutning om skatter, afgifter og gebyrer, og 5) en beslutning, der udelukkende afgør en sag over for enkelte fysiske eller juri- diske personer, medmindre beslutningen afgør en sag over for kommunen selv eller over for et selskab, hvori kommunen har bestemmende indflydelse. Stk. 3. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om formuleringen på stemme- sedlen af det spørgsmål, vælgerne skal tage stilling til ved den bindende folkeaf- stemning efter stk. 1. Formuleringen af spørgsmålet skal være dækkende for den beslutning, der afholdes folkeafstemning om efter stk. 1. Stk. 4. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om dagen for folkeafstemnin- gens afholdelse. Folkeafstemning afhol- des inden for kommunalbestyrelsens funktionsperiode og tidligst 2 og senest 6 måneder efter kommunalbestyrelsens

	beslutning efter stk. 1. <i>Stk. 5.</i> Kommunalbestyrelsens beslutning om at afholde folkeafstemning efter stk. 1 og kommunalbestyrelsens beslutninger efter stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., træffes i samme møde som den beslutning, der skal afholdes folkeafstemning om. Kommunalbestyrelsen kan ikke efterfølgende ændre de i 1. pkt. nævnte beslutninger. <i>Stk. 6.</i> Forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1 kan stilles senest på det møde, hvor den beslutning, der skal afholdes folkeafstemning om, vedtages. Stilles der forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1, kan den beslutning, der foreslås afholdt bindende folkeafstemning om, ikke vedtages, før end kommunalbestyrelsen har behandlet forslaget om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om et forslag om afholdelse af folkeafstemning efter stk. 1, selv om der ikke er indhentet erklæring om forslaget fra vedkommende stående udvalg og fra økonomiudvalget, jf. § 18, stk. 2. <i>Stk. 7.</i> Når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter stk. 1, orienterer kommunalbestyrelsen straks Økonomi- og Indenrigsministeriet herom og om tidspunktet for afholdelsen af folkeafstemningen. <i>Stk. 8.</i> Folkeafstemning afholdes efter reglerne i kapitel 12 a i lov om kommunale og regionale valg. § 9 c. Den kommunalbestyrelsesbeslutning, der afholdes folkeafstemning om efter lovens § 9 b, stk. 1, er endeligt vedtaget, såfremt flere vælgere stemmer for end imod beslutningen. Ellers er beslutningen bortfaldet. § 9 d. Er der afholdt folkeafstemning efter § 9 b, kan kommunalbestyrelsen ikke træffe en beslutning i strid med resultatet af folkeafstemningen i kommunalbestyrelsens funktionsperiode uden at afholde en folkeafstemning efter §§ 9 b og 9 c om den pågældende beslutning.«
	§ 2

	I lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 1089 af 26. september 2017, foretages følgende ændringer:
§ 50. Regionsvalgbestyrelsen sørger for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag til regionsrådsvalget er afleveret til vedkommende kommunalbestyrelser senest søndagen 2 dage før valgdagen.	1. I § 50 indsættes efter »Regionsvalgbestyrelsen«: »henholdsvis kommunevalgbestyrelsen« og efter »regionsrådsvalget«: »henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget«
	2. Efter kapitel 12 indsættes: »Kapitel 12 a <i>Bindende kommunale folkeafstemninger</i> § 109 a. Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter §§ 9 b og 9 c i lov om kommunernes styrelse. § 109 b. Enhver, der på dagen for folkeafstemningen har valget efter § 1 til kommunalbestyrelsen og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemningen. § 109 c. Kommunalbestyrelsen bekendtgør senest 4 uger før dagen for folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser en meddelelse om det eller de spørgsmål, der skal afholdes folkeafstemning om, jf. § 9 b, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, samt dag og tid for afstemningen. § 109 d. Når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 2 for kommunale valg, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. <i>Stk. 2.</i> Afholdes en kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende folkeafstemning, skal valgkortene til den kommunale folkeafstemning have en anden udformning end de valgkort, der benyttes ved de

	øvrige afstemninger. <i>Stk. 3.</i> Folkeafstemning foregår i de samme afstemningsområder som valg til Folketinget. <i>Stk. 4.</i> Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valget efter § 1, stk. 2, om disse personers anmeldelse af tilflytning til en anden kommune og fraflytning til udlandet. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler for udarbejdelsen af valglisterne og disses indretning. § 109 e. Når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning efter § 9 b, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse, vælges valgbestyrelse, valgstyrere og tilfornordnede vælgere i overensstemmelse med reglerne i kapitel 3 for kommunale valg med de opgaver, der er nævnt i dette kapitel, dog med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Valgbestyrelsen skal vælges senest 4 uger før afstemningsdagen. <i>Stk. 2.</i> Valgbestyrelsen fører en valgbog, hvori alle væsentlige oplysninger om afstemningen og resultatet heraf indføres. Valgstyrerne fører en afstemningsbog, hvori alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet og resultatet heraf indføres. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om valgbogens og afstemningsbogens indhold og udformning. § 109 f. På stemmesedlerne ved folkeafstemninger skal klart adskilt være trykt ordene »Ja« og »Nej«. <i>Stk. 2.</i> Stemmesedlerne skal være påtrykt det spørgsmål, der stemmes om, jf. lov om kommunernes styrelse § 9 b, stk. 3. <i>Stk. 3.</i> Afholdes en kommunal folkeafstemning samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende eller anden kommunal folkeafstemning, skal stemmesedlerne til den kommunale folkeafstemning have en anden farve end stemmesedlerne, der benyttes ved de øvrige afstemninger. <i>Stk. 4.</i> Økonomi- og indenrigsministeren
--	--

	ren kan fastsætte nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning. § 109 g. Afstemningen på afstemningsdagen og forberedelsen hertil finder sted i overensstemmelse med reglerne i § 50 og kapitel 5 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2-8. <i>Stk. 2.</i> En vælger kan efter ansøgning afgive sin stemme på afstemningsdagen på et andet afstemningssted i sin kommune end det, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten, jf. § 109 d, stk. 1, såfremt ændringen af afstemningssted er begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førlighed. § 53 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. Ansøgning kan tidligst indgives 4 uger før afstemningsdagen. <i>Stk. 3.</i> Ved stemmeafgivningen sætter vælgere, der stemmer for beslutningen, et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod beslutningen, sætter et kryds ved ordet »Nej«. Ved opslag i stemmerummet skal der gives vælgerne vejledning herom. <i>Stk. 4.</i> Afholdes en eller flere kommunale folkeafstemninger samme dag som et landsdækkende eller kommunalt og regionalt valg eller en landsdækkende folkeafstemning, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmelokaler, stemmerum, valgborde og stemmekasser. <i>Stk. 5.</i> Afholdes flere kommunale folkeafstemninger samme dag, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmekasser til brug for hver folkeafstemning. Vælgeren modtager en stemmeseddel til hver folkeafstemning. Vælgeren skal tage samtlige stemmesedler med ind i stemmerummet og efter stemmeafgivning lægge dem i de dertil beregnede stemmekasser. <i>Stk. 6.</i> I stemmelokalerne skal der være opslag om det eller de spørgsmål, der stemmes om efter § 9 b i lov om kommunernes styrelse. <i>Stk. 7.</i> De personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, må ikke under afstemningen give en væl-
--	---

	ger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen. <i>Stk. 8.</i> Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. § 109 h. Ved folkeafstemning kan der brevstemmes i overensstemmelse med reglerne i kapitel 6 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2-11. <i>Stk. 2.</i> Brevstemmeafgivning efter § 59 kan kun finde sted i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner. <i>Stk. 3.</i> Brevstemmeafgivning på sygehuse efter § 60, stk. 1, kan kun finde sted på sygehuse beliggende i den region, hvor kommunen er beliggende, og efter aftale med vedkommende regionsråd i andre regioner. <i>Stk. 4.</i> Brevstemmeafgivning i de boformer og boliger m.v., der er nævnt i § 60, stk. 2, kan kun finde sted i boformer og boliger m.v. beliggende i kommunen og efter aftale med vedkommende kommunalbestyrelse i andre kommuner. <i>Stk. 5.</i> Brevstemmeafgivning på de institutioner, der er nævnt i § 60, stk. 3, kan kun finde sted på institutioner beliggende i den region, hvor kommunen er beliggende, og efter aftale med kriminalforsorgen på institutioner uden for den region, hvor kommunen er beliggende. <i>Stk. 6.</i> Anmodning om at brevstemme i hjemmet efter § 60, stk. 4, kan tidligst indgives 4 uger før afstemningsdagen og skal indgives senest 12 dage før afstemningsdagen. Hvis 12 dage før afstemningsdagen er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommende mandag kl. 12. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelse af anmodningen efter 1. pkt., dog senest tredjesidste søgnedag før afstemningsdagen. <i>Stk. 7.</i> Brevstemmeafgivning efter § 59 og § 60 kan finde sted de sidste 3 uger før afstemningsdagen, dog senest tredje-
--	---

	sidste søgnedag før afstemningsdagen. <i>Stk. 8.</i> Brevstemmeafgivning efter §§ 63 og 64 kan ikke finde sted. <i>Stk. 9.</i> Ved brevstemmeafgivning skal anvendes særligt brevstemmemateriale, der er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen. Brevstemmematerialet består af en stemmeseddel med tilhørende konvolut, et følgebrev og en yderkuvert. Brevstemmesedlen udformes i overensstemmelse med § 109 f, stk. 1-3. Brevstemmematerialet skal senest 3 uger før afstemningsdagen være klart til brevstemmeafgivning. <i>Stk. 10.</i> Brevstemmeafgivningen foregår som angivet i § 109 g, stk. 3. <i>Stk. 11.</i> Stemmmodtagere og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, om vælgeren skal stemme ja eller nej til det spørgsmål, der stemmes om ved afstemningen. <i>Stk. 12.</i> Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om brevstemmematerialets indhold og udformning. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. § 109 i. Afslutningen af afstemningen på afstemningsstedet og den foreløbige og endelige optælling af stemmerne sker i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 for kommunale valg med de ændringer, der følger af afstemningens karakter, jf. dog stk. 2. <i>Stk. 2.</i> En stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, er ugyldig, såfremt 1) den er blank, 2) den ikke er afkrydset i overensstemmelse med § 109 g, stk. 3, 3) det må antages, at stemmesedlen ikke er udleveret på afstemningsstedet, 4) det må antages, at brevstemmesedlen ikke er tilvejebragt af kommunalbestyrel-
--	---

	sen, 5) en konvolut ved brevstemmeafgivning indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, eller 6) der er givet stemmesedlen et særpræg. <i>Stk. 3.</i> Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om bedømmelsen af stemmesedler. § 109 j. Valgbestyrelsen opgør resultatet af folkeafstemningen senest dagen efter, at fintællingen har fundet sted. <i>Stk. 2.</i> Sammenpakningen og afleveringen af afstemningsmaterialet, herunder valgbogen, efter den endelige stemmeoptælling foregår i overensstemmelse med § 88, stk. 1 og 2, med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. <i>Stk. 3.</i> Senest dagen efter afstemningens opgørelse sender valgbestyrelsen en kopi af valgbogen til økonomi- og indenrigsministeren. § 109 k. Enhver vælger kan klage over afstemningen. Klager skal indgives skriftligt til kommunalbestyrelsen senest ugedagen efter afstemningen. Klager afgøres på et møde, der afholdes snarest efter klagefristens udløb. § 109 l. Afgørelser efter § 109 k kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren af enhver vælger i kommunen senest 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren. § 109 m. Hvis den endelige afgørelse af en klage over afstemningen går ud på, at afstemningen erklæres ugyldig, skal der snarest muligt afholdes afstemning på ny. <i>Stk. 2.</i> Ved afholdelse af ny afstemning kan kun de personer, der havde valgt og var optaget på valglisten på den almindelige afstemningsdag, afgive stemme. En ny afstemning afholdes i øvrigt efter samme regler som afstemningen på den almindelige afstemningsdag. § 109 n. Kommunalbestyrelsen bekendtgør resultatet af folkeafstemningen på kommunens hjemmeside og i de sted-
--	--

	lige dagblade eller lokalaviser, når klagefristen er udløbet, jf. § 109 k, og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse vedrørende eventuelle klager over afstemningen. § 109 o. § 106, stk. 1, 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse på folkeafstemninger med de ændringer, der følger af afstemningens karakter. § 109 p. Udgifterne ved folkeafstemningen afholdes af kommunen, jf. dog stk. 2. <i>Stk. 2.</i> Udgifter til porto til forsendelse af brevstemmer afholdes af den myndighed eller institution, som stemmemodtageren repræsenterer. § 109 q. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes den, der overtræder § 109 g, stk. 1, jf. § 57, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, § 109 g, stk. 7, § 109 h, stk. 1, jf. § 68, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, eller § 109 h, stk. 11, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. <i>Stk. 2.</i> I regler, der udstedes efter dette kapitel, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne. § 109 r. Justitsministeren kan fastsætte regler til sikring af, at der ikke på eller ud til offentlig vej eller plads udøves valgagitation ved folkeafstemningen på en måde, der forstyrrer den offentlige orden. I reglerne kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne.«
	§ 3
	I regionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 2018, foretages følgende ændring:
§ 12. Lov om kommunernes styrelse § 7 om valget af kommunalbestyrelsens formand og næstformand, § 8 b om behandling af oplysninger som led i varetagelsen af et kommunalbestyrelsesmedlems hverv, §§ 9-15 om kommunalbestyrelsens møder m.v. samt § 16 b, stk. 1-3, og §§ 16 c-16 e om kommunalbestyrelsesmedlemmers ret til fravær fra arbejde, forbud	1. I § 12, stk. 1, ændres »§§ 9-15« til: »§ 9, § 9 a og §§ 10-15«.

mod afskedigelse m.v. og offentliggørelse af vederlag finder tilsvarende anvendelse for regionsrådet og dets medlemmer.	
	§ 4
	<i>Stk. 1.</i> Loven træder i kraft den 1. juli 2018. <i>Stk. 2.</i> Loven har virkning for folkeafstemninger om beslutninger, der vedtages i kommunalbestyrelsen efter lovens ikrafttræden.